

JAARVERSLAG

1997 - 1998

RAAD VAN STATE
JAARVERSLAG 1997 - 1998

Pagina's

Korte inhoud

VOORWOORD I

EERSTE DEEL : OVERZICHT VAN DE NIEUWE WETTELIJKE BEPALINGEN

A. OVERZICHT NIEUWE WETGEVING 2

B. PUBLICATIE VAN DE ARRESTEN VAN DE RAAD VAN STATE 2

C. BENOEMING VAN STAATSRADEN EN ASSESSOREN VAN DE AFDELING WETGEVING 7

TWEEDE DEEL : BIJZONDERE VERSLAGEN VAN DE ACTIVITEITEN

I. ALGEMENE VERGADERING VAN DE RAAD VAN STATE 11

Bijlage : De nieuwe nummering van de kamers en de reorganisatie van de bevoegdheden 14

II. AFDELING WETGEVING 17

A. SAMENSTELLING VAN DE KAMERS 17

1. Nederlandstalige kamers 17

- 1ste kamer
- 3e kamer

VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE NEDERLANDSTALIGE KAMERS 18

a) Federale zaken 18

b) Gemeenschaps- en Gewestelijke Zaken 18

1. Vlaamse Gemeenschap
2. Vlaams Gewest
3. Duitstalige Gemeenschap
4. Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
5. Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
6. Parlement - Vlaamse Raad

	<u>Pagina's</u>
2. <u>Franstalige kamers</u>	20
- 2e kamer	
- 4e kamer	
<u>VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE FRANSTALIGE KAMERS :</u>	21
a) <u>Federale aangelegenheden</u>	21
b) <u>Gemeenschaps- en gewestaangelegenheden</u>	21
1. <u>Franse Gemeenschap</u>	
2. <u>Duitstalige Gemeenschap</u>	
3. <u>Waals Gewest</u>	
4. <u>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</u>	
5. <u>Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie</u>	
6. <u>Parlement - Gemeenschaps- en gewestraden</u>	
B. <u>VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE KAMERS VAN DE AFDELING WETGEVING</u>	23
1. Algemene vergadering van de afdeling	23
2. Verenigde kamers of een samenstel van kamers	24
C. <u>ZAAKAANBOD</u>	26
1. <u>Statistisch overzicht van de activiteit van de afdeling wetgeving sedert 1948</u>	26
2. <u>Zaken ingediend van 16.09.97 tot 15.09.98</u>	28
3. <u>Gegeven adviezen (per kamer) van 16.09.97 tot 15.09.98</u>	34
4. <u>Enkele vaststellingen</u>	35
D. <u>DE TOEPASSING VAN ARTIKEL 84 VAN DE GECOORDINEERDE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE</u>	39
1. <u>Doelstelling van de wijziging van 1996</u>	39
2. <u>Ontwikkeling van de verdeling van de adviesaanvragen</u>	40
3. <u>Aanvragen om advies binnen de drie dagen</u>	41
4. <u>Aanvragen om advies binnen de maand</u>	41
5. <u>Vershil in aanpak tussen de verschillende overheden</u>	42
6. <u>Wat met de gewone procedure ?</u>	43

	<u>Pagina's</u>
III. <u>DE AFDELING ADMINISTRATIE</u>	44
A. <u>SAMENSTELLING VAN DE KAMERS</u>	44
1. <u>Nederlandstalige kamers</u>	44
- 7e kamer	
- 9e kamer	
- 10e kamer	
- 12e kamer	
2. <u>Franstalige kamers</u>	45
- 6e kamer	
- 8e kamer	
- 11e kamer	
- 13e kamer	
3. <u>Tweetalige kamer</u>	46
- 5e kamer	
B. <u>VERDERLING VAN DE ZAKEN ONDER DE KAMERS</u>	46
1. <u>Nederlandstalige kamers</u>	47
- 7e kamer	
- 9e kamer	
- 10e kamer	
- 12e kamer	
2. <u>Franstalige kamers</u>	48
- 6e kamer	
- 8e kamer	
- 11e kamer	
- 13e kamer	

	<u>Pagina's</u>
C. <u>ZAAKAANBOD</u>	50
GRIFFIE - AFDELING ADMINISTRATIE	51
1. Overzicht van de ingekomen zaken	52
1.1. Verzoekschriften	52
1.2. Adviesaanvragen	53
1.3. Mijnzaken	54
1.4. Beroepsverenigingen	55
<u>Beroepsverenigingen</u>	56
I. Overzicht tot 31 augustus 1998	56
II. Overzicht van de ingekomen zaken van 1 september 1997 tot 31 augustus 1998	56
III. Stand van de zaken op 31 augustus 1998	57
2. Uitgesproken arresten vanaf 1 september 1997 tot en met 31 augustus 1998	58
3. Verschillende beslissingen uitgesproken bij arrest	59
D. <u>OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN</u>	71
1. <u>UITGANGSPUNTEN : HYPOTHESES VAN HET VIERJARENPLAN</u>	71
1.1. <u>Vaststelling van het aantal hangende zaken op 1 september 1997</u>	71
1.2. <u>Evolutie van het aantal inkomende verzoek- schriften</u>	72
1.3. <u>Evolutie van het aantal verzoekschriften dat "zonder arrest" wordt opgelost</u>	72
1.4. <u>Evolutie van het aantal arresten</u>	73
1.5. <u>Vierjarige planning</u>	73
2. <u>OVERZICHT VAN HET GERECHTELIJKE JAAR 1997-98</u>	74
3. <u>VERWACHTINGEN VOOR DE VOLGENDE JAREN</u>	75
3.1. <u>Evolutie van het aantal nieuwe verzoek- schriften</u>	75
3.2. <u>Evolutie van het aantal gevallen dat "zonder arrest" wordt opgelost</u>	80
3.3. <u>Evolutie van het aantal arresten</u>	81

	<u>Pagina's</u>
4. <u>ADMINISTRATIEVE ASPECTEN</u>	83
4.1. <u>Personeelsbehoeften in de secretariaten van de Kamers van de afdeling administratie</u>	83
4.2. <u>Uitbouw van de documentatie ter ondersteuning van magistraten</u>	85
4.3. <u>Situatie van het coördinatiebureau</u>	86
4.4. <u>Informatica</u>	87
OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN	88
E. <u>DE ALLEENSPREKENDE RECHTER IN SCHORSINGSZAKEN</u>	94
IV. <u>CIJFERGEGEVENS VAN HET AUDITORAAT OVER HET GERECHTELIJK JAAR 1997-1998</u>	96
A. <u>STATISTIEK GERECHTELIJK JAAR 1997-1998</u>	96
B. <u>HET ZAKENAANBOD (STATISTIEKEN)</u>	97
1. <u>Evaluatie van het zakenaanbod gedurende de jaren 1987 tot 31 augustus 1998</u>	97
a) Ingekomen zaken	
b) Opgestelde verslagen	
2. <u>Zaken behandeld voor de afdeling wetgeving in het gerechtelijk jaar 1997-1998</u>	98
a) Ingekomen zaken	
b) Opgestelde verslagen	
c) Hangende zaken	
d) Toestand van de afdeling wetgeving	
3. <u>Zaken behandeld voor de afdeling administratie in het gerechtelijk jaar 1997-1998</u>	101
a) Zaken ingeschreven op de rol van het Auditoraat van 1 september 1997 tot 31 augustus 1998	
b) Opgestelde verslagen administratie (1 september 1997 - 31 augustus 1998)	
SAMENSTELLING VAN DE AFDELINGEN VAN HET NEDERLANDSTALIGE AUDITORAAT	104
SAMENSTELLING VAN DE AFDELINGEN VAN HET FRANSTALIGE AUDITORAAT	106

	<u>Pagina's</u>
V. <u>HET COORDINATIEBUREAU</u>	108
A. <u>TAKEN</u>	108
1. <u>Taken van codificatie, coördinatie en vereenvoudiging</u>	108
2. <u>Deelname aan de werkzaamheden van de afdeling wetgeving</u>	108
3. <u>Bijhouden van documentatie</u>	109
a) <u>Bijwerken en computerisering van vroegere gegevens</u>	109
b) <u>Totstandbrenging en verder uitwerken van bestanden</u>	110
c) <u>Andere aspecten van het werk van de documentaristen</u>	112
B. <u>ORGANISATIE EN WERKWIJZE</u>	113
<u>Bijlage : Samenstelling van het coördinatiebureau</u>	114
VI. <u>DE GRIFFIE VAN DE AFDELING ADMINISTRATIE</u>	115
<u>DE GRIFFIERS VAN DE AFDELING ADMINISTRATIE</u>	121
VII. <u>DE DIENST OVEREENSTEMMING DER TEKSTEN</u>	122
A. <u>ORGANISATIE VAN DE DIENST</u>	122
1. <u>Samenstelling</u>	122
2. <u>Taakverdeling</u>	122
B. <u>WERKWIJZE</u>	123
C. <u>OMVANG VAN DE WERKZAAMHEDEN</u>	125
1. <u>Vertaling van de adviezen van de afdeling wetgeving</u>	125
2. <u>Ter vertaling toegezonden arresten van 15-09-97 tot 15-09-98</u>	126
3. <u>Vertaling van arresten van 15-09-97 tot 15-09-98</u>	126
4. <u>Vertaling van ontwerparresten</u>	126

	<u>Pagina's</u>
5. <u>Vertaling van verslagen</u>	126
6. <u>Vertaling van diverse teksten</u>	126
7. <u>Intikken van oude vertaalde arresten</u>	126
8. <u>Overzichtstabel</u>	127
D. <u>VOORNAAMSTE ONDERVONDEN MOEILIJKHEDEN</u>	127
1. Wat de vertalingen betreft	127
a) de adviezen	127
b) de arresten	128
c) diverse teksten	129
2. Wat de uitrusting betreft	131
3. Wat het personeel betreft	131
VIII. <u>HET ADMINISTRATIEF PERSONEEL</u>	133
IX. <u>VARIA</u>	136
A. <u>BIBLIOTHEEK</u>	136
1. <u>Financiële toestand</u>	136
2. <u>Aangroei van de bibliotheek - Abonnementen</u>	136
3. <u>Computerisering</u>	136
B. <u>INFORMATICA</u>	139
1. <u>Informatica-infrastructuur</u>	139
2. <u>Administratieve toepassingen en systeembeheer</u>	139
3. <u>Documentaire systemen</u>	140
C. <u>DE GEBOUWEN</u>	140
D. <u>BEGROTING</u>	141
E. <u>ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN STATE OP INTER-NATIONALE NIVEAU</u>	142
1. <u>VIe Congres van de Internationale Vereniging van Hoge Administratieve Rechtscolleges</u>	142
2. <u>XVIIe Colloquium van de Raden van State en de Hoge Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie</u>	143

	<u>Pagina's</u>
F. <u>PERSONEELSVERLOOP</u>	144
1. <u>Benoemingen en eedafleggingen</u>	144
2. <u>Pensionering, emeritaat en ontslag</u>	146
3. <u>In memoriam</u>	146
<u>DERDE DEEL : BIJDRAGE VAN MAGISTRATEN AAN DE NEVEN- ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN STATE</u>	
<u>Rechterlijke toetsing van de administratieve rechts- handelingen : de respectieve taken van de administra- tieve en de gewone rechtscolleges en hun verhouding tot elkaar</u>	150
1. <u>INLEIDING</u>	150
2. <u>WERKINGSSFEER VAN DE RECHTERLIJKE TOETSING</u>	150
3. <u>STREKKING VAN DE RECHTERLIJKE TOETSING</u>	172
4. <u>RECHTSCOLLEGES DIE AAN RECHTERLIJKE TOETSING DOEN</u>	182
5. <u>DE GERECHTELIJKE PROCEDURE</u>	190
6. <u>RELATIE TUSSEN DE GEWONE RECHTBANKEN EN DE ADMINI- STRATIEVE RECHTBANKEN</u>	201

VOORWOORD

Artikel 119 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bepaalt :

"Jaarlijks wordt door de Raad van State een activiteitenverslag opgemaakt en bekendgemaakt. Dit verslag bevat onder meer een overzicht van de stand van zaken die hangende zijn bij de afdeling administratie en bij de afdeling wetgeving".

Het gerechtelijk jaar 1997-1998 kent geen belangrijke wetswijziging die de bevoegdheden van de afdeling administratie en de afdeling wetgeving van de Raad van State hebben gewijzigd. In het jaarverslag 1996-1997 werd vastgesteld dat de draagwijdte van de hervorming van bepaalde wetten en verordeningen nog niet kan worden beoordeeld (1). Het belang van dit jaarverslag is dan ook dat het een beeld geeft van de impact van de wijzigingen van de vorige jaren. Het bevat een evaluatie van de concrete werking van de alleenzetelende rechter waarbij de voor- en nadelen ervan worden belicht en de evolutie van het aantal arresten en het aantal hangende zaken.

In het jaarverslag over het gerechtelijk jaar 1996-1997 werd reeds in het kort een eerste balans opgemaakt van de vervanging van artikel 84 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bij de wet van 4 augustus 1996. Er kon evenwel nog niet worden nagegaan wat het resultaat was van de wetswijziging voor de adviesaanvragen binnen een termijn van ten hoogste drie dagen. De in dit jaarverslag vermelde cijfers tonen aan dat het aantal aanvragen om advies binnen de drie dagen inderdaad gedaald is nadat bij wet van 4 augustus 1996 beperkingen opgelegd zijn : dat aantal bedraagt thans ongeveer een vierde van het totaal in plaats van ongeveer een derde in het verleden (2).

Toch is er andere belangrijke wetgeving tot stand gekomen in verband met de publicatie van de arresten van de Raad van State en de benoeming van staatsraden en assessoren van de afdeling wetgeving.

Aangaande de publicatie van arresten zijn de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de gecoördineerde

(1) Jaarverslag 1996-1997, inleiding, blz. VI.

(2) Pro memorie weze eraan herinnerd dat wanneer overeenkomstig artikel 84 verzocht wordt om spoedbehandeling, mag het advies van de afdeling wetgeving zich beperken tot het onderzoek van de rechtsgrond, van de bevoegdheid van de steller van de handeling alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

wetten op de Raad van State en het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van arresten van de Raad van State van belang. De bedoeling van de wetgever is de totstandkoming van een brede, snelle en accurate verspreiding van de arresten, ten einde de rechtsonderhorigen in de gelegenheid te stellen kennis te nemen van het beleid van de rechter via diens beslissingen. Het koninklijk besluit voorziet in twee wijzen van publicatie van de arresten van de afdeling administratie, met name via een internationaal telecommunicatienetwerk en magnetische drager.

De wet van 8 september 1997 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft het artikel 70, in verband met de benoeming van de staatsraden, en artikel 80, in verband met de benoeming van de assessoren, gewijzigd. De belangrijkste wijziging bestaat erin dat de Raad van State, na het horen van de kandidaten, zijn voordrachten alsook alle kandidaturen en zijn beoordeling tegelijkertijd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers of de Senaat en aan de Minister die bevoegd is voor de Binnenlandse Zaken mededeelt.

Naar aanleiding van de nieuwe bepalingen tot regeling van de schorsingsprocedure en van het kort geding onder aanvoering van de uiterst dringende noodzakelijkheid zijn nieuwe kamers van de afdeling administratie opgericht. Daardoor is het nodig gebleken de kamers een nieuwe en logischer nummering te geven, met eerst de kamers van de afdeling wetgeving (kamers 1 tot 4) en dan de kamers van de afdeling administratie (kamers 5 tot 13).

Op 30 juni 1998 heeft de algemene vergadering besloten om een commissie op te richten die het vierde jaarverslag zal opmaken. Die commissie bestaat uit :

- mevrouw M. VRINTS, kamervoorzitter, voorzitter van de commissie,
- de heer Y. KREINS, staatsraad,
- de heer A. BEIRLAEN, staatsraad, (1)
- de heer H. VERHULST, eerste auditeur-afdelingshoofd,
- de heer Ch. MENDIAUX, adjunct-auditeur generaal,
- de heer R. QUINTIN, referendaris
- mevrouw D. LANGBEEN, hoofdgriffier,
- de heer F. FRANCEUS, beheerder,
- de heer M. FAUCONIER, secretaris van de commissie,
- mevrouw A. EYLENBOSCH, secretaris van de commissie.

Deze commissie heeft een ontwerpverslag (2) opgemaakt dat is overgezonden aan de eerste voorzitter en voorgelegd aan de algemene vergadering van de Raad van State die het op 13 november 2001 heeft besproken en op dezelfde datum heeft goedgekeurd.

(1) Wnd. voorzitter van de commissie sedert 11 mei 2001, als kamervoorzitter.

(2) Dit ontwerpverslag is opgemaakt door de commissieleden, met medewerking van de heer M. ROELANDT, auditeur-generaal (auditoraat), de heer R. ANDERSEN, kamervoorzitter (bibliotheek), mevrouw A.-M. ROOSELEER, eerste taaladviseur (dienst overeenstemming der teksten), mevrouw A. EYLENBOSCH, griffier (thans adjunct-auditeur) (nieuwe bevoegdheidsregels) en mevrouw J. GIELISSEN, hoofdsecretaris (algemene vergadering).

Eerste deel.

**OVERZICHT VAN DE NIEUWE
WETTELIJKE BEPALINGEN.**

A. OVERZICHT NIEUWE WETGEVING

De bevoegdheden van de afdeling administratie en van de afdeling wetgeving van de Raad van State bleven in de periode van augustus 1997 tot augustus 1998 ongewijzigd. Dit neemt niet weg dat in de betrokken periode andere belangrijke wetgeving tot stand is gekomen, die in het kader van dit hoofdstuk wordt besproken.

In de eerste plaats wordt de publicatie van de arresten van de Raad van State behandeld. Reeds in de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State gaf de wetgever de aanzet tot het realiseren van een grotere doorzichtigheid en een betere verspreiding van de arresten. Na een korte inleiding wordt onder meer de inhoud weer gegeven van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State, genomen ter uitvoering van de wet van 4 augustus 1996.

In de tweede plaats wordt de regeling terzake van de benoeming van de staatsraden en van de assessoren van de afdeling wetgeving besproken. De wet van 8 september 1997 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft de regeling terzake grondig gewijzigd.

B. PUBLICATIE VAN DE ARRESTEN VAN DE RAAD VAN STATE

- a) Wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 20 augustus 1996.

De wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft niet alleen de procedure voor de Raad van State gewijzigd en het personeelsbestand aan de verhoogde werklust aangepast, maar heeft ook de aanzet gegeven tot het realiseren van een grotere doorzichtigheid en een betere verspreiding van de rechtspraak van de Raad van State.

Om de laatste doelstelling te verwezenlijken, heeft de wet van 4 augustus 1996 aan artikel 28 van de gecoördineerde wetten een derde en een vierde lid toegevoegd. Dat artikel luidt thans als volgt :

"Artikel 28.

Elk arrest is met redenen omkleed; het wordt uitgesproken in openbare terechtzitting.

Elk tussen- of eindarrest wordt aan de partijen zomede aan de bevoegde minister schriftelijk ter kennis gebracht.

De arresten van de Raad van State zijn toegankelijk voor het publiek.

De Raad van State zorgt voor de publicatie ervan in de gevallen, in de vorm en onder de voorwaarden vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit."

De bedoeling van de wetgever is de totstandkoming van een brede, snelle en accurate verspreiding van de arresten van de Raad van State, ten einde de rechtsonderhorigen in de gelegenheid te stellen kennis te nemen van het beleid van de rechter via diens beslissingen. Tegelijk wil de wetgever door de publicatie van de arresten op indirecte wijze de onpartijdigheid van de rechter in de hand werken.

b) Koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State.

Het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 8 augustus 1997, legt artikel 28, vierde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, ten uitvoer.

Bedoeld besluit voorziet in twee wijzen van publicatie van de arresten van de afdeling administratie :

1. "via een informaticanetwerk dat toegankelijk is voor het publiek", dit is volgens het verslag aan de Koning een internationaal telecommunicatienetwerk, nl. Internet,
2. "via een magnetische drager".

Laatste methode bestaat erin periodiek het geheel van de arresten die in de loop van een bepaalde periode werden uitgesproken op een magnetische drager van het type CD-ROM te plaatsen. Anders dan in de "Verzameling van de arresten van de Raad van State" bevatten deze vormen van publicatie geen trefwoorden en evenmin een korte inhoud; deze behoren voortaan tot de interne documentatie.

Met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de publicatie van de arresten, formuleert het koninklijk besluit van 7 juli 1997 twee uitzonderingen op de regel dat de arresten bekend worden gemaakt.

In de eerste plaats bepaalt artikel 1 van het besluit dat de arresten die worden uitgesproken in uitvoering van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering, niet worden gepubliceerd (1). Wanneer die arresten een belang hebben voor de rechtspraak of het juridisch onderzoek, kunnen zij op met redenen omklede beslissing van de Eerste Voorzitter van de Raad van State, alsnog worden gepubliceerd (artikel 3 K.B. 7 juli 1997).

In de tweede plaats stelt artikel 2, eerste lid, van bedoeld besluit dat "iedere partij bij een geschil dat bij de Raad van State aanhangig wordt gemaakt, op elk moment van de rechtspleging en tot wanneer het arrest wordt uitgesproken, (kan) eisen dat bij de publicatie daarvan de identiteit van de natuurlijke personen die zij aanwijst, niet zou worden opgenomen". Artikel 2, tweede lid, van het besluit, van zijn kant, gebiedt dat in het beschikkend gedeelte van het arrest uitdrukkelijk melding wordt gemaakt van de depersonalisatie, die betrekking heeft op de identiteit of eender welk element waardoor de natuurlijke persoon kan worden geïdentificeerd. In afwijking van het advies van de Raad van State, afdeling wetgeving, beschermt die bepaling alleen de betrokken partijen, en niet de derden, aan wie de mogelijkheid wordt ontnomen om de Raad van State te verzoeken dat bij de publicatie van het arrest hun identiteit niet wordt vermeld.

In zijn advies van 30 oktober 1996 heeft de Raad van State, afdeling wetgeving, de aandacht gevestigd op het probleem van de bestaanbaarheid van de bepalingen van de artikelen 1 tot en met 3 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State met de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer wat betreft de verwerking van persoonsgegevens. Dienaangaande heeft de Raad van State, afdeling wetgeving, herinnerd aan het standpunt van de algemene vergadering van de Raad van State, die tijdens haar bijeenkomst vergadering van 14 mei 1996 het voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken om de arresten op het Internet te verspreiden, had afgewezen.

(1) Een vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging en een beroep tot nietigverklaring zijn ingediend tegen artikel 1 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State, in zoverre het de publicatie van de arresten die werden uitgesproken in uitvoering van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering, verbiedt. Het arrest nr. 72.098 van 26 februari 1998 heeft de vordering tot schorsing verworpen. Het beroep tot nietigverklaring is nog hangende.

De Raad van State, afdeling wetgeving, was van mening dat de uitzondering op het verbod van publicatie waarin artikel 3, § 2, 2/, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer voorziet, geen rechtsgrond kan leveren voor de publicatie van de arresten van de Raad van State. Dat artikel van de wet bepaalt met name dat de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer niet van toepassing is op de verwerkingen waarbij uitsluitend persoonsgegevens worden aangewend die ingevolge een wets- of reglementsbepaling onder een voorschrift van openbaarmaking vallen.

De wetgever heeft die argumentatie terzijde geschoven door te stellen dat het duidelijk is dat de arresten, gewezen door de Raad van State, openbaar zijn krachtens artikel 149 van de Grondwet. Volgens de wetgever geldt de wettelijke uitzondering op het verbod van publicatie niet wanneer er aan de persoonsgegevens waarvoor een wettelijke of reglementaire verplichting tot openbaarmaking bestaat, persoonsgegevens worden toegevoegd die niet onder een dergelijke verplichting tot openbaarmaking vallen. De wetgever nu was van oordeel dat dit terzake niet het geval is, aangezien de verplichting tot openbaarmaking geldt voor het hele arrest.

Voorts was de Raad van State, afdeling wetgeving, van oordeel dat de arresten van de Raad van State vallen onder de toepassing van artikel 8, § 1, eerste lid, 1/, van de voormelde wet van 8 december 1992, nl. "de geschillen voorgelegd aan de hoven en rechtbanken, alsook aan de administratieve gerechten", zodat de publicatie van de arresten op Internet of op magnetische informatiedrager moet voldoen aan de voorwaarden van artikel 8, § 5, van de wet van 8 december 1992, die als volgt luiden :

- een in de ministerraad overlegd koninklijk besluit goedgekeurd na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- een beperkende opsomming in dit koninklijk besluit van de soorten gegevens die mogen worden opgenomen, van de categorieën van personen die gemachtigd zijn om die gegevens te verwerken, alsmede van het gebruik dat zij ervan mogen maken;
- een voorafgaande, telkens schriftelijke kennisgeving aan de betrokkene in verband met de verwerking.

Ook deze opmerking heeft de wetgever "ongeschikt" bevonden vermits "het voormelde artikel 8 verwijst naar de geschillen in het algemeen, dat wil zeggen het geheel van de procedure, en niet alleen naar de arresten die (...) onder de toepassing van artikel 3, § 2, 2/, van de voormelde wet vallen".

Artikel 4 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 bepaalt voorts dat de Minister van Binnenlandse Zaken, na raadpleging van de Eerste Voorzitter van de Raad van State en van de Auditeur-generaal, gemachtigd is om alle maatregelen van technische aard te nemen zowel met betrekking tot het informatienetwerk dat toegankelijk is voor het publiek als tot de magnetische drager.

De magnetische drager wordt verspreid tegen een prijs die overeenkomt met zijn reële kostprijs (artikel 5).

De taal waarin de arresten worden gepubliceerd is de taal waarin zij worden uitgesproken (artikel 6).

Het meervermeld koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State is in werking getreden op 18 augustus 1997, zijnde de tiende dag na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad van 8 augustus 1997. Wat betreft de publicatie van de arresten die de Raad van State heeft gewezen vóór 18 augustus 1997, bepaalt de Eerste Voorzitter van de Raad van State welke arresten zowel op het voor het publiek toegankelijke informatienetwerk als op de magnetische drager zullen worden gepubliceerd. In beginsel worden die arresten uitsluitend gedepersonaliseerd op uitdrukkelijk verzoek van een van de gedingvoerende partijen. Het verzoek tot depersonalisatie moet per aangetekende brief, binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van het besluit van 7 juli 1997 naar de Raad van State worden gezonden (artikel 7).

In de periode van 15 augustus 1997 tot 15 augustus 1998 werd langs Nederlandstalige zijde één verzoek tot depersonalisatie ingediend, zij werd bij beschikking werd verworpen wegens laattijdigheid. Langs Franstalige zijde werden in de bedoelde periode drie verzoeken tot depersonalisatie ingediend, zij werden alle drie bij arrest ingewilligd (1).

- c) Ministerieel besluit van 3 februari 1998 tot bepaling van het informatienetwerk dat toegankelijk is voor het publiek en van de magnetische drager met het oog op de raadpleging en de registratie van de arresten van de Raad van State

(1) arrest nr. 71.265 van 28 januari 1998, arrest nr. 73.498 van 6 mei 1998 en arrest nr. 73.915 van 27 mei 1998.

Het ministerieel besluit van 3 februari 1998 tot bepaling van het informatienetwerk dat toegankelijk is voor het publiek en van de magnetische drager met het oog op de raadpleging en de registratie van de arresten van de Raad van State, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 17 februari 1998, legt het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State, verder ten uitvoer. Het bepaalt dat het netwerk Internet, het informatienetwerk is dat toegankelijk is voor het publiek, en dat de drager waarop de arresten van de Raad van State worden geregistreerd, van het type CD-ROM is. Het adres van de website van de Raad van State op het netwerk Internet is : <http://www-.raadvtconsetat.be>.

C. BENOEMING VAN STAATSRADEN EN ASSESSOREN VAN DE AFDELING WETGEVING

De wet van 8 september 1997 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 16 oktober 1997, heeft onder meer de bepalingen van de artikelen 70 en 80 van de gecoördineerde wetten gewijzigd. Artikel 70 van de gecoördineerde wetten betreft de benoeming van de staatsraden; artikel 80 heeft betrekking op de benoeming van de assessoren van de afdeling wetgeving.

a) Het nieuwe artikel 70 van de gecoördineerde wetten bepaalt dat de staatsraden door de Koning worden benoemd uit een met redenen omklede lijst van drie namen, door de algemene vergadering van de Raad van State voorgedragen na onderzoek van de ontvankelijkheid van de kandidaturen en vergelijking van de respectieve aanspraken en verdiensten van de kandidaten.

De algemene vergadering van de Raad van State hoort de kandidaten ambtshalve of op hun verzoek. De algemene vergadering kan ook minstens drie van haar leden daarmee belasten, die daarover bij haar verslag uitbrengen.

De Raad van State deelt zijn voordrachten alsook alle kandidaturen en zijn beoordeling, tegelijkertijd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers of de Senaat en aan de minister die bevoegd is voor de Binnenlandse Zaken mee.

De kandidaat die door de algemene vergadering van de Raad van State eenparig als eerste wordt voorgedragen, wordt tot staatsraad benoemd, tenzij de minister die bevoegd is voor de Binnenlandse Zaken zijn voordracht afwijst, omdat hij niet aan de gestelde voorwaarden voldoet of omdat hijzelf van mening is dat het aantal leden, benoemd uit het auditoraat, te hoog wordt ten aanzien van het aantal leden van de Raad van State.

Wanneer de minister de unanieme voordracht van de Raad van State aanneemt, brengt hij, naar gelang zij aan de beurt zijn, de Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat ervan op de hoogte. Indien de Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat van oordeel is dat het aantal leden, benoemd uit het auditoraat, te hoog wordt ten aanzien van het totaal aantal leden van de Raad van State, kan zij of hij binnen een termijn van ten hoogste dertig dagen vanaf de ontvangst van de mededeling door de minister, de voordracht afwijzen.

Indien de minister, respectievelijk de Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat, de voordracht van de algemene vergadering van de Raad van State afwijst, doet deze een nieuwe voordracht.

Indien de voordrachten door de algemene vergadering van de Raad van State niet met eenparigheid van stemmen worden gedaan, kan de Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat binnen een termijn van ten hoogste dertig dagen na de ontvangst van de mededeling van de voordrachten, ofwel de door de Raad van State voorgedragen lijst bevestigen, ofwel een tweede, met redenen omklede lijst van drie namen voordragen.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat kan de kandidaten horen.

Indien de Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat een tweede lijst van drie namen voordraagt, kan de Staatsraad enkel worden benoemd onder de personen die voorkomen op één van de twee voorgedragen lijsten.

De minister die bevoegd is voor de Binnenlandse Zaken maakt, op initiatief van de Raad van State, de vacante betrekkingen bekend in het Belgisch Staatsblad. In die bekendmaking worden het aantal vacante betrekkingen vermeld, de benoemingsvoorwaarden, de termijn voor het indienen van de kandidaturen, die minstens een maand bedraagt, en de overheid waaraan deze moeten worden gezonden.

Iedere voordracht wordt in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt; de benoeming mag niet vroeger dan vijftien dagen na die bekendmaking gebeuren.

De kandidaten dienen aan de volgende voorwaarden te voldoen om tot staatsraad te worden benoemd :

zij moeten volle zevenendertig jaar oud en doctor of licentiaat in de rechten zijn, een nuttige juridische beroepservaring van minstens tien jaar kunnen doen gelden en bovendien aan één van de volgende eisen voldoen :

- 1/ geslaagd zijn voor het vergelijkend examen van adjunct-auditeur en adjunct-referendaris bij de Raad van State, het vergelijkend examen van referendaris bij het Arbitragehof, het vergelijkend examen van adjunct-auditeur bij het Rekenhof of het examen inzake beroepsbekwaamheid bedoeld in artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek;
- 2/ een administratieve functie met minstens rang 15 of een gelijkwaardige rang uitoefenen bij een Belgische overheidsdienst of bij een Belgische overheidsinstelling;
- 3/ met goed gevolg een proefschrift tot het verkrijgen van het doctoraat in de rechtsgeleerdheid hebben verdedigd of geaggregeerde zijn voor het hoger onderwijs in de rechten;
- 4/ in België een ambt van magistraat van het openbaar ministerie of van werkend rechter uitoefenen;
- 5/ houder zijn van een leeropdracht rechtswetenschappen aan een Belgische universiteit.

Het ambt van referendaris bij het Hof van Cassatie wordt gelijkgesteld met de ambten waarvan de uitoefening een nuttige juridische beroepservaring oplevert.

De staatsraden worden, voor minstens de helft van hun aantal, benoemd uit de leden van het auditoraat en van het coördinatiebureau.

b) Het nieuwe artikel 80 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bepaalt dat de assessoren van de afdeling wetgeving door de Koning worden benoemd voor een hernieuwbare periode van vijf jaar, uit een lijst van drie namen, door de algemene vergadering van de Raad van State voorgedragen na onderzoek van de ontvankelijkheid van de kandidaturen en vergelijking van de respectieve aanspraken en verdiensten van de kandidaten. Voor het overige gebeurt de benoeming van de assessoren van de afdeling wetgeving volgens dezelfde regelen als die van de staatsraden.

De voorwaarden waaraan de kandidaten dienen te voldoen om te worden benoemd als assessor bij de afdeling wetgeving zijn dezelfde als die waaraan de kandidaat-staatsraad dient te voldoen.

De overige wetsbepalingen betreffende de voordracht van de kandidaat-assessoren, de taalrol waartoe de assessor behoort en de eedaflegging, zijn ongewijzigd gebleven.

Tweede deel.

**BIJZONDERE VERSLAGEN VAN
DE ACTIVITEITEN**

I. ALGEMENE VERGADERING VAN DE RAAD VAN STATE

Van 1 september 1997 tot 31 augustus 1998 is de Raad van State zevenmaal samengekomen in algemene vergadering.

1. Op 30 september 1997 heeft de gewone algemene vergadering onder meer de volgende punten besproken :

- 1/ de goedkeuring van het vierjarenplan;
- 2/ de bepaling van de samenstelling van de commissie van verslaglegging, belast met het opmaken van het activiteitenverslag van de Raad van State voor het jaar 1996-1997;
- 3/ de bepaling van de samenstelling van de delegatie bij het basisoverlegcomité van de Raad van State;
- 4/ het aanwijzen van een examencommissie die ermee belast is de kennis van de Franse taal na te gaan, als gevolg van het emeritaat of het overlijden van sommige leden van de Raad;
- 5/ de aanstelling van een redactiecomité waarvan een lid van de Raad van State en twee leden die niet tot de Raad van state behoren, deel zullen uitmaken om de regels op te stellen inzake formele en materiële legistiek ter attentie van de federale overheid; het ontwerp van redactie zal worden voorgelegd aan een commissie bestaande uit twee leden van de Raad van State. Die commissie zal een definitieve tekst opstellen.
- 6/ het akkoord over het principe dat het Vast Wervingssecretariaat een specifieke selectietest zal organiseren voor bestuurssecretarissen-juristen voor de Raad van State.

2. Op 16 december 1997 heeft de Raad van State in openbare algemene vergadering :

- 1/ drie kandidaten voorgedragen voor het ambt van assessor bij de afdeling wetgeving (N) en een lijst van drie kandidaten opgesteld;
- 2/ eveneens drie kandidaten voorgedragen voor het ambt van assessor bij de afdeling wetgeving (F);
- 3/ vervolgens een lijst opgesteld van twee kandidaten voor het ambt van griffier van de Franse taalrol.

- In gewone algemene vergadering is vervolgens het vierjarenplan goedgekeurd en is ingestemd met de samenstelling van de examencommissie voor het examen voor de werving van attachés bij de dienst overeenstemming der teksten.

3. Op 17 februari 1998 heeft de Raad van State in openbare en plechtige algemene vergadering de organisatie voorbereid van een vergelijkend wervingsexamen voor adjunct-auditeurs en adjunct-referendarissen van de Nederlandse taalrol; de vergadering bekrachtigt de samenstelling van de examencommissie.

4. Tijdens de gewone algemene vergadering van 31 maart 1998 heeft de eerste voorzitter het jaarverslag 1995-1996 meegedeeld aan de leden van de vergadering.

Vervolgens is tijdens de gewone algemene vergadering gedebatteerd over :

- 1/ een voorstel tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State ter verbetering van de werking van de afdeling wetgeving;
- 2/ een voorontwerp ter herziening van de loopbaan van de griffiers.
- 3/ de aanwijzing van de leden van de Raad van State die de Raad zullen vertegenwoordigen op de officiële plechtigheden van 21 juli en 15 november 1998.

Ten slotte heeft de beheerder een nota voorgesteld betreffende het telewerk, de elektronische post en documentatie. De algemene vergadering wijst de leden aan voor een werkgroep om het probleem van de verspreide initiatieven op het stuk van de documentatie te verhelpen.

5. Op 5 mei 1998 heeft de gewone algemene vergadering de bespreking hervat van het jaarverslag 1995-1996.

Vervolgens heeft de gewone algemene vergadering de kandidaten voorgedragen voor het ambt van assessor bij de afdeling wetgeving van de Nederlandse taalrol. Ze heeft een lijst opgesteld met drie kandidaten.

6. Op 23 juni 1998 heeft de gewone algemene vergadering onder meer over de volgende punten gedebatteerd :

- 1/ het jaarverslag 1995-1996;
- 2/ de goedkeuring van het verslag van de commissie rechtspleging voor de afdeling administratie;

7. Op 30 juni 1998 heeft de gewone algemene vergadering zich opnieuw gebogen over het jaarverslag 1995-1996.

Vervolgens is de samenstelling van de commissie van verslaglegging 1997-1998 vastgelegd.

Ten slotte is een debat aangevat over de schorsende werking van het bezwaar bij de toezichthoudende overheid en de informatieplicht die voor de administratieve overheid geldt. De vergadering stelt voor deze kwestie te laten onderzoeken door een werkgroep die alleen uit leden van de afdeling administratie bestaat.

Bijlage : Nieuwe nummering van de kamers en nieuwe verdeling van de bevoegdheden

1. Naar aanleiding van de nieuwe bepalingen tot regeling van de schorsingsprocedure (1) en van het kort geding onder aanvoering van de uiterst dringende noodzakelijkheid (2) waren nieuwe kamers van de afdeling wetgeving opgericht op 15 september 1982 (8e en 9e kamer) (3) en nieuwe kamers van de afdeling administratie (10e kamer (4) en 11e kamer (5)). Daardoor is het nodig gebleken de kamers een nieuwe en logischer nummering te geven overeenkomstig de bepalingen van de gecoördineerde wetten, met eerst de kamers van de afdeling wetgeving (kamers 1 tot 4) en dan de kamers van de afdeling administratie (kamers 5 tot 13).

Om die reden hebben eerste voorzitter G. BAETEMAN en voorzitter J.-J. STRYCKMANS, bij beschikkingen van 15 en 25 juli 1997 de kamers een meer logische nummering gegeven en hun bevoegdhedenpakket herzien.

De 12e en de 13e kamer zijn nieuwe kamers van de afdeling administratie die opgericht zijn naar aanleiding van de uitbreiding van de organieke formatie vervat in de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State,

-
- (1) Koninklijk besluit van 27 oktober 1989 tot bepaling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, waarbij een vordering tot schorsing aanhangig is gemaakt (Belgisch Staatsblad van 11 november 1989), opgeheven bij het koninklijk besluit van 5 december 1991.
 - (2) Koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kortgeding voor de Raad van State (Belgisch Staatsblad van 14 januari 1992).
 - (3) Beschikking van 28 juli 1982, naar aanleiding van de uitbreiding van de organieke formatie bij de wet van 6 mei 1982 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (Belgisch Staatsblad van 18 mei 1982).
 - (4) Beschikking van 24 mei 1991.
 - (5) Beschikking van 16 oktober 1995.

gecoördineerd op 12 januari 1973 (Belgisch Staatsblad van 20 augustus 1996) (1) teneinde het vierjarenplan tot het wegwerken van de achterstand in de rechtsbedeling bij de Raad van State uit te voeren (2).

2. De wijziging van het bevoegdhedenpakket van de kamers van de afdeling administratie is uitgewerkt in overleg met de kamervoorzitters en steunt op de volgende beginselen :

- 1/ elke kamer onderzoekt elke zaak zowel in kort geding als wat de grond van de zaak betreft;
- 2/ overeenkomstig de wet zijn twee kamers bevoegd voor het onderzoek van de geschillen in vreemdelingenzaken;
- 3/ de overige zaken worden toegewezen aan zes kamers, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de zaak billijk over de kamers worden verdeeld en dat het bevoegdhedenpakket van elke kamer zo homogeen mogelijk is.

A. De regels betreffende de samenstelling van de kamers zijn als volgt vastgelegd :

- a) De kamers houden zitting met drie staatsraden in :
1. de geschillen over de grond van de zaak (met uitzondering van de geschillen in vreemdelingenzaken);
 2. de zaken die met toepassing van artikel 36, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State worden onderzocht (dwangsom);
 3. de bevestiging van schorsingen of voorlopige

(1) Art. 69. : "De Raad van State is samengesteld :
n uit zesendertig leden, zijnde een eerste voorzitter, een voorzitter, tien kamervoorzitters en vierentwintig staatsraden."
Artikel 86, eerste lid : "De afdeling administratie is ingedeeld in negen kamers: vier Nederlandstalige kamers, vier Franstalige kamers en één tweetalige kamer, elk samengesteld uit drie leden."

(2) Artikel 120 van de gecoördineerde wetten, ingevoegd bij de voormelde wet van 4 augustus 1996.

maatregelen die voorlopig zijn bevolen volgens de procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid;

4. de intrekking of de wijziging van arresten waarbij de schorsing wordt bevolen;
5. de zaken die worden verwezen naar een kamer met drie leden op verzoek van de verzoekende partij in het verzoekschrift of ambtshalve, op advies van de staatsraad-rapporteur en de auditeur-generaal of het door hem aangewezen lid van het auditoraat.

b) Door kamers met slechts één staatsraad worden behandeld :

1. de geschillen in vreemdelingenzaken (met uitzondering van de zaken die naar de plenaire kamer worden verwezen);
2. de zaken die onderzocht worden met toepassing van artikel 17, §§ 4bis en 4ter, en artikel 21, tweede en zesde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en met toepassing van de artikelen 93 en 94 van de algemene procedureregeling;
3. de gewone vorderingen tot schorsing en tot het bevelen van voorlopige maatregelen (met uitzondering van de vorderingen die naar de plenaire kamer worden verwezen);
4. de vorderingen tot schorsing en tot het bevelen van voorlopige maatregelen die volgens de procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid worden ingesteld.

B. De procedure voor de behandeling van de zaken is als volgt geregeld :

Op de dagen dat er terechtzittingen plaatsvinden, komen de zaken die door een kamer met drie staatsraden worden behandeld eerst aan bod. Daarna pas komen de zaken aan de beurt die door een alleensprekend rechter moeten worden behandeld.

Op het door de kamervoorzitter te bepalen tijdstip wordt de kamer gesplitst in drie kamers met elk slechts één lid, die de hiervoren onder b bedoelde zaken behandelen.

De kamers houden ook op andere dagen zitting voor de behandeling van zowel gewone als onder aanvoering van de uiterst dringende noodzakelijkheid ingestelde vorderingen tot schorsing en tot het bevelen van voorlopige maatregelen.

II. AFDELING WETGEVING.

Gedurende het gerechtelijk jaar 1997-1998 waren de vier kamers wetgeving samengesteld als volgt :

A. SAMENSTELLING VAN DE KAMERS.

1. Nederlandstalige kamers

- 1ste kamer :

Voorzitter : de heer DE BRABANDERE,
kamervoorzitter.
Leden : de heren VAN DAMME en ALBRECHT,
staatsraden.
Griffier : mevrouw BECKERS.

Deze kamer houdt zitting elke donderdagmorgen en -middag, en op andere dagen voor het onderzoek van de aanvragen om advies binnen ten hoogste drie dagen.

- 3de kamer :

Voorzitter : de heer DEROOVER, kamervoorzitter.
Leden : de heren LEMMENS en HELLIN,
staatsraden.
Griffier : mevrouw LIEVENS.

Deze kamer houdt zitting elke dinsdagmorgen en -middag, en op andere dagen voor het onderzoek van de aanvragen om advies binnen ten hoogste drie dagen.

Bovendien hebben de professoren SCHRANS, WIJMEERSCH, ALEN, COUSY en MERCHIERS (tot 23 februari 1998) als assessor in de beide kamers zitting gehad.

VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE NEDERLANDSTALIGE KAMERS :

1ste Kamer

3de Kamer

a) Federale zaken.

1. Eerste Minister
(partim)	1. Eerste Minister
(partim)
2. Buitenlandse Zaken
(partim)	2. Buitenlandse Zaken
(partim)
3. Economie	3. Middenstand (KMO's)
4. Arbeid en Tewerk-
stelling	4. Landbouw
5. Sociale Zaken
(S.Z. werknemers, uitg.
art. 63 ZIV wet)	5. Leefmilieu
6. Pensioenen
(private sector)	6. Sociale Zaken
(S.Z. zelfstandigen en
art. 63 ZIV wet)
7. Wetenschapsbeleid	7. Volksgezondheid
8. Ambtenarenzaken	8. Maatschappelijke inte-
gratie
	9. Justitie (partim)
[Regie der Gebouwen
(Ambtenarenzaken, voor-
heen infrastructuur)]

b) Gemeenschaps- en Gewestelijke Zaken

1. Vlaamse Gemeenschap.

1. Onderwijs	1. Culturele aangelegen-
heden
cultuur
taalgebied
2. Buitenlandsbeleid
(partim)	2. Buitenlands beleid
(partim)
	3. Persoonsgebonden aange-
legenheden
Gezondheidsbeleid
Gelijke kansenbeleid
Welzijn
Gezin
	4. Ambtenarenzaken

2. Vlaams Gewest.

1. Economie en KMO's	1. Leefmilieu
2. Tewerkstelling	2. Huisvesting
3. Ruimtelijke Ordening
(wijz. W 26.7.62) en
stedelijk beleid	3. Binnenlandse aange-
legenheden
4. Wetenschap en techno-
logie	4. Landbouw
5. Financiën en begroting	5. Openbare Werken
	6. Vervoer
	7. Brusselse aangelegen-
heden

3. Duitstalige Gemeenschap.

1. Financiën	1. Gezondheid, Gezin, ...
2. Buitenlandse betrekkin-
gen
(partim)	2. Sport en Toerisme
3. Wetenschappelijk onder-
zoek	3. Media
	4. Cultuur
	5. Jeugd, Vorming
	6. Buitenlandse betrekkin-
gen (partim)
	7. Sociale Zaken
	8. Monumenten en Land-
schappen

4. Brus. Hoofd. Gewest.

1. Tewerkstelling	1. Externe betrekkingen
(partim)
2. Externe betrekkingen
(partim)	2. Leefmilieu, Natuurbe-
houd, waterbeleid
3. Wetenschapsbeleid, Eco-
nomie en Energie	3. Huisvesting

5. Gem. Gem. Commissie.

1. Gezondheidsbeleid
2. Bijstand aan personen
3. Openbaar ambt
4. Financiën/begroting
5. Externe betrekkingen

6. Parlement - Vlaamse Raad.

De aanvraag om advies van de voorzitter van de Senaat, van de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers of van de voorzitter van de Vlaamse Raad worden behandeld door de Kamer die ter zake van de materie bevoegd is.

2. Franstalige kamers.

- 2e kamer :

Voorzitter : de heer STRYCKMANS, Voorzitter van de Raad van State.
Leden : de heren KREINS en QUERTAINMONT, staatsraden.
Griffier : mevrouw GIELISSEN tot 31-12-1997, vervolgens mevrouw VIGNERON, toegevoegd griffier sinds 1-1-1998.

Deze kamer houdt zitting elke maandag- en woensdagmorgen, alsook op andere dagen van de week voor het onderzoek van aanvragen om advies binnen ten hoogste drie dagen.

- 4e kamer :

Kamervoorzitter : de heer ANDERSEN.
Leden : de heren WETTINCK en LIENARDY, staatsraden.
Griffier : mevrouw PROOST.

Deze kamer houdt zitting elke maandag- en woensdagmiddag, alsook op andere dagen van de week voor het onderzoek van aanvragen om advies binnen ten hoogste drie dagen.

Bovendien hebben de professoren DELPEREE, GOTHOT, van COMPERNOLLE, FAVRESSE en KIRKPATRICK (sinds 5 mei 1998) als assessor zitting gehad in de beide kamers.

VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE FRANSTALIGE KAMERS :

2e kamer

4e kamer

a) Federale aangelegenheden

1. Eerste Minister
(partim)	1. Eerste Minister (partim)
2. Justitie	2. Buitenlandse Zaken
(partim)
3. Binnenlandse Zaken
(behalve de rijkswacht)
en veiligheid (openbare
veiligheid)	3. Vervoer en Verkeers-
veiligheid
4. Overheidspensioenen	4. Telecommunicatie (Post,
Belgacom, ...)
5. Financiën	5. Landsverdediging
6. Buitenlandse Zaken
(partim)	6. Binnenlandse Zaken
(rijkswacht)
	7. Begroting
	8. Ontwikkelingssamen-
werking
	9. Buitenlandse Handel

b) Gemeenschaps- en gewestaangelegenheden

1. Franse Gemeenschap

1. Onderwijs, hoger onder-
wijs en permanente
educatie	1. Cultuur en Audiovisuele
sector
2. Ambtenarenzaken	2. Internationale
betrekkingen (partim)
3. Begroting en financiën	3. Persoonsgebonden
aangelegenheden
(kinderwelzijn, gezondheid,
jeugdbijstand, sport)
4. Internationale
betrekkingen (partim)	4. Wetenschappelijk onderzoek

2. Duitstalige Gemeenschap

1. Onderwijs.

3. Waals Gewest

1. Economie en KMO's	1. Binnenlandse Zaken
2. Tewerkstelling en Opleiding	2. Technologische ontwikkeling
3. Ambtenarenzaken	3. Internationale betrekkingen (partim)
4. Begroting	4. Buitenlandse Handel
5. Internationale betrekkingen (partim)	5. Ruimtelijke Ordening
	6. Huisvesting
	7. Vervoer
	8. Openbare Werken/
Sportinfrastructuur
	9. Sociale bijstand en
Gezondheid
	10. Toerisme en Patrimonium
	11. Milieu
	12. Landbouw

4. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1. Lokale besturen	1. Vervoer
2. Financiën en Begroting	2. Ruimtelijke ordening,
Gewestelijke
Ontwikkelingsplannen
3. Buitenlandse betrekkingen (partim)	3. Monumenten en
Landschappen
4. Ambtenarenzaken	4. Openbare netheid
	5. Dringende medische
hulpverlening en brand
	6. Buitenlandse Handel
	7. Stadsrenovatie;
afgedankte
bedrijfsruimten
	8. Taxibedrijven
	9. Openbare werken, haven
van Brussel, grondbedrijf
	10. Buitenlandse
betrekkingen (partim)

5. Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie

1. Begroting	1. Sociale promotie,
welzijnszorg
2. Ambtenarenzaken	2. Cultuur
3. Onderwijs	3. Rusthuizen
4. Omscholing en
bijscholing	4. Jeugd
	5. Sport
	6. Toerisme
	7. Gezondheid
	8. Internationale
betrekkingen

6. Parlement - Gemeenschaps- en gewestraden

Voor de zaken die worden ingediend door de federale, de gemeenschaps- of de gewestwetgever geldt dezelfde verdeling per aangelegenheid als voor die welke worden ingediend door de verschillende regeringen.

B. VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE KAMERS VAN DE AFDELING WETGEVING

1. Algemene vergadering van de afdeling.

Twee adviezen met het hieronder vermelde onderwerp zijn uitgebracht door de algemene vergadering van de afdeling wetgeving :

- * 26.340 : een voorontwerp van decreet van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap houdende instemming met de overeenkomst en met de volgende protocollen :
 - 1/ Samenwerkingsovereenkomst inzake astrofysica (Santa Cruz de La Palma, 26 mei 1979);
 - 2/ Protocol tot wijziging van de Samenwerkingsovereenkomst inzake astrofysica (Madrid, 18 april 1988);
 - 3/ Protocol voor samenwerking inzake onderzoeken in de astrofysica in Spanje (Santa Cruz de La Palma, 26 mei 1979);
 - 4/ Protocol tot wijziging van het Protocol voor samenwerking inzake astrofysica (Madrid, 18 april 1988);
 - 5/ Addendum bij het Protocol voor samenwerking inzake onderzoeken in de astrofysica tussen de Regeringen van het Koninkrijk Spanje, het Koninkrijk Denemarken, het Verenigd Koninkrijk Groot-Brittannië en Noord-Ierland, het Koninkrijk Zweden en de Bondsrepubliek Duitsland (Madrid, 18 april 1988),

- * 26.610 : een voorontwerp van decreet van de Waalse Gewestraad tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

2. Verenigde kamers of een samenstel van kamers (1)

- Verenigde kamers (VK) hebben zes adviezen uitgebracht over ontwerpen met zeer uiteenlopende onderwerpen :
 - * 27.369 : amendementen nrs. 17 en 41 bij het voorstel van wet betreffende het kosteloos of gedeeltelijk kosteloos optreden van advocaten;
 - * 27.423 : bevoegdheidsgeschil ontstaan ten gevolge van de handeling met het opschrift "Omzendbrief BA-97/22 van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden betreffende het taalgebruik in de gemeentebesturen van het Nederlandse taalgebied", op verzoek van de Minister-President van de Waalse Gewestregering;
 - * 27.424 : bevoegdheidsgeschil ontstaan ten gevolge van de handeling met het opschrift "Omzendbrief BA-97/22 van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden betreffende het taalgebruik in de gemeentebesturen van het Nederlandse taalgebied", op verzoek van de Minister-Présidente van de Franse Gemeenschapsregering;
 - * 27.535 : voorontwerp van decreet over de media van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap;
 - * 27.536 : ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering inzake het uitzenden van televisiesignalen.
 - * 27.610 : voorontwerp van decreet van de Franse Gemeenschapsraad tot wijziging van het decreet van 17 juli 1987 over de audiovisuele sector en tot omzetting van richtlijn 97/36/EG van 30 juni 1997 en van richtlijn 95/47 van 24 oktober 1995.

(1) Voor ontwerpen met diverse onderwerpen en talrijke bepalingen wordt het onderzoek verdeeld onder verscheidene kamers op grond van hun specialisatie. In dat geval gaat het niet om verenigde kamers, maar om het onderzoek van eenzelfde voorontwerp door verscheidene kamers afzonderlijk.

- Een samenstel van kamers heeft acht adviezen uitgebracht die respectievelijk handelden over :
 - * 26.995 : een voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998;
 - * 27.481 : een voorontwerp van wet betreffende de euro;
 - * 27.629 : een voorontwerp van programmadecreet 1998 van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap;
 - * 27.652 : een voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1998;
 - * 27.668 : een voorontwerp van decreet houdende diverse bepalingen II;
 - * 27.670 : een voorontwerp van wet houdende budgettaire en diverse bepalingen;
 - * 27.822 : een voorontwerp van programmawet houdende sociale bepalingen;
 - * 27.976 : een voorontwerp van wet houdende fiscale en diverse bepalingen.

C. ZAAKAANBOD.

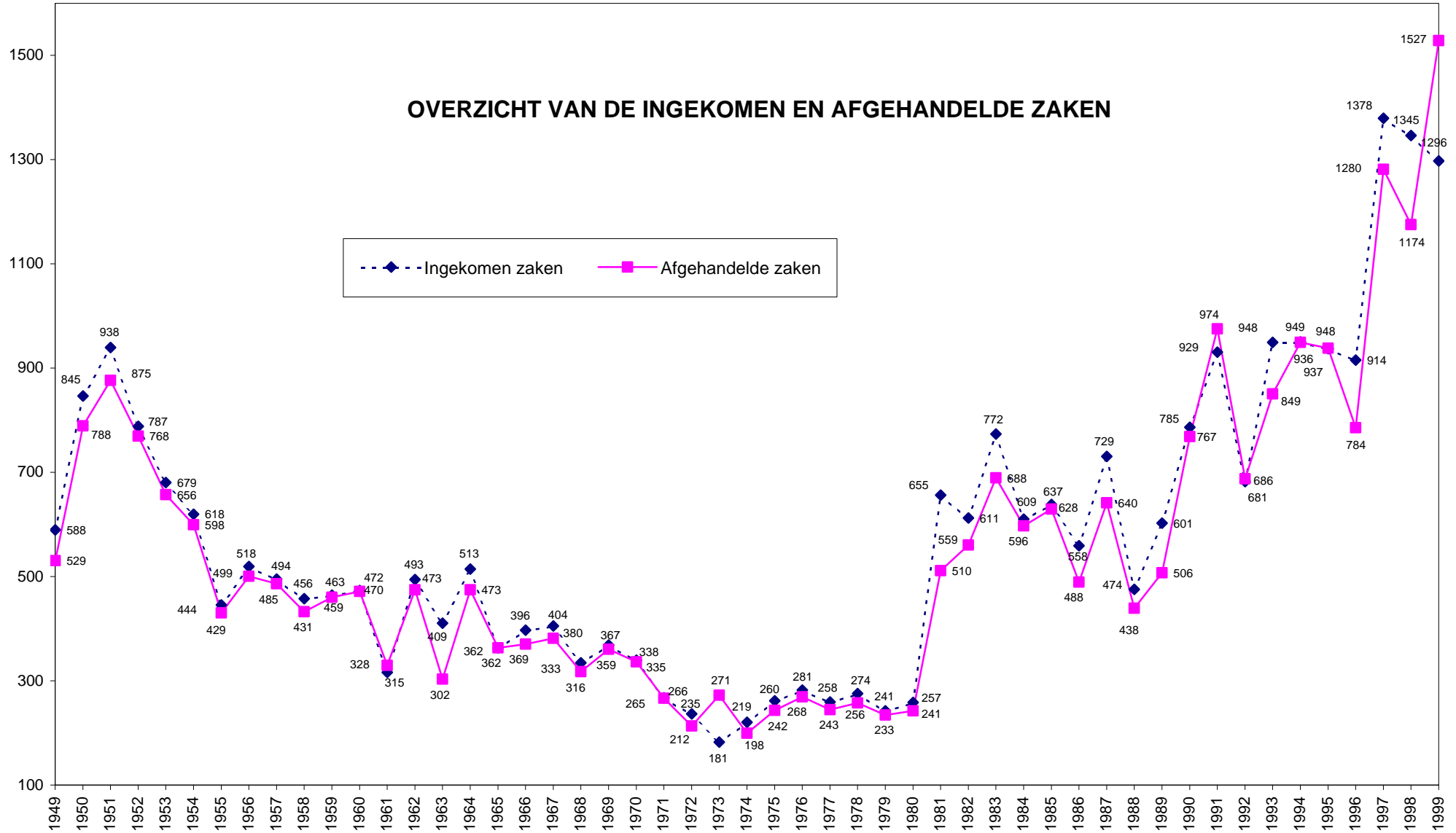
1. Statistisch overzicht van de activiteit van de afdeling wetgeving sedert 1948

Aan de hand van de onderstaande tabel met verwijzing naar een algemene statistiek van de adviesaanvragen ingediend voor elk gerechtelijk jaar sedert 1948 (reeks 1) alsook de afgehandelde zaken (reeks 2) kan de evolutie van het zaakaanbod inzake adviezen sedert de oprichting van de Raad van State worden voorgesteld.

RAAD VAN STATE

Afdeling Wetgeving

OVERZICHT VAN DE INGEKOMEN EN AFGEHANDELDE ZAKEN

2. Zaken ingediend van 16-09-97 tot 15-09-98.

	zonder termijn	art. 84 1 maand	art. 84 3 dagen	VR	VR art. 85bis	AV	AV art. 85bis	TOTAAL
Voorz. Kamer van volksvert.		7	7		1			15
Voorz. Senaat	1	14	1					16
Voorz. Franse Gemeenschapsraad	3	2						5
Voorz. Waals Parlement	5							5
Voorz. Vlaams Parlement	1	5	5					11
Voorz. Raad Brussels Hoofdst. Gewest	2							2
Voorz. Raad Duitstalige Gemeenschap	1							1
Eerste Minister	4	8	2					14
Min. Economie en Telecommunicatie	31	19	13					63
Min. Buitenl. Zaken	19	22	1					42
Min. Justitie	18	15	9					42
Min. Financiën	11	12	16					39
Min. Sociale Zaken	40	17	88					145
Min. Wetenschapsbeleid	1	2						3
Min. Buitenl. Handel	4	1	1					6
Min. Binnenl. Zaken	20	14	12					46
Min. Ambtenarenzaken	9	15	3					27
Min. Vervoer	8	5	12					25
Min. Tewerkstelling en Arbeid	1	12	19					32

	zonder termijn	art. 84 1 maand	art. 84 3 dagen	VR	VR art. 85bis	AV	AV art. 85bis	TOTAAL
Min. KMO's en Landbouw	7	8	16					31
Min. Landsverd.	23		8					31
Min. Volksgez. en Pensioenen	12	29	25					66
Min. Begroting	1							1
Staatssecretaris voor de Veiligheid	1	13	11					25
Staatssecretaris voor Ontwikkelings- samenwerking		4	1					5
Min.-Pres. vd Vlaamse Regering	6	7	4					17
Vlaamse Min.	8	107	51					166
Min.-Pres. van de Franse Gemeenschaps- regering	3	45	4		1(1)			53
Min. Franse Gem.	1	66	8					75
Min.-Pres. Waalse Gewestregering	2	6			1(1)			9
Min. Waals Gew..	24	95	19					138
Min.-Pres. van het Bruss. Hoofdst. Gew.	4	7	5					16
Gewestmin. van Brussel-Hoofdstad	25	51	12					88
COCOM	2	18						20
COCOF	6	24	9					39
Min.-Pres. van de Duitst. Gem.	5	2	2					9
Min. Duitse Gem.	6	13	1					20
TOTALEN	317	665	365		3			1350 (2)

(1) Bevoegdheidsconflict

(2) 1345 zaken ingeschreven op de rol (nrs. 26.917 tot 28.263 - 27.839 en 27.840).

	W E T T E N	KB	MB	DE- CRETEN EN ORDON- NANTIES	BE- SLUITEN REGE- RINGEN	MINIS- TERIELE BE- SLUITEN REGE- RINGEN	VOOR- STEL- LEN VAN WET	AMEN- DEMENT- TEN WETTEN	AMEN- DEMENT- TEN WETS- VOOR- STELLEN	VOOR- STELLEN DECREET EN ORDON- NANTIE	AMEN- DEMENT- TEN DE- CRETEN EN ORDON- NANTIES	AMEN- DEMENT- TEN VOOR- STELLEN DECREET EN ORDON- NANTIE	COOR- DINATIES	OP- MAKEN VAN TEK- STEN	BE- VOEGD- HEIDS- CONFLICT REGERING EXECU- TIEVEN	TOTAAL
Min.-Pres. Waalse Gew.				4	4										1	9
Min. Waalse Reg.				82	56											138
Min.-Pres. Bruss. Hoofdst. Gew.				4	12											16
Gewest- Min. Brussel- Hoofdstad				28	58	2										88
COCOM				10	10											20
COCOF				9	30											39
Min.-Pres. Reg. Duitst. Gem.				2	7											9
Min. Duitse Gem.				16	4											20
Totaal	155	409	82	259	389	3	20	5	3	20	2		1		2	1350

3. Gegeven adviezen (per kamer) van 16-09-97 tot 15-09-98.

		Zonder termijn	Art. 84 (3d.)	Art. 84 (1maand)	Art. 85bis (8j.)	TOTAAL	TOTAAL
I		95	125	92		312	312
	VR						
II		87(1)	51	127		265	267
	VR				2	2	
III		46	76	92		214	220
	VR		3(2)		3(3)	6	
IV		81	65	154		300	304
	VR		3(2)		1	4	
AV		2(2) (3)				2	4
I/V			28	6		34	34
II/V		4	21	20		45	45
VR I/V & II/V							
TOTALEN		314	366	491	3	1174 (2)	1174

Afdeling wetgeving : activiteiten in het algemeen.
Adviezen gegeven van 16-09-97 tot 15-09-98.

OVERHEID	zonder termijn	Art.84 1 maand	Art.84 3dagen	Art. 85bis 8dagen	Totaal aantal adviezen gegeven gedurende het jaar
Executieve	288	468	340	2	1097
Wetgevende macht	14	24	11	1	51
TOTALEN	302	492	351	3	1148

(1) 1 artikel 85bis : L. 26.467/2.

(2) L. 26.610/AV/4; L. 27.535/VR/3; L. 24.536/VR/3;
L. 27.610/VR/4.

(3) L. 26.430/AV; L. 27.369/VR; L. 27.423/VR; L. 27.424/VR.

4. Enkele vaststellingen.

De vaststellingen die kunnen worden gedaan op grond van de bovenstaande statistische tabellen verschillen op bepaalde punten van de vaststellingen gedaan in de jaarverslagen 1994-1995 (blz. 71-73), 1995-1996 (blz. 36-37) en 1996-1997 (blz. 66-68).

a) Het aantal adviesaanvragen is nagenoeg even hoog gebleven als in het gerechtelijk jaar 1996-1997 : 1.345 in plaats van 1.378 (-2,5 %), of gemiddeld 112 zaken per maand.

1/ De federale regering heeft in 1997-1998 duidelijk minder zaken (665) ingediend dan in 1996-1997 (822), een vermindering die overeenkomt met ongeveer 19 %. De gemeenschaps- en gewestregeringen hebben daarentegen meer aanvragen ingediend, namelijk 650 in 1997-1998 tegenover 499 in 1996-1997, of een stijging met ongeveer 30%.

2/ De vermindering van het aantal ontwerpen uitgaande van de federale regering is gedeeltelijk te verklaren door het verstrijken op 31 augustus 1997 van de aan de Koning verleende machtiging om uitvoering te geven aan de kaderwetten van 26 juli 1996.

De Minister van Sociale Zaken, die de grootste adviesaanvrager blijft, heeft slechts 145 nieuwe zaken ingediend in plaats van 195 in 1996-1997, dit is een vermindering met ongeveer 27%. De andere federale ministers hebben in 1997-1998 minder zaken ingediend dan in 1996-1997, met uitzondering van de Eerste Minister (14 in plaats van 12), van de Minister van Economie en Telecommunicatie (63 in plaats van 51), van de Minister van Landsverdediging (31 in plaats van 23) en van de Staatssecretaris voor Veiligheid (25 in plaats van 16).

3/ De gemeenschaps- en gewestregeringen hebben in 1997-1998 meer ontwerpen ingediend dan in 1996-1997, met uitzondering van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap. De stijging was bijzonder groot bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (104 zaken in plaats van 66, dit is een stijging met 62%), alsmede bij het Waals Gewest (147 zaken in plaats van 85, dit is een stijging met 77,5%; bij deze zaken waren 49 voorontwerpen van decreet houdende instemming met internationale akten).

4/ Het tempo waarin de aanvragen thans worden ingediend lijkt dus hetzelfde te blijven, hoewel de gemeenschaps- en gewestregeringen nu bijna even veel adviesaanvragen indienen als de federale regering.

5/ De federale, gemeenschaps- en gewestministers blijven nog altijd veruit het grootste aantal adviesaanvragen indienen, in tegenstelling tot de voorzitters van de parlementen (55 zaken, of ongeveer 4% van de adviesaanvragen), een verhouding die dezelfde blijft tegenover het gerechtelijk jaar 1996-1997.

Er dient te worden op gewezen dat dit werk uitgevoerd is door de dienst wetgeving, waarvan de personeelssterkte reeds verschillende jaren overanderd gebleven is, zowel wat de griffie als wat de dactylografie betreft.

b) Het aantal adviezen uitgebracht in de loop van het gerechtelijk jaar 1997-1998 is licht gedaald van 1280 in 1996-1997 tot 1174 in 1997-1998, of een vermindering met 106 adviezen, wat overeenkomt met ongeveer 8%. Die daling is dus iets groter dan die van het aantal ingediende zaken (ter herinnering : - 2,5%).

De kamers werden opnieuw zeer vaak om advies gevraagd, maar op een meer gespreide manier dan het vorige jaar. De 1ste kamer heeft 312 adviezen uitgebracht in plaats van 382, dit is een daling met 18%, die te verklaren is door de vermindering van het aantal ontwerpen op sociaal gebied ten gevolge van het verstrijken op 31 augustus 1997 van de termijn voor de uitvoering van de kaderwetten. De 2e kamer heeft daarentegen 265 adviezen uitgebracht, of een stijging met 5%, de 3e kamer 214, dit is een stijging met 4%, en de 4e kamer 300, of een stijging met 4%, wat dus een zeer gelijkmatige ontwikkeling te zien geeft.

Een aantal adviezen houdt onze aandacht gaande; wij citeren er enkele bij wijze van voorbeeld :

- 25.557 : voorontwerp van wet tot voorbereiding van het wetboek van Vennootschappen (Gedr. St., Kamer, 98/99, 1838/2) dat de wet van 7 mei 1999 houdende het wetboek van Vennootschappen geworden is (Belgisch Staatsblad van 6 augustus 1999);
- 26.198 : voorontwerp van wet tot omzetting van de Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens (Gedr. St., Kamer, 97/98, 1566/1) dat de wet van 11 december 1998 geworden is (Belgisch Staatsblad van 3 december 1999);

- 26.540 : ontwerp van koninklijk besluit houdende de administratieve rechtspositie en de bezoldigingsregeling van de personeelsleden van de gerechtelijke politie bij de parketten (koninklijk besluit van 19 december 1997; Belgisch Staatsblad van 31 december 1997);
- 26.797 : voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstoogmerk en de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend (Gedr. St., Kamer, 98/99, 1854/1);
- 26.803 : voorontwerp van wet ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (Gedr. St., Kamer, 97-98, 1695/1) dat de wet van 20 januari 1999 geworden is (Belgisch Staatsblad van 12 maart 1999), alsmede de wet van 28 februari 1999 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (Belgisch Staatsblad van 13 maart 1999);
- 26.817 : voorontwerp van wet betreffende de afgevaardigden en de besturen belast met het beheer van de materiële en financiële belangen van de erkende niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen (Gedr. St., Kamer, 98/99, 1966/1);
- 27.263 : voorontwerp van wet betreffende de boekhoudkundige beroepen (Gedr. St., Kamer, 98/99, 1923/1 en 1924/1) dat de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen geworden is (Belgisch Staatsblad van 11 mei 1999), alsmede de wet van 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten (Belgisch Staatsblad van 11 mei 1999);
- 27.405 : voorontwerp van wet houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie en overdracht, alsook tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek (Gedr. St., Kamer, 98/99, 1969/1);
- 27.412 en 28.803 : voorontwerp van wet tot het instellen van de niet-conventionele praktijken (Gedr. St., Kamer, 97/98, 1714/1) dat de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsennijbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen geworden is (Belgisch Staatsblad van 24 juni 1999);

- 27.702 : ontwerp van koninklijk besluit betreffende de verloven en afwezigheden toegestaan aan de rijksambtenaren dat het koninklijk besluit van 19 november 1998 betreffende de verloven en afwezigheden toegestaan aan de personeelsleden van de rijksbesturen geworden is (Belgisch Staatsblad van 28 november 1998);
- 27.822 en 29.163 : voorontwerp van programmawet houdende sociale bepalingen (Gedr. St., Kamer, 97/98 - 1722/1) dat de wet van 25 januari 1999 geworden is (Belgisch Staatsblad van 6 februari 1999);
- 28.075 en 28.780 : voorontwerp van wet betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen (Gedr. St., Kamer, 98/99, 1912/1 en 1912/7) dat de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen geworden is (Belgisch Staatsblad van 1 april 1999), alsmede de wet van 7 april 1999 tot wijziging van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel (Belgisch Staatsblad van 20 april 1999);
- 28.079 : voorstel van wet tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge raad voor justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem voor magistraten (Gedr. St., Kamer, 1677/1-97/98) dat de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem geworden is (Belgisch Staatsblad van 2 februari 1999), alsmede de wet van 8 maart 1999 tot instelling van een Adviesraad van de magistratuur (Belgisch Staatsblad van 19 maart 1999);
- 28.080 : voorstel van wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (Gedr. St., Kamer, 1676/1-97/98) dat de wet van 7 december 1998 geworden is (Belgisch Staatsblad van 5 januari 1999).

D. TOEPASSING VAN ARTIKEL 84 VAN DE GECOÖRDINEERDE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE

In het jaarverslag van de Raad van State over het gerechtelijk jaar 1996-1997 werd in het kort een eerste balans opgemaakt van de vervanging van artikel 84 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bij de wet van 4 augustus 1996. Er kon op dat ogenblik weliswaar geen duidelijke conclusie worden getrokken uit een eerste overzicht van de toepassing van die bepaling betreffende de termijnen waarin de afdeling wetgeving ertoe gehouden is haar adviezen uit te brengen. Er kon echter ook niet worden vastgesteld dat de situatie verbeterd was. Nu de nieuwe bepalingen een jaar langer toegepast zijn, kan worden gepoogd na te gaan of ze werkelijk de mogelijkheid bieden het doel te bereiken dat ermee nagestreefd wordt.

1. Doelstelling van de wijziging van 1996

Wij herinneren eraan dat het doel van de nieuwe bepalingen de beperking was van het aantal aanvragen om advies binnen ten hoogste drie dagen, de enige termijn die tot dan uitsluitend bij de wet was bepaald. Gedurende het gerechtelijk jaar 1995-1996, het laatste vóór de wijziging van artikel 84 van de gecoördineerde wetten, was immers voor 281 aanvragen op een totaal van 901, of 31%, een behandeling binnen ten hoogste drie dagen gevraagd. Globaal genomen vertegenwoordigden de aanvragen van die aard gewoonlijk ongeveer een derde van het totale aantal. Dit streven van de wetgever naar beperking had tot doel voor de werkzaamheden van de afdeling wetgeving de negatieve gevolgen op te vangen van het gebruik van de mogelijkheid om een spoedbehandeling te vragen; deze afdeling was er immers toe gehouden, met voorrang boven alle andere zaken en in alle haast, ontwerpen te onderzoeken die vaak van een grote omvang waren of delicate juridische problemen deden rijzen.

Pro memorie zij eraan herinnerd dat artikel 84 van de gecoördineerde wetten, zoals het vervangen is bij de wet van 4 augustus 1996 en gewijzigd is bij die van 8 september 1997, als volgt gesteld is :

Art. 84. Het onderzoek van de zaken vindt plaats in de volgorde van de inschrijving ervan op de rol, uitgezonderd :

- 1/ wanneer de voorzitter van de wetgevende vergaderingen, de Ministerraad, de gemeenschaps- of gewestregeringen, het College van de Franse Gemeenschapscommissie alsmede het Verenigd College respectievelijk bedoeld in het tweede en het vierde lid van artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, vragen dat het advies of het voorontwerp binnen een termijn van ten hoogste één maand wordt meegedeeld;

- 2/ wanneer, in spoedeisende gevallen die in de aanvraag met bijzondere redenen worden omkleed, de overheid die de afdeling wetgeving adieert, vraagt dat het advies of het voorontwerp wordt meegedeeld binnen een termijn van ten hoogste drie dagen of binnen een termijn van ten hoogste acht dagen in het geval bedoeld in artikel 2, § 4. In dit geval wordt de motivering die in de aanvraag wordt opgegeven, overgenomen in de aanhef van de verordening.

Wanneer verzocht wordt om spoedbehandeling, mag het advies van de afdeling wetgeving, onverminderd artikel 2, § 1, tweede lid, zich beperken tot het onderzoek van de rechtsgrond, van de bevoegdheid van de steller van de handeling alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

2. Ontwikkeling van de verdeling van de adviesaanvragen.

Voor het gerechtelijk jaar 1996-1997 (1) waren de adviesaanvragen verdeeld als volgt, na de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 84 :

- adviezen binnen een termijn van ten hoogste drie dagen : 39,6%;
- adviezen binnen een termijn van ten hoogste één maand : 22,9%;
- adviesaanvragen "zonder termijn" : 37,5%.

Zoals kon worden vastgesteld bij het jaarverslag 1996-1997, waren deze cijfers wellicht niet zeer significant, doordat het hoge aantal aanvragen om advies binnen drie dagen inzonderheid toe te schrijven was aan de talrijke aanvragen om advies binnen drie dagen over de besluiten tot uitvoering van de kaderwetten. Hier dient te worden aan toegevoegd dat de eerste maanden waarin een nieuwe regeling wordt toegepast weliswaar nog niet laten zien welke gevolgen die regeling op lange termijn kan hebben.

Voor het gerechtelijk jaar 1997-1998 was de verdeling de volgende :

- adviezen binnen een termijn van ten hoogste drie dagen : 25,4%;
- adviezen binnen een termijn van ten hoogste één maand : 47,7%;
- adviesaanvragen "zonder termijn" : 26,9%.

(1) Hierbij wordt evenwel de periode van 16 tot 30 september 1996 buiten beschouwing gelaten, een periode waarin de wet van 4 augustus 1996 nog niet van kracht was. De cijfers hebben betrekking op een totaal van 1316 aanvragen, terwijl er voor geheel het gerechtelijk jaar 1373 waren opgetekend.

3. Aanvragen om advies binnen drie dagen.

De vermelde cijfers tonen aan dat het aantal aanvragen om advies binnen drie dagen inderdaad gedaald is nadat bij de wet van 4 augustus 1996 beperkingen opgelegd zijn : dat aantal bedraagt thans ongeveer een vierde van het totaal in plaats van ongeveer een derde in het verleden.

Die ontwikkeling wordt beïnvloed door enerzijds de verplichting om de motivering van het verzoek om spoedbehandeling over te nemen in de aanhef van de verordeningsbesluiten, en anderzijds de mogelijkheid waarover de afdeling wetgeving beschikt om in geval van verzoek om advies binnen drie dagen het advies te beperken tot het onderzoek van de rechtsgrond, van de bevoegdheid van de steller van de handeling, alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

De verplichting om de motivering van het verzoek om spoedbehandeling over te nemen remt het buitenmatig gebruik van de bewuste procedure af; niet alleen kan de Raad van State als rechtsprekende instantie immers nagaan of het verzoek om spoedbehandeling gerechtvaardigd is en of de motivering relevant is, maar ook toetst de afdeling wetgeving de ontvankelijkheid van de adviesaanvraag. Dit geldt evenwel in minder sterke mate wat betreft de mogelijkheid om een beperkt advies te geven. Men kan zich immers voorstellen dat de aanvragers, die er uitsluitend op uit zijn een advies te krijgen waardoor ze bespaard blijven van een beroep bij de Raad van State, er niet per se op gesteld zijn hun ontwerpen nauwkeurig te laten onderzoeken; de bepalingen inzake de openbaarheid van bestuur impliceren immers dat de adviezen van de afdeling wetgeving over de gepubliceerde regelingen bekendgemaakt worden aan eenieder die de betrokken minister hierom verzoekt.

Er mag evenwel van uitgegaan worden dat in één geval op vier een advies binnen drie dagen vragen - wat als een procedure van uiterst dringende noodzakelijkheid kan worden bestempeld - buitenmatig blijft en dat de afdeling wetgeving daardoor zeker niet op een efficiënte manier haar rol kan spelen. Dit is des te meer zo daar de regelgevingen die in alle haast opgesteld worden zeer vaak op korte termijn correcties vergen die in dezelfde omstandigheden tot stand komen.

4. Aanvragen om advies binnen een maand.

De - eigenlijk relatieve - daling van het aantal aanvragen om advies binnen drie dagen is echter niet het meest markante gegeven in de nieuwe situatie, maar wel de stijging van het aantal aanvragen om advies binnen ten hoogste een maand, een andere vorm van spoedbehandeling waarop steeds meer een beroep wordt gedaan.

Van deze mogelijkheid die geboden wordt door artikel 84, eerste lid, 1/, van de gecoördineerde wetten wordt zo veel gebruik gemaakt dat het desbetreffende aantal, zoals net gepreciseerd is, nagenoeg de helft van het aantal aanvragen vertegenwoordigt. Het komt er bijna op neer dat de algemene regel waarin de wetgever voorzien heeft uitzondering geworden is.

De wetgever heeft niet bepaald, zoals voor de aanvragen om advies binnen ten hoogste drie dagen, dat de afdeling wetgeving een beperkt advies kan geven. Hij heeft evenmin voorgeschreven dat het beroep op deze procedure met redenen omkleed moet worden; de enige beperking die hij heeft opgelegd, is het vereiste van een collegiaal overleg over het principe van zulke aanvraag, uitgaande van de betrokken regering.

In casu wordt het aantal aanvragen daardoor weinig afgeremd, zodat de afdeling wetgeving geconfronteerd wordt met tegenstrijdige vereisten, die een adequate behandeling van de aanvragen niet bevorderen.

5. Verschil in aanpak tussen de verschillende overheden.

Een andere vaststelling dient te worden gedaan, waarbij de eerste conclusies die vervat zijn in het jaarverslag 1996-1997 bevestigd worden, namelijk het duidelijke verschil tussen de federale overheid en de deelentiteiten wat betreft het gebruik van de mogelijkheden die de wet biedt.

Er dient te worden opgemerkt dat in 63,6% van de gevallen de gemeenschappen en de gewesten een advies binnen een maand gevraagd hebben, tegenover 31,2% voor de federale overheid. De situatie is enigszins verschillend wat betreft de aanvragen om advies binnen drie dagen, aangezien de federale overheid in 35,7% van de gevallen van deze mogelijkheid gebruik gemaakt heeft, een percentage dat voor de deelentiteiten 17,2% bedraagt. Ten slotte wordt vastgesteld dat de normale procedure, namelijk de volgorde van de inschrijving op de rol, is toegepast voor 19,2% van de aanvragen van de deelentiteiten en voor 33,1% van de aanvragen van de federale overheid.

In dit verband kan worden herhaald wat in het jaarverslag 1996-1997 stond :

"De verklaring voor dit fenomeen dient, althans gedeeltelijk, te worden gezocht in de voorwaarden die verbonden zijn aan de adviesaanvragen. Een federaal minister is bevoegd om de afdeling wetgeving te adiëren voor een - met redenen omklede - aanvraag binnen drie dagen, terwijl hij de goedkeuring van de Ministerraad dient te krijgen voor een aanvraag binnen een maand. Het collegiaal beslissen van de regeringen en de colleges van de deelentiteiten, daarentegen, heeft tot gevolg dat bijna altijd voldaan is aan de voorwaarden om een advies binnen

een maand te vragen, zonder dat enige motivering dient te worden gegeven."

Sommigen doen bijna stelselmatig een beroep op de spoedprocedures. Zo heeft een deelentiteit er gebruik van gemaakt voor 130 van de 146 teksten die ze heeft voorgelegd, of in 89% van de gevallen ...

6. Wat met de gewone procedure ?

Het argument dat het meest wordt aangevoerd om het beroep op de uitzonderingen te rechtvaardigen, is dat een advies dat volgens de gewone procedure aangevraagd wordt, nooit verkregen zou worden binnen een redelijke termijn. Bij deze bewering wordt voorbijgegaan aan minstens drie aspecten van het probleem :

- de termijnen die de afdeling wetgeving in acht neemt bij de gewone procedure beletten niet een rationeel tijdschema uit te werken voor de opmaak van de teksten, althans wanneer in dat tijdschema een termijn van vier tot vijf maanden bepaald wordt;
- het veralgemeende gebruik van de spoedprocedures maakt die procedures uiteindelijk ondoeltreffend : indien alle aanvragers een advies binnen een maand zouden vragen, zou de gewone procedure dienen te worden toegepast waarbij de zaken worden behandeld in de volgorde waarin ze op de rol ingeschreven zijn;
- door verschillende omstandigheden vertoont het aantal adviesaanvragen, dat tot voor kort rond de duizend bleef hangen, nu een duidelijk stijgende tendens. Ongeacht de toegemeten termijnen dient evenwel op alle aanvragen te worden ingegaan. Dit kan alleen door een bepaalde volgorde in acht te nemen en niet door meer prioritaire aanvragen in te dienen (1).

Er dient in ieder geval te worden voorkomen dat de adviesaanvragers die gebruik maken van de gewone procedure benadeeld worden, terwijl de wetgever er precies naar gestreefd heeft het gebruik van de procedures binnen drie dagen en binnen een maand te beperken.

(1) Zo zijn, bij wijze van voorbeeld, in juli 1998 210 aanvragen op de rol ingeschreven. Voor 107 daarvan, of 51%, was het advies aangevraagd binnen een maand, en voor 44 andere, of 21%, binnen drie dagen. Door een evenwichtiger verdeling van de aanvragen over alle maanden van het jaar had dat aantal kunnen worden verminderd tot 112, net zoals het percentage van het gebruik van de spoedprocedures. In het onderhavige geval hebben weinig aanvragers voldoening gekregen.

III. AFDELING ADMINISTRATIE

A. SAMENSTELLING VAN DE KAMERS

Gedurende het gerechtelijk jaar 1997-1998 waren de kamers samengesteld als volgt :

1. Nederlandstalige kamers

- **7e kamer :**

Voorzitter : mevrouw BRACKE, kamervoorzitter.
Leden : de heren VERBIEST en STEVENS,
staatsraden.
Griffiers : mevrouw WAUTERS en de heer VANHOUTTE.

De kamer heeft elke week op donderdag zitting gehouden. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- **9e kamer :**

Voorzitter : de heer BAETEMAN, Eerste Voorzitter.
Leden : de heren BEIRLAEN en SMETS,
staatsraden.
Griffiers : mevrouw VAN AELST en de heer MILOJKOVIC
(toegevoegd griffier).

De kamer heeft elke week op maandag zitting gehouden. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- **10e kamer :**

Voorzitter : mevrouw VRINTS, kamervoorzitter.
Leden : de heren BOVIN en MOONS, staatsraden.
Griffiers : mevrouw WIJNANTS en mevrouw EYLENBOSCH
(toegevoegd griffier).

De kamer heeft elke week op woensdag zitting gehouden. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- **12e kamer :**

Voorzitter : de heer BORRET, kamervoorzitter.
Leden : de heren VANDENDRIESSCHE en BAERT,
staatsraden.
Griffiers : mevrouw DOMS en mevrouw TRUYENS.

De kamer heeft elke week op dinsdag zitting gehouden.
De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid
werden in principe alle dagen van de week behandeld.

2. Franstalige kamers

- **6e kamer :**

Voorzitter : de heer CLOSSET, kamervoorzitter.
Leden : de heren HANSE en LEWALLE, staatsraden.
Griffier : mevrouw NOTEBAERT.

De kamer heeft elke week op woensdag zitting
gehouden, alsmede op andere dagen voor beroepen in kort
geding, al dan niet volgens de procedure van de uiterst
dringende noodzakelijkheid.

- **8e kamer :**

Voorzitter : de heer GEUS, kamervoorzitter.
Leden : mevrouw DAURMONT en mevrouw GEHLEN,
staatsraden.
Griffier : mevrouw HONDERMARCQ.

De kamer heeft elke week op vrijdag zitting
gehouden, alsmede op andere dagen voor beroepen in kort
geding, al dan niet volgens de procedure van de uiterst
dringende noodzakelijkheid.

- **11e kamer :**

Voorzitter : mevrouw WILLOT-THOMAS, kamervoorzitter.
Leden : de heren MESSINNE en VANHAEVERBEEK,
staatsraden.
Griffiers : mevrouw MARTOU en de heer HARMEL.
Toegevoegde griffiers : mevrouwen VANDERPERE, ROBA en
de heer BOSQUET.

De kamer heeft elke week op donderdag zitting
gehouden, alsmede op andere dagen voor beroepen in kort
geding, al dan niet volgens de procedure van de uiterst
dringende noodzakelijkheid.

- **13e kamer :**

Voorzitter : de heer HANOTIAU, kamervoorzitter.
Leden : de heer LEROY en afwisselend
de heer HANSE, mevrouw GEHLEN en de heer
QUERTAINMONT, staatsraden;
Griffier : mevrouw MALCORPS.

De kamer heeft elke week op donderdag zitting
gehouden, alsmede op andere dagen voor beroepen in kort
geding, al dan niet volgens de procedure van de uiterst
dringende noodzakelijkheid.

Voor Duitstalige zaken heeft de 13e kamer in de
volgende samenstelling zitting gehouden :

de heer HANOTIAU, kamervoorzitter.
de heer KREINS en mevrouw GEHLEN, staatsraden.
mevrouw NOTEBAERT, griffier.

3. Tweetalige kamer

- **5e kamer**

Voorzitter : de heer BAETEMAN, Eerste Voorzitter;
de heer STRYCKMANS, Voorzitter.
Leden : de heren BEIRLAEN en LIENARDY, de heer
MOONS en mevrouw GEHLEN, staatsraden.
Griffier : mevrouw NOTEBAERT en mevrouw MALCORPS
(plaatsvervangster).

De kamer heeft op dinsdag zitting gehouden.

B. VERDELING VAN DE ZAKEN ONDER DE KAMERS

Zaken die tweetalig zijn met toepassing van de
bepalingen betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken,
worden van rechtswege door de tweetalige kamer afgedaan.

Duitstalige zaken worden behandeld door de dertiende
kamer in de hierboven aangegeven samenstelling (zie A.,
punt 1).

Eentalige Nederlandse en Franse zaken worden verdeeld over de kamers volgens de hiernavolgende criteria.

1. Nederlandstalige kamers

De materies die behandeld worden door de kamers zijn de volgende :

- **7e kamer :**

- vreemdelingenzaken,
- leefmilieu,
- milieuzaken,
- sociale zaken,
- volksgezondheid,
- welzijn en gezin.

- **9e kamer :**

- officina,
- justitie,
- OCMW,
- kerkfabrieken,
- beroepskamers,
- landsverdediging,
- vergoedingspensioenen,
- landbouw,
- veterinaire keuring,
- vast wervingssecretariaat,
- cultuur,
- economische zaken,
- KMO's,
- rusthuizen,
- serviceflats,
- tewerkstelling en arbeid,
- rijkswacht,
- sociale integratie,
- statuutzaken,
- financiën,
- verkeerswezen en PTT,
- statuutzaken (Gemeenschappen en Gewesten),
- openbare zaken,
- ASLK,
- NMBS.

- **10e kamer :**

- ruimtelijke ordening,
- monumenten en landschappen,
- onbewoonbaarverklaring.

- **12e kamer :**

- aanbestedingen,
- openbare werken,
- BRT,
- Orde van Architecten,
- onteigeningen,
- wetenschapsbeleid,
- binnenlandse zaken, federaal en gewestelijk,
- Brusselse aangelegenheden,
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
- polders - wateringen,
- onderwijs.

2. Franstalige kamers

- **6e kamer :**

- volksgezondheid,
- sociale zaken, RIZIV
- sociale integratie,
- rusthuizen,
- OCMW's,
- pensioenen,
- RSZ,
- middenstand,
- beroepsopleiding,
- beroepen, verschillende ordes,
- tewerkstelling en arbeid,
- arbeidskaart,
- controledienst voor de verzekeringen,
- controledienst voor de ziekenfondsen,
- PMS.-centra,
- "Office de la Naissance et de l'Enfance",
- apotheken en geneesmiddelen,
- kerkfabrieken,
- provincies, gemeenten en intercommunales (toezicht, ambtenarenzaken, onderwijs, met inbegrip van het onderwijzend personeel),
- beroepsverenigingen.

- **8e kamer :**

- regelgeving in ambtenarenzaken,
- personeelsleden van de ministeries en parastatale instellingen van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten,
- onderwijzend personeel,
- magistraten, notarissen,
- leger,
- rijkswacht,
- gevangenen (rechtspositie van bewakers, enz. ...),
- vast wervingssecretariaat.

- **11e kamer :**

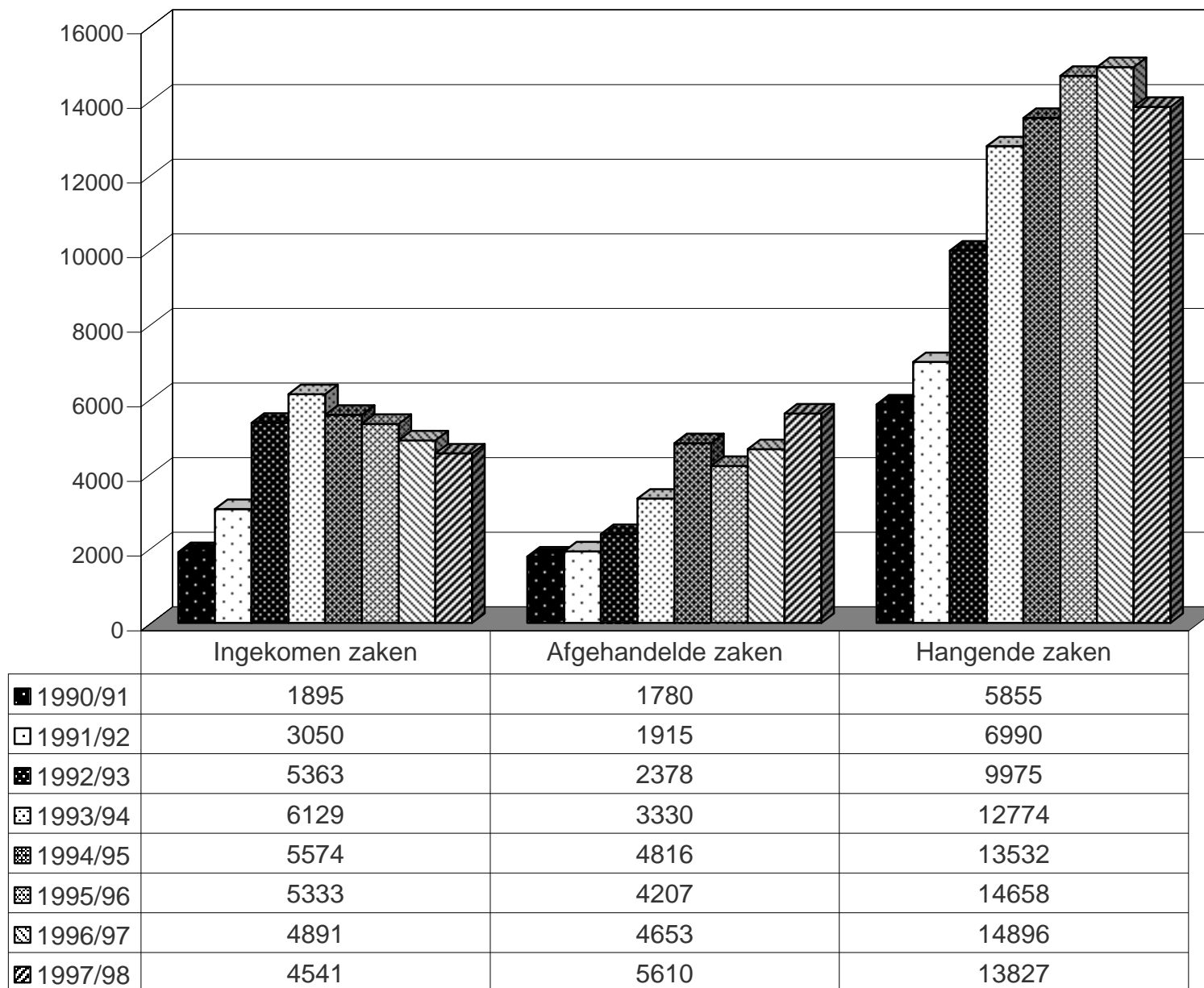
- vreemdelingengeschillen,
- onderwijs, behalve personeelszaken.

- **13e kamer :**

- stedenbouw,
- ruimtelijke ordening,
- milieu,
- wegen,
- water,
- monumenten en landschappen,
- onteigeningen,
- openbare werken,
- huisvesting,
- landbouw,
- toerisme,
- vervoer,
- economische zaken,
- financiën,
- beroepskrediet,
- radio, televisie (regelgevingen behalve het personeelsstatuut),
- buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking (met inbegrip van de rechtspositieregeling van het personeel),
- justitie (met uitzondering van personeelszaken),
- binnenlandse zaken (verordeningsbesluiten),
- Duitstalige zaken.

C. ZAAKAANBOD

Overzicht van de zaken tussen september 1990 en augustus 1998

GRIFFIE - AFDELING ADMINISTRATIE

Statistieken op 31 augustus 1998

1. Overzicht van de ingekomen zaken.

1.1. Verzoekschriften (artikelen 11, 12, 14, 16 & 17).

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1990	41876	36136	5740
1990 - 1991	1895	1780	5855
1991 -1992	3050	1915	6990
1992 - 1993	5363	2378	9975
1993 - 1994	6129	3330	12774
1994 - 1995	5574	4816	13532
1995 - 1996	5333	4207	14658
1996 - 1997	4891	4653	14896
1997 - 1998	4541	5610	13827
Situatie op 31.08.1998	78652	64825	13827

Afgehandelde zaken :

<i>bij arrest :</i>	4941
<i>door samenvoeging :</i>	157
<i>door schrapping (met arrest) :</i>	434
<i>Door schrapping (zonder arrest) :</i>	78
TOTAAL :	5610

1.2. Adviesaanvragen (artikel 9)

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1990	1107	1079	28
1990 - 1991	24	19	33
1991 - 1992	16	17	32
1992 - 1993	19	10	41
1993 - 1994	13	9	45
1994 - 1995	7	9	43
1995 - 1996	13	3	53
1996 - 1997	5	13	45
1997 - 1998	8	11	42
Situatie op 31.08.1998	1212	1170	42

1.3. Mijnzaken.

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1990	1824	1790	34
1990 - 1991	19	29	29
1991 - 1992	24	28	16
1992 - 1993	23	27	9
1993 - 1994	14	15	11
1994 - 1995	15	25	3
1995 - 1996	5	5	4
1996 - 1997	5	1	9
1997 - 1998	0	8	1
Situatie op 31.08.1998	1929	1928	1

1.4. Beroepsverenigingen.

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1990	22148	21917	233
1990 - 1991	230	203	245
1991 - 1992	241	239	258
1992 - 1993	208	169	273
1993 - 1994	160	106	353
1994 - 1995	228	198	383
1995 - 1996	185	170	398
1996 - 1997	281	350	329
1997 - 1998	229	160	398
Situatie op 31.08.1998	23910	23512	398

Beroepsverenigingen

I. Overzicht tot 31 augustus 1998.

Ingekomen zaken tot 1 september 1997		23681	
verdeling per kamer	VI	:	12752
	IX	:	10110
	V	:	819
		23681	23681

II. Overzicht van de ingekomen zaken van 1 september 1997 tot 31 augustus 1998.

		<u>Verdeling kamers :</u>	
Aantal op 31 augustus 1998 :	23910		
		VI	88
Aantal op 1 september 1997 :		IX	115
	-23681	V	26
	229		229

III. Stand van de zaken op 31 augustus 1998.

Overdracht niet afgehandelde zaken tot 1 september 1997 : **329**

Ingekomen zaken tussen 1 september 1997 tot 31 augustus 1998 **229**

558

Voor beslissing in kamer

Beslissingen genomen

Verslag opgemaakt

VI 30
IX 50
V 4

65
66
29

95
100
18

84

160

213

160

Auditoraat voor verslag

VI 109
IX 150
V 55

314

Griffie **0**

Hangende zaken op 31 augustus 1998 :

398

II. Uitgesproken arresten vanaf 1 september 1997 tot en met 31 augustus 1998

Proceduretypes	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
Schorsing U.D.N.		19	14	356	27	109	20	26	47	1		619
Schorsing	8	60	49	854	71	689	110	198	149	2		2190
Voorlopige maatregelen					3							3
Dwangsom			2			2	1					5
Nietigverklaring	22	198	373	220	99	413	272	297	208	15	4	2121
Art. 14bis	1	29	22	472	27	174	46	131	43			945
Art. 14quater		15	31	117	24	42	70	191				490
Art. 15bis		4	5	23	2	3	6	9	6			58
Art. 15ter		5	13	408	11	144	6	29	24			640
Art. 59		13	23		13	15						64
Art. 93		27	18	396	31	34	8	48	9			571
Art. 94		16	4	9	7		3	6	5			50
Verzekeringen		4										4
Derden-verzet		3			1							4
Herziening			1					1				2
Vervallenverklaring van mandaat als gemeenteraadslid									1			1
Vraag tot wraking			1									1
* Totaal van uitgesproken arresten	31	393	556	2855	316	1625	542	936	492	18	4	7768

III. Verschillende beslissingen uitgesproken bij arrest. OPGELET : Het aantal gegeven beslissingen is niet gelijk aan het aantal uitgesproken arresten. Een arrest kan meerdere beslissingen omvatten.

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Schorsing U.D.N.												
Verwerping		13	8	184	16	96	18	7	29			371
Verwerping voor het overige		1	2	4				2				9
Geen grond tot uitspraak				42		7		1				50
Afstand				1		1			3			5
Afstand van geding				1								1
Bekendmaking						1						1
Verbeterend arrest				4			1		2			7
Oplegging dwangsom			1		1							2
Verwerping dwangsom		1	2	1	4	1	1	2	1			13
Heropening debatten				3				3				6
Opnieuw vastgesteld		1		3				2				6
Samenvoeging				9	1							10
Inwilliging tussenkomst		1	2	1	15	2	2	16	8			47
Tussenkomst geweigerd					2							2
Bevolen		5	6	96	8	5	1	12	11	1		145
Voorlopig bevolen		1		3	1							5
Bevestiging					2							2
Niet bevestigd		1										1
Oplegging voorlopige maatregelen				2	1							3
Verwerping voorlopige maatregelen		2	1	7	4		2	2	2			20
Opheffing				21				3	2			26
Totaal van de beslissingen	0	26	22	382	55	113	25	50	58	1	0	732

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Schorsing												
Verwerping	7	45	35	714	58	628	84	129	98	2		1800
Verwerping voor het overige		1	2	3			5	2	16			29
Geen grond tot uitspraak		3	3	26	2	7	1	11	3			56
Afstand			1	5	1	21	3	7	1			39
Afstand van geding						1						1
Afvoering				3		1		1				5
Bekendmaking					1	22	1	2				26
Verbeterend arrest				3								3
Oplegging dwangsom					1		1					2
Verwerping dwangsom		1					3		8			12
Heropening debatten	1	1		14	1		1	4	1			23
In beraad		1				1						2
Opnieuw vastgesteld					1		1	1				3
Samenvoeging		1		28	3	6	2	1				41
Verwijzing naar alg. rol									1			1
Inwilliging tussenkomst	2	11	3		32	46	5	69	23			191
Tussenkomst geweigerd					1	3	1	1				6
Inkorting termijnen						2						2
Bevolen		11	10	76	10	27	22	45	44			245
Niet bevestigd				3								3
Verwerping voorlopige maatregelen	1		2		3	1	2					9
Opheffing				12		2			1			15
* Totaal van de beslissingen	11	75	56	887	114	768	132	273	196	2	0	2514

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Voorlopige maatregelen												
Verwerping					1							1
Verwerping dwangsom					1							1
Inwilliging tussenkomst					2							2
Verwerping voorlopige maatregelen					2							2
* Totaal van de beslissingen	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	6

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Dwangsom												
Verwerping						1	1					2
Geen grond tot uitspraak						1						1
Verwerping dwangsom			1									1
In beraad			1									1
* Totaal van de beslissingen	0	0	2	0	0	2	1	0	0	0	0	5

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Nietigverklaring												
Vernietiging	14	76	221	47	37	73	91	68	56		2	685
Verwerping	7	72	75	79	35	70	121	65	87	7	2	620
Verwerping voor het overige	2	11	4		4	7	5	4	8			45
Intrekking beslissing			5									5
Geen grond tot uitspraak		18	26	52	8	10		32	1			147
Afstand		8	17	17	9	233	43	89	52	5		473
Afstand van geding							5	4	1			10
Afvoering		1										1
Afvoering			1	3	2	14	6	30	5			61
Bekendmaking	1	4	1		6	63	7	4	1	1		88
Verbeterend arrest		1	1	2	1		2	1				8
Oplegging dwangsom									2			2
Heropening debatten	1	24	21	19	7	10	6	10	3	3		104
Voortzetting gewone procedure		2			2		1		1			6
Prejudiciële vraag			8			2	2	1	5			18
In beraad		1	12	1		9						23
Opnieuw vastgesteld	1				1			1				3
Uitstel sine die		1										1
Samenvoeging	1	9	3	1	3	4	3	2	4			30
Verwijzing naar de alg. rol					1							1
Inwilliging tussenkomst					3	1	1		2			7
Tussenkomst geweigerd						1	1					2
Verwerping voorlopige maatregelen							1					1
Opheffing								10		1		11
Depersonalisatie		1										1
* Totaal van de beslissingen	27	229	395	221	119	497	295	321	228	17	4	2353

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 14bis												
Verwerping	1	24	22	468	25	174	44	130	42	0	0	930
Geen grond tot uitspraak		2			1							3
Afstand		3						1				4
Afvoering							1					1
Heropening debatten				4	1		1		1			7
Voortzetting gewone procedure					1							1
Opnieuw vastgesteld				1								1
Tussenkomsst geweigerd			1									1
Opheffing				2								2
* Totaal van de beslissingen	1	29	23	475	28	174	46	131	43	0	0	950

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 14quater												
Verwerping			1					1				2
Geen grond tot uitspraak			1									1
Afstand		15	30	69		42	70	191				417
Afstand van geding				47	24							71
Heropening debatten				1								1
Samenvoeging				1								1
* Totaal van de beslissingen	0	15	32	118	24	42	70	192	0	0	0	493

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 15bis												
Vernietiging				19	1	1	5	6	6			38
Verwerping							1					1
Verwerping voor het overige	0								1	0	0	1
Geen grond tot uitspraak		4	5	4	1	2		2				18
Afvoering								1				1
Bekendmaking									1			1
Opheffing								2				2
* Totaal van de beslissingen	0	4	5	23	2	3	6	11	8	0	0	62

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 15ter												
Verwerping				1				1				2
Geen grond tot uitspraak				2								2
Afstand		5	12	15		116	6	28	19			201
Afstand van geding				389	10	28			5			432
Heropening debatten			1	2	1							4
Voortzetting gewone procedure					1							1
* Totaal van de beslissingen	0	5	13	409	12	144	6	29	24	0	0	642

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 59												0
<i>Afstand</i>		13	23		12	15						63
<i>Afstand van geding</i>					1							1
<i>Opheffing</i>					1							1
* Totaal van de beslissingen	0	13	23	0	14	15	0	0	0	0	0	65

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 93												
<i>Vernietiging</i>		1							1	0	0	2
<i>Verwerping</i>	0	16	4	213	19	20	7	46	7			332
<i>Geen grond tot uitspraak</i>		1	1	138	6			1				147
<i>Afstand</i>		1	3	2		1	1	1				9
<i>Afvoering</i>		6	9	38	6	13						72
<i>Heropening debatten</i>		3	1	8	2				1			15
<i>Voorzetting gewone procedure</i>								1	2			3
<i>Uitstel sine die</i>				1								1
<i>Samenvoeging</i>				11	1							12
<i>Inwilliging tussenkomst</i>					3		1		1			5
<i>Tussenkomst geweigerd</i>					1							1
<i>Verwerping voorlopige maatregelen</i>				1								1
* Totaal van de beslissingen	0	28	18	412	38	34	9	49	12	0	0	600

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Art. 94												
<i>Vernietiging</i>	0	15	4	8	2	0	2	3	5	0	0	39
<i>Verwerping voor het overige</i>			1						2			3
<i>Geen grond tot uitspraak</i>		1		5	3			3				12
<i>Heropening debatten</i>					2			1				3
<i>Voortzetting gewone procedure</i>				1			1					2
<i>Samenvoeging</i>				1								1
<i>Inwilliging geweigerd</i>					3			2				5
<i>Tussenkomsst geweigerd</i>								1				1
<i>Opheffing</i>								1				1
* Totaal van de beslissingen	0	16	5	15	10	0	3	11	7	0	0	67

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	XI	X	XII	V	AGVA	
*Verzekeringen												
vernietiging		2										2
Verwerping		2										2
* Totaal van de beslissingen	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4

Beslissingen per proceduretype	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
*Derden-verzet												
Verwerping		3			1							4
* Totaal van de beslissingen	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4

Aard	Indeling per kamer											Totaal
	III	VI	VIII	XI	XIII	VII	IX	X	XII	V	AGVA	
* Totaal eindarresten	23	313	492	1636	217	827	409	711	294	15	4	4941
* Totaal tussenarresten	8	79	63	1210	98	798	130	224	196	3		2809
* Totaal verbeterende arresten	0	1	1	9	1		3	1	2			18
* GLOBAAL TOTAAL	31	393	556	2855	316	1625	542	936	492	18	4	7768

Totaal aantal uitgesproken arresten door de verschillende kamers tijdens de periode van 1 september 1997 tot en met 31 augustus 1998 :

<i>Nederlandstalig :</i>	3595
<i>Franstalig :</i>	4151
<i>Tweetalig :</i>	18
TOTAAL :	7764

Aantal arresten uitgesproken door de Algemene Vergadering :

<i>Verwerping :</i>	2
<i>Vernietiging :</i>	2
TOTAAL :	4

Totaal aantal arresten : 7768

D. OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN (1)

1. UITGANGSPUNTEN : HYPOTHESES VAN HET VIERJARENPLAN.

1.1. Vaststelling van het aantal hangende zaken op 1 september 1997.

Vanaf het gerechtelijk jaar 1997-98 werd het aantal hangende zaken uitgedrukt in aantal verzoekschriften en niet langer in aantal inschrijvingen op de algemene rol, vanuit de vaststelling dat één inschrijving op de algemene rol (rolnummer), meerdere verzoekschriften kan omvatten (nl. in principe steeds een vernietigingsverzoekschrift, eventueel voorafgegaan door een schorsingsverzoekschrift, en zelfs nog door een verzoekschrift in zake uiterst dringende noodzakelijkheid).

Het aantal hangende zaken op 1 september 1997 werd op 16.395 verzoekschriften bepaald.

(1) Toepassing van artikel 102bis, 3de alinea van de gecoördineerde wetten op de Raad van State : "De beheerder oefent zijn bevoegdheden uit onder het gezag en de leiding van de eerste voorzitter en de auditeur-generaal. Hij doet hun jaarlijks zijn opmerkingen geworden met betrekking tot de administratieve aspecten van de uitvoering van het in artikel 120 bedoelde vierjarenplan".

Artikel 120 :

"De algemene vergadering van de Raad van State formuleert in een vierjarenplan de maatregelen die, zonder dat zij afbreuk doen aan het vervullen van zijn rechtsprekende taak, kunnen bijdragen tot het wegwerken van de achterstand in de rechtsbedeling bij de Raad van State. Zij onderzoekt elk jaar in de loop van de maand september de stand van de zaken die hangende zijn bij de afdeling administratie van de Raad van State en brengt hierover uiterlijk op 15 oktober verslag uit aan de Ministerraad en aan de voorzitters van de wetgevende Kamers. De auditeur-generaal en de adjunct-auditeur-generaal nemen deel aan de werkzaamheden van de algemene vergadering".

1.2. Evolutie van het aantal inkomende verzoekschriften

De factoren die het aantal inkomende verzoekschriften beïnvloeden zijn in feite in grote mate onbekend, zodat er weinig mogelijkheid is om tot een beredeneerd model te komen dat de evolutie ervan zou kunnen beschrijven. In die omstandigheden bleek het redelijk, bij het opstellen van het vierjarenplan, te veronderstellen dat, vermits het aantal zaken reeds sinds 1993 daalde, deze daling op een bepaald moment zou stoppen (vermits men ooit tot een "bodem" moet komen), waarbij de kans dat dit zou gebeuren, groter werd met de jaren die verliepen. De meest veilige hypothese bestond er derhalve in te veronderstellen dat het aantal inkomende zaken minstens zou stabiliseren, en meer nog, licht zou stijgen.

Het aantal nieuwe verzoekschriften werd op 6.560 tot 7.056 per jaar geschat, hetgeen een gemiddelde opleverde van 6.808 verzoekschriften, of een stijging van 5,8 % ten aanzien van het gerechtelijk jaar 1996-97, dat op een totaal van 6.434 verzoekschriften afsloot; de verhouding "dubbele" verzoekschriften (schorsing + vernietiging) werd op 38 % geschat.

1.3. Evolutie van het aantal verzoekschriften dat "zonder arrest" wordt opgelost

Hiermee wordt bedoeld enerzijds die zaken die tot het openen van een rolnummer aanleiding hebben gegeven, maar die nooit het stadium van een arrest bereiken omdat ze ondertussen terug van de rol zijn geschrapt, bv. wegens het feit dat het gaat om schorsingsverzoeken die niet binnen de voorgeschreven termijn gevolgd worden door een vernietigingsverzoekschrift. Dit aantal werd op 991 gevallen per jaar geschat.

Anderzijds wordt hiermee ook bedoeld die gevallen die - tijdens de behandeling van een schorsingsverzoek - onmiddellijk ook ten gronde worden behandeld, omdat ze manifest gegrond of manifest ongegrond worden geacht (artikelen 93 en 94), zodat het arrest dat uitspraak doet over de schorsing, ook tegelijk uitspraak doet over het vernietigingsverzoekschrift : de twee verzoekschriften leiden maar tot één arrest, in plaats van tot twee, en men wint dus één arrest uit.

Ook dit aantal zaken leent zich in principe moeilijk tot een voorspelling : het is onmogelijk vooraf te voorspellen welke de aard zal zijn van de toekomstig ingediende zaken, en dus hoeveel bv. "manifest" gegrond of ongegrond zouden zijn. Het aantal dergelijke gevallen werd op 492 gevallen geschat.

1.4. Evolutie van het aantal arresten

De evolutie van het aantal arresten leent zich wel tot een beredeneerde schatting, of beter, leent zich tot een verificatie van de haalbaarheid van een vooropgesteld aantal arresten, aantal dat afgeleid werd uit "wat moet", nl. het aantal arresten dat nodig zou zijn om op 4 jaar de achterstand inderdaad in te halen.

Dergelijke verificatie dient rekening te houden met de "tijdsinvestering" die nodig is om elke "soort" zaak te beslechten, waarbij de tijdsinvestering (de tijd die men aan elk soort zaak kon besteden), vanzelfsprekend naast andere elementen, kan beschouwd worden als een soort graadmeter voor de kwaliteit van de rechtspraak, dit vanuit de vereenvoudigende veronderstelling dat hoe meer tijd een rechter aan een zaak kan besteden (dossieronderzoek, documentatie, beslissingsfase), hoe "beter" recht wordt gesproken.

Alles in acht genomen, werd geacht dat een aantal van 7.295 tot 7.791 arresten haalbaar zou moeten zijn (of gemiddeld 7.543 arresten), gelet op het feit dat 23 Staatsraden hiertoe konden bijdragen.

1.5. Vierjarige planning

Al het voorgaande in acht genomen, kon het vierjarenplan - voor wat de kwantitatieve aspecten betreft - als volgt worden samengevat, waarbij men het aantal nieuwe verzoekschriften op 6.560 schatte (een tweede hypothese veronderstelde 7.059 nieuwe verzoekschriften per jaar).

BEGINSITUATIE				OPGELOST "ZONDER ONDERZOEK TEN GRONDE"		ARRESTEN VEREIST		
Begin Gerechtelijk jaar	Voorraad (a)	Nieuwe verzoekschriften tijdens het jaar)	Totaal eind gerechtelijk jaar	Via tussenarrest/ eendarrest (art.93/94)	Schrapping/ samenvoeging	Jaarlijks aantal arresten vereist om up-to-date te blijven	Jaarlijks aantal arresten vereist om achterstand in te lopen	Totaal aantal arresten vereist
sep-88	6314							
sep-89	6144							
sep-90	5738							
sep-91	5853							
sep-92	6990							
sep-93	9975							
sep-94	12774							
sep-95	13532							
sep-96	14658							
sep-97	16395	6560	14177	492	991	5077	2218	7295
sep-98	14177	6560	11959	492	991	5077	2218	7295
sep-99	11959	6560	9741	492	991	5077	2218	7295
sep-00	9741	6560	7523	492	991	5077	2218	7295

(a) Tot 1996 : aantal rolnummers; vanaf 1997 : aantal verzoekschriften; gerechtelijk jaar startend in september 1997 : 14.896 rolnummers, voor 16.395 verzoekschriften;

2. OVERZICHT VAN HET GERECHTELIJK JAAR 1997-98

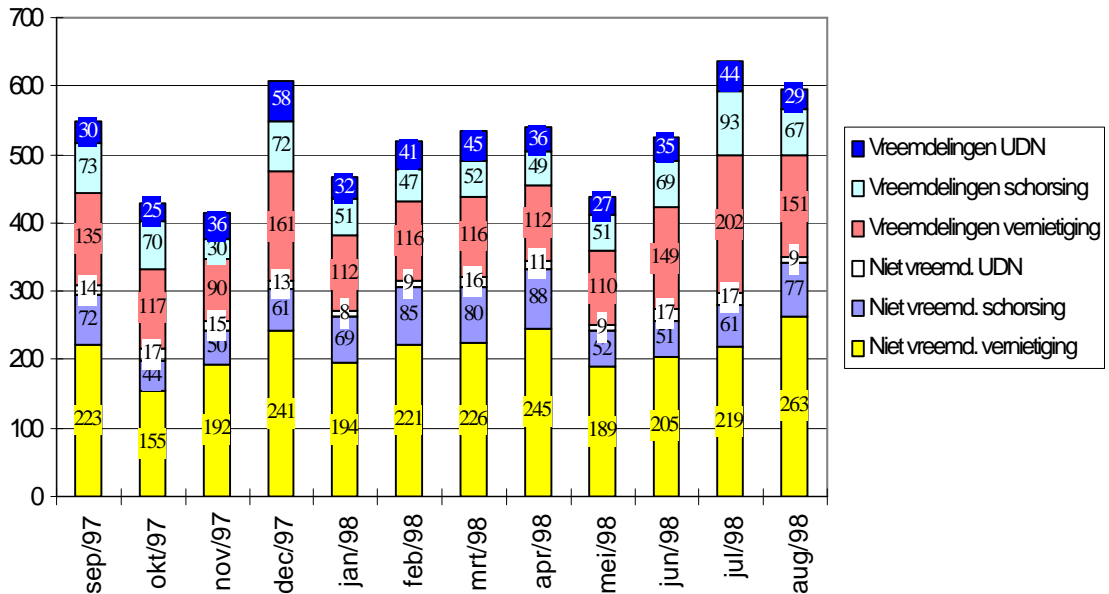
Op het einde van het gerechtelijk jaar 1997-98 konden de uitgangspunten geverifieerd worden.

Op 31 augustus 1998 waren naar schatting nog 14.022 verzoekschriften hangende, of 2.373 minder dan een jaar voordien.

Het aantal nieuwe verzoekschriften is niet gestegen, maar in tegendeel nog verder gedaald, en bedroeg 6.251 in plaats van het verwachte gemiddelde van 6.808 verzoekschriften, of 8,2 % minder dan verwacht, en tevens 2,8 % minder dan tijdens het vorige gerechtelijk jaar.

De verhouding van het aantal "dubbele" verzoekschriften ten aanzien van de rolnummers, was 37 % in plaats van de verwachte 38 %. In het gewone contentieux bedraagt de verhouding verzoekschriften in kort geding tegenover alle verzoekschriften, slechts 27 % (inbegrepen 4,5 % UDN-verzoekschriften), terwijl in het vreemdelingencontentieux de verhouding 42,5 % is (inbegrepen 16 % UDN-verzoekschriften).

Verdeling van het aantal verzoekschriften per procedure over het gerechtelijk jaar 1997-98, per maand en in absolute cijfers

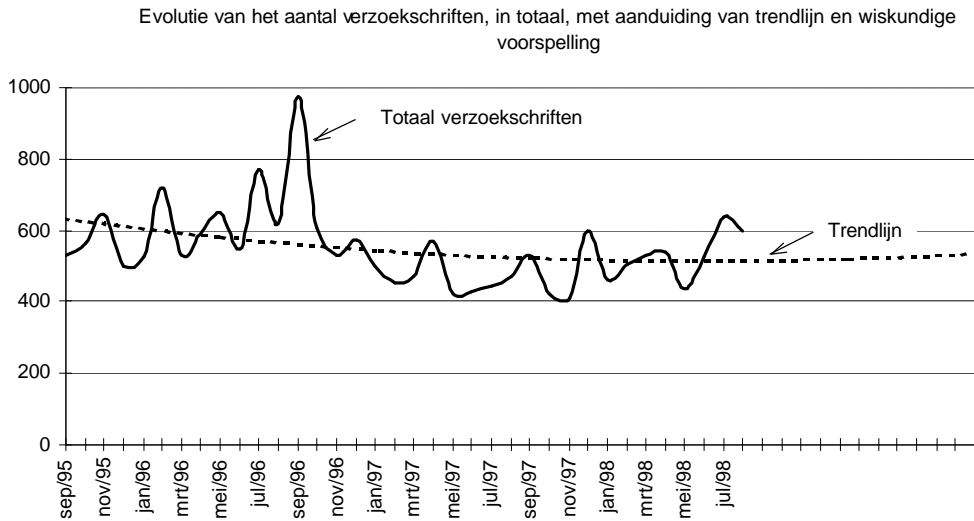
Het aantal verzoekschriften dat "zonder" arrest kon worden opgelost is eveneens gedaald, en bedroeg 621 gevallen bij toepassing van artikelen 93 of 94 en 235 andere gevallen.

Het aantal uitgesproken arresten bedroeg 7.768, hetgeen net lag tussen het vooropgestelde aantal (7.295 tot 7.791), of ook nog 2,9 % hoger dan het gemiddelde van deze twee laatste getallen (7.543).

3. VERWACHTING VOOR DE VOLGENDE JAREN

3.1. Evolutie van het aantal nieuwe verzoekschriften

Alhoewel de stelling dat de kans dat het aantal nieuwe verzoekschriften opnieuw stijgt, met de jaren stijgt (omdat men toch eens op een "bodem" moet terechtkomen) nog steeds valabel blijft, lijkt het toch redelijk voor het volgende jaar een stabilisatie van het aantal nieuwe verzoekschriften te verwachten, zoals uitgedrukt op de trendlijn die blijkt uit volgende grafiek

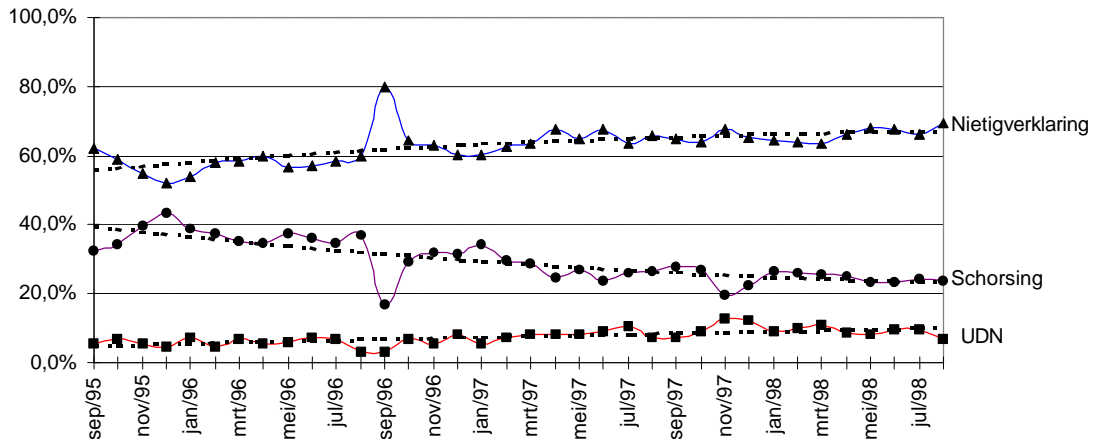
Een verfijning van het statistisch materiaal laat toe een beter inzicht te krijgen in de factoren die het aantal nieuwe verzoekschriften beïnvloeden.

Schorsingsverzoekschriften

Een van deze factoren is het aantal "dubbele" verzoekschriften, of met name de mate waarop beroep wordt gedaan op de schorsingsprocedure.

Uit de gegevens blijkt dat het beroep op de schorsingsprocedure historisch daalt : het aantal verzoekers dat een schorsingsverzoekschrift indient bedraagt thans nog 36 %, daar waar het drie jaar terug nog 41 % bedroeg; omtrent vroegere jaren gewaagde men zelfs van 50 %, al is hieromtrent geen cijfermateriaal voorafgaand aan 1995-96 voorradig. Hoe dan ook moet men weten dat een daling van 5 % in feite iets meer dan 300 verzoekschriften per jaar betekent (of op 3 jaar bijna 1000 zaken !).

Evolutie van het aantal verzoekschriften, per type procedure in percentage van het geheel en met aanduiding van trendlijnen

Het waarom van het dalende "succes" van de schorsingsprocedure is moeilijk naspeurbaar, maar wellicht mag men veronderstellen dat in de voorbije jaren, en zeker toen de schorsingsprocedure voor het eerst in de regelgeving werd opgenomen, verzoekers in feite een overmatig gebruik gingen maken van deze procedure, bij wijze van uittesten van de mogelijkheden die ze bood. Het feit dat de rechtspraak hieromtrent thans zeer goed vastligt en dat blijkt dat zeer weinig schorsingsverzoekschriften tot een positief gevolg voor de verzoeker leiden (schorsing bevolen : 11,2 % van het totaal aantal in 1997-98 gewezen schorsingszaken, tegenover 13,2 % het jaar voordien), heeft de schorsingsdrang bij de verzoekers wellicht doen afnemen.

Wel is het zo dat deze daling voor een deel gecompenseerd wordt door een belangrijke stijging van de procedure inzake uiterst dringende noodzakelijkheid, die in 1997-98 tot 593 verzoekschriften leidde (zoals hierna blijkt vooral in vreemdelingenzaken), tegenover slechts 446 het jaar voordien; men merke op dat dit meer is dan een gemiddelde van 1,5 zaken per dag; de "succesgraad" bedroeg daarbij voor de verzoekers (schorsing bevolen) 24 % op 619 arresten.

Vreemdelingencontentieux

Een andere factor is wellicht deze van het aantal vreemdelingenzaken.

Twee facetten zijn hierbij belangrijk : enerzijds het absoluut aantal vreemdelingen-verzoekers, en anderzijds het gebruik dat deze vreemdelingen-verzoekers van de schorsingsprocedure maken.

Vreemdelingen-contentieux	Vernietigings-verzoekschriften (a)	Schorsings-verzoeken	UDN
1995-96	1563	1691	295
1996-97	1306	953	291
1997-98	1571	724	438

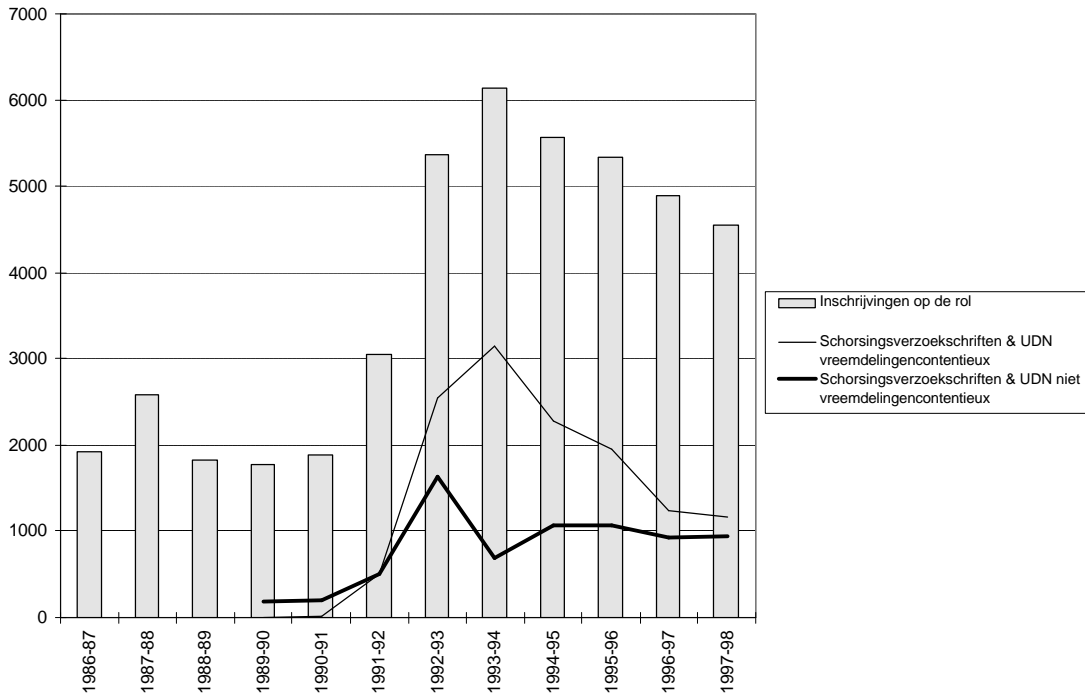
- (a) In principe dient het aantal vernietigingsverzoekschriften steeds hoger te zijn dan het aantal verzoekschriften in kort geding : een verzoekschrift in kort geding dient immers, om ontvankelijk te zijn steeds gevolgd te worden door een vernietigingsverzoekschrift; in het jaar 1996-97 is de situatie echter omgekeerd, zie ook hierna.

Vooraf het aantal schorsingsverzoeken is in het jaar 1996-97 sterk afgenomen, hetgeen het totaal aantal verzoekschriften in vergelijking met het voorafgaand jaar min of meer doet stabiliseren. De stijging van de UDN zaken is evenwel ook een feit. Afgemeten aan het aantal vernietigingsverzoeken, blijft het aantal vreemdelingen-verzoekers constant.

Hierbij is het nuttig op te merken dat in het jaar 1995-96, in de sector van het vreemdelingencontentieux het aantal schorsingsverzoekschriften het aantal vernietigingsverzoekschriften met ongeveer 420 akten overtrof, met andere woorden dat een aantal vreemdelingen-verzoekers wel de schorsing vroegen, maar niet de vernietiging.

Dit heeft natuurlijk, gelet op de procedureregels, geleid tot een groot aantal ambtshalve afvoeringen van de rol, wat verklaart waarom het aantal zaken dat "zonder arrest" werd afgehandeld zo hoog was, maar wat eveneens tijdens het gerechtelijk jaar 1995-96 het aantal genomen rolnummers verhoogde; voor voorgaande jaren zijn geen cijfers inzake de verzoekschriften voorhanden, maar men mag aannemen dat hetzelfde fenomeen aanwezig was, eventueel zelfs nog in sterkere mate.

Vergelijking evolutie aantal ingediende zaken en aantal verzoekschriften inzake schorsing en UDN

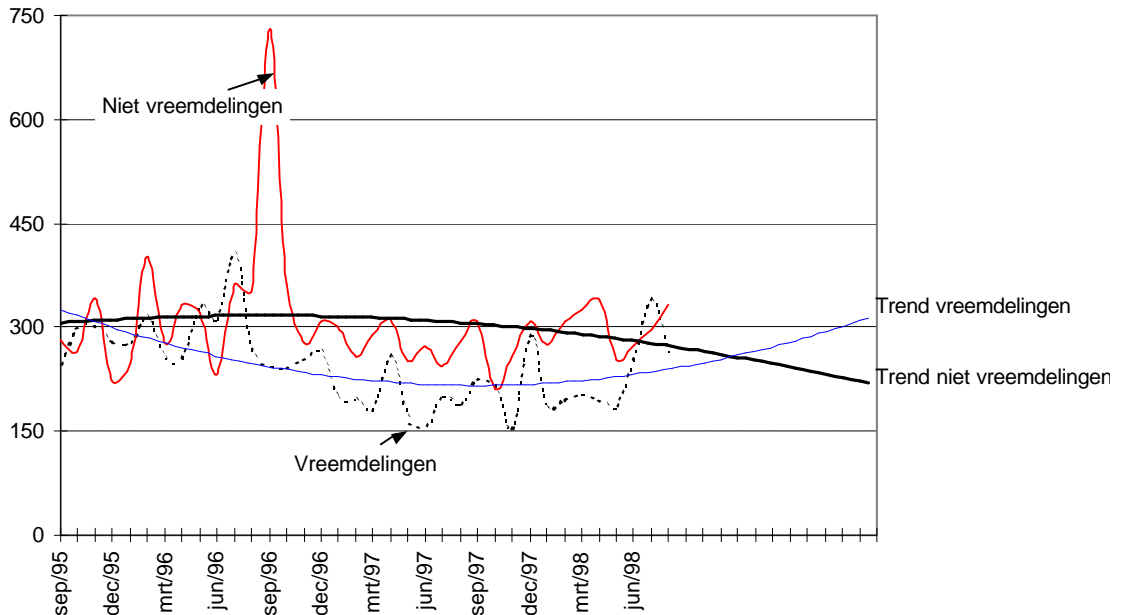
Gewone contentieux

Wat het gewone contentieux betreft, is slechts te melden dat het over de jaren licht fluctueert, waarbij het schorsingsaandeel stabielier blijkt dan bij het vreemdelingen-contentieux.

In het algemeen is het contentieux natuurlijk ook afhankelijk van een aantal aleatoire elementen, die de schatting moeilijk maken : zo bijvoorbeeld kende het aantal ingediende zaken in september 1996 een piek, o.a. veroorzaakt door ongeveer 200 zaken in de speciale procedure tegen de controledienst voor de verzekeringen; dergelijke gevallen zijn natuurlijk totaal onvoorspelbaar en worden steeds met enige ongerustheid tegemoet gezien (bijvoorbeeld de verwachte stijging van het vreemdelingencontentieux na de gedeeltelijke vernietiging door het Arbitragehof van de vreemdelingenwet betreffende het recht op steun van de uitgeprocedeerde asielzoeker, effect dat evenwel tot op heden evenwel nog niet echt aantoonbaar is).

Dit alles in acht genomen, kan men - voorzover dergelijke zaak voorspelbaar is - een stabilisatie van het aantal verzoekschriften verwachten, waarbij een dalende tendens bij het gewone contentieux, in evenwicht wordt gehouden door een stijgende tendens bij het vreemdelingencontentieux.

Evolutie van het aantal verzoekschriften, per type verzoekers, met aanduiding van trendlijnen en wiskundige voorspelling

Het aantal verzoekschriften wordt dus voor het komende jaar op hetzelfde aantal als in het verlopen jaar geschat, of 6.251 per jaar.

Indien men daarentegen nog voorzichtiger zou willen zijn, zou men bijvoorbeeld kunnen aannemen dat het aantal verzoekschriften licht zou stijgen, bijvoorbeeld tot het niveau van het gerechtelijk jaar 1996-97, nl. tot 6.434 verzoekschriften per jaar, of 2,9 % meer dan het gerechtelijk jaar 1997-98, en dit onder de bedenking dat indien deze veronderstelling niet bewaarheid wordt en er zich minder zaken dan verwacht zouden aandienen, er terug sprake zal zijn van een meevaller, zoals ook in het gerechtelijk jaar 1997-98.

3.2. Evolutie van het aantal gevallen dat "zonder arrest" wordt opgelost

In het voorgaande punt komt reeds tot uiting dat hierbij sprake is van moeilijk vast te leggen factoren: zo is het aantal schorsingsverzoekschriften die niet door een vernietigingsverzoekschrift worden gevolgd, niet voorspelbaar.

Feit is wel dat nieuwe procedureregels klaarblijkelijk tijdelijke effecten opleveren: dit was het geval met de schorsingsprocedure, maar ook wellicht met het verhogen van het zegelrecht waardoor een aantal niet of niet-voldoende gezegelde verzoekschriften uiteindelijk werden afgevoerd.

Gezien deze gegevens rekent men best op een stabilisatie van dergelijk aantal gevallen, nu de oorspronkelijke effecten van de schorsingsprocedure klaarblijkelijk veelal uitgewerkt zijn.

3.3. Evolutie van het aantal arresten

Men mag stellen dat het niveau van het aantal arresten dat in het vierjarenplan was opgenomen, inderdaad haalbaar is gebleken, en dat tot op heden geen redenen aanwezig zijn om de uitgangspositie van 7.295 tot 7.791 arresten te verlaten (hetgeen niet betekent dat de werkdruk niet reeds zeer hoog is).

Vanzelfsprekend zijn hierbij ook een aantal aleatoire effecten aanwezig, zoals het feit dat nu en dan bepaalde "reeksen" van zaken aan bod kunnen komen, waarvan de behandeling in één zitting gebeurt omdat het gaat om meerdere verzoekers met min of meer gelijklopende middelen tegen eenzelfde akte (of gelijklopende akten).

Belangrijk hierbij is ook de vaststelling dat het hoge niveau van het aantal arresten niet zoals men wel eens had kunnen menen - te wijten is aan het feit dat men ten nadele van het diepgaande inhoudelijk werk, vooral een aantal "procedure-zaken" heeft aangepakt (artikelen 14bis, 14quater, enz.), die een kleinere tijdsinvestering vereisen en dus het globale aantal opdrijven. De verhouding van het aantal arresten ten gronde die aanleiding hebben gegeven tot een arrest houdende vernietiging of verwerping, en het aantal zogenaamde procedurearresten, blijkt inderdaad niet in negatieve zin gedaald te zijn. Integendeel bleef tijdens het gerechtelijk jaar 1997-98 het aandeel van de zaken die in de vernietigingsprocedure een volledige rechtsgang kennen, stabiel op 27 %, tegenover 27,8 % in het jaar 1996-97; in absolute aantallen is dit zelfs gestegen, vermits het aantal arresten in het geheel gestegen is.

Wel valt een stijging op van de toepassing van het artikel 93 (kennelijk ongegrond), met 76 % (absolute aantallen: 1996-97: 305; 1997-98: 571).

Als men het huidige niveau van aantal arresten vertaalt in inloopcapaciteit, nl. het aantal maanden werk dat vereist is om, aan het huidige tempo, de achterstand in te lopen, dan komt men uit op 33 maanden :

Begin gerechtelijk jaar	Beginvoorraad		Normale werkvoorraad (a)	In te lopen achterstand	Inloopc capaciteit	Op te lossen zaken	Opgeloste zaken				
	in rolnummers	in verzoekschriften (b)					in verzoekschriften	in verzoekschriften per jaar (c)	vereist aantal maanden (d)	in rolnummers	in verzoekschriften
	(1)	(2) = (1)*1,10	(3)	(4) = (2)-(3)	(5) = (8)-(9)-(10)-(11)	(6) = ((4)/(5))/12	(7)	(8) = (7)*0,38	(9)	(10)	(11)
1993-94	9.975	10.979	7.525	3.454	-2.277	207	6.129	8.458	69	1.176	4.936
1994-95	12.774	14.059	7.525	6.534	403	195	5.574	7.692	365	1.729	6.001
1995-96	13.532	14.894	7.525	7.369	-610	207	5.333	7.360	368	1.130	5.252
1996-97	14.658	16.133	7.525	8.608	833	124	4.891	6.750	415	853	6.315
1997-98 (*)	14.896	16.395	7.525	8.870	2.217	48	5.112	6.560 (e)	491	991	7.295
1998-99 (**)	14.896	14.022	7.525	6.497	2.373	33	4.563	6.251	621	235	7.768

(*) Hypothese 1 van het vierjarenplan
 (**) Projectie op basis van realisaties 1997-98

- (a) De normale werkvoorraad is in principe een variabele, vermits ze afhangt van het aantal arresten dat men per jaar kan uitspreken en van het verloop van de procedure. Beide kunnen zich wijzigen over de jaren. Zo was de procedure in 1993-94 verschillend van die in 1997-98. Om niettemin een vergelijkbare basis te hebben, wordt de normale werkvoorraad hier als een constante beschouwd (wat trouwens het geval zou zijn indien de omgeving - juridisch en organisatorisch - gelijk zou blijven, hetgeen op termijn na te streven is).
- (b) Tot het gerechtelijk jaar 1996-97 werd het aantal liggende zaken (=beginvoorraad) uitgedrukt in aantal rolnummers; vanaf 1997-98 wordt het uitgedrukt in verzoekschriften gezien één rolnummer meerdere verzoekschriften kan dekken; voor elke 100 rolnummers bevatten er 38 een dubbel verzoekschrift (gemiddelde verhouding van de gerechtelijke jaren 1995-96 en 1996-97). De verhouding verzoekschriften tegenover rolnummers voorafgaand aan 1997-98 werd bepaald op 1,10. Deze verhouding is niet constant, vermits ze afhangt van de manier waarop de schorsingsprocedure evolueert. Omdat hierover voorafgaand aan het jaar 1997-98 geen voldoende gegevens beschikbaar zijn, wordt er verondersteld dat de verhouding in het verleden ook 1,10 was.
- (c) Inloopc capaciteit = het totaal aantal arresten geweest - het aantal arresten vereist om up to date te blijven. In voorkomend geval, nl. wanneer het aantal nieuwe verzoekschriften het totaal aantal arresten overschrijdt, is de inloopc capaciteit negatief en loopt men niet in, maar wordt de achterstand integendeel groter.
- (d) Indien negatieve inloopc capaciteit, wordt er voor het betrokken jaar 12 maanden aan de inlooperperiode toegevoegd, vermits tijdens dat jaar de inlooperoperatie stil blijft staan.
- (e) Minimumhypothese van het vierjarenplan.

Indien men zou stellen dat het aantal arresten in de komende jaren evenwel zou dalen, tot bv. het gemiddelde van de twee getallen die in het vierjarenplan werden vooropgesteld, dus 7.543, dan bedraagt de inlooperperiode nog 36 maanden; hetzelfde doet zich voor indien het aantal nieuwe verzoekschriften zou stijgen met eenzelide aantal (225).

4. ADMINISTRATIEVE ASPECTEN

4.1. Personeelsbehoeften in de secretariaten van de Kamers van de afdeling administratie (1)

Zoals blijkt uit het voorgaande, worden de streefcijfers van het vierjarenplan ruimschoots gehaald, en bijna zelfs overtroffen: het aantal uitspraken bedraagt 7.768 arresten, hetzij een stijging met 20 % ten aanzien van het voorgaande jaar (1996-97 : 6.456). Dit aantal arresten vereist een verhoogde activiteit bij het administratief personeel: elk arrest moet worden getypt, gecollationeerd, ingeschreven in registers en rollen, geeft aanleiding tot gerechtsbrieven, oproepingen en correspondentie, enz.

De kaderuitbreiding van 1994 (toen het aantal uitgesproken arresten slechts 4.936 bedroeg, of één derde

(1) De hier vermelde personeelsbehoeften betreffen enkel de secretariaten van de kamers administratie : het vierjarenplan heeft immers betrekking op de achterstand bij de afdeling administratie van de Raad van State. Dit betekent niet dat geen bijkomende personeelsbehoeften zouden bestaan bij andere geledingen van de instelling.

minder dan het thans gerealiseerde aantal), en de drie bestaande contingenten contractuelen (1), zijn voor de periode van de inhaaloperatie niet voldoende. Bovendien doen de magistraten, waarvan het aantal sinds de wetswijziging van 1996 steeg, bij het groeiend aantal zaken, beroep op de diensten van bestuurssecretarissen voor documentatie, opzoeken van precedentes en voorbereiding van de dossiers. De gunstige evolutie kan de volgende 3 jaren slechts behouden blijven mits ook op dit vlak bijkomende steun vanwege bestuurssecretarissen aanwezig is.

Thans zijn 20 bestuurssecretarissen in de diensten aanwezig; 6 zijn in de Kamers van de afdeling Administratie, in afwachting van een mogelijke herziening van het griffier-korps, ingezet voor griffier-taken, nl. als toegevoegd griffier, wegens het feit dat het bestaande griffier-korps niet berekend is op het groeiend aantal zittingen (aantal dat sterk stijgt wegens het fenomeen van de alleenzetelende rechter). Deze personen zijn derhalve in belangrijke mate onttrokken aan de eigenlijke juridische dossierstudie, hetgeen des te nijpender is gezien het sterk

(1) De Raad van State beschikt op heden over 3 contingenten contractuelen, nl. :

- * enerzijds in het kader van het koninklijk besluit van 10 april 1995 waarbij de Raad van State wordt gemachtigd gesubsidieerde contractuelen in dienst te nemen, in 1995, om te voldoen aan uitzonderlijke en tijdelijke behoeften aan personeel, lopende tot 31 december 1998;
- * anderzijds in het kader van het koninklijk besluit van 10 april 1995 waarbij de Raad van State gemachtigd wordt contractuelen in dienst te nemen, in 1995, om te voldoen aan uitzonderlijke en tijdelijke behoeften aan personeel, eveneens lopende tot 31 december 1998;
- * tenslotte het koninklijk besluit van 1 september 1998 waarbij de Raad van State gemachtigd wordt 1 adjunct-secretaris, 2 opstellers en 2 klerk-dactylo's in dienst te nemen, voor een periode van resp. 6 en 4 1/2 maanden.

gestegen aantal arresten dat gewezen moet worden. Een deficit in die Kamers alwaar de statutaire bestuurssecretarissen als toegevoegd griffier optreden; een tijdelijke aanvulling met 3 bestuurssecretarissen (1/2 van het aantal toegevoegde griffiers) is noodzakelijk, en dit tot op het ogenblik van het afwikkelen van het vierjarenplan, of tot op het moment van het aanpassen van het kader van de griffiers, indien dit eerder zou gebeuren.

Tevens dient het effectief inzake opstellers en dactylo's in de Kamers op peil te worden gehouden wil men geen achterstand in de administratieve verwerking van de arresten opbouwen. Enerzijds zijn hiertoe bijkomende klerk-typisten noodzakelijk (20 % meer werk voor een basiseffectief van 19 personen van niveau 3 in de Kamers = 4 personen). Anderzijds, inzake opstellers zijn in de Kamers 6 personen in niveau 2 in dienst (tevens dienen hierbij evenwel 2 personen van niveau 2+ te worden gerekend die soortgelijke taken uitoefenen); bij een stijging met 20 % van het werkvolume zijn derhalve 2 bijkomende administratieve personeelsleden vereist. Deze versterking dient te komen bovenop de versterking die sinds de aanvang van de uitvoering van het vierjarenplan voor de afdeling administratie vanuit de afdeling wetgeving werd aangevoerd, nl. 2 personeelsleden die taken van dactylo en opsteller vervullen.

Wat de andere categorieën van personeelsleden betreft (bv. boden), dienen de effectieven alleszins op peil te worden gehouden.

4.2. Uitbouw van de documentatie ter ondersteuning van magistraten

Naast het op punt stellen van een CD-Rom van de rechtspraak van de Raad van State, dient werk te worden gemaakt van een geïntegreerd documentair beleid, binnen de diverse afdelingen van de Instelling.

Einddoel hiervan moet zijn de magistraten op eenvoudige en eenvormige wijze alle voorhanden zijnde documentatie aan te bieden : de diverse informatica-toepassingen (diverse adobe acrobat databanken, filemaker in het coördinatiebureau, diverse CD-Rom databanken, Prolex en Proadmin-systemen, externe bronnen op het internet, ...) dienen in één enkele interface te worden opgenomen zodat men in één oogopslag alle mogelijke bronnen kan overschouwen. Bovendien dient een elektronische "digest" of dagblad te

worden ontwikkeld, waarbij de magistraat de documentatie automatisch aangeboden krijgt: nieuwigheden uit de afdeling administratie (arresten), wetgeving (adviezen), Belgisch Staatsblad, bibliotheek, ..., moeten via elektronische post worden verspreid.

Om dit te realiseren dient een documentair centrum te worden opgericht, vertrekkend vanuit de huidige bibliotheek. Het behoort dit documentair centrum toe om, onder het toezicht van de in april 1998 opgerichte commissie ad hoc (commissie bibliotheek/informatica), een inventaris op te maken van de aanwezige documentaire bronnen, om de nodige afspraken te maken met en tussen de diverse diensten, en deze op te volgen, om de documentatie te ontsluiten, in samenwerking met de informaticadienst, alsook permanent nieuwe bronnen te verkennen. Een versterking van de bibliotheekdiensten, die aldus het documentair centrum zullen vormen, zal hiertoe worden ondernomen.

De CD-Rom van de Raad van State zelf (koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State en het ministerieel besluit van 3 februari 1998), zal aan alle magistraten worden geleverd.

Bij de uitvoering van dit project wordt echter vastgesteld dat alle arresten die bij de Raad van State in elektronische vorm bestaan, een bijkomende kwaliteitscontrole moeten ondergaan, waarbij de elektronische versie moet vergeleken worden met de originelen zoals deze de handtekening van de kamervoorzitter en de griffier dragen : de huidige elektronische versies zijn immers niet geauthentificeerd.

Voor de realisatie hiervan is de hulp van 2 adjunct-secretarissen (niveau 2+, bv. graduaat rechten) gevraagd, één voor elke officiële taal.

4.3. Situatie van het coördinatiebureau (1)

Het coördinatiebureau heeft als taak de wetsverzameling ("systeem Lambotte") up to date te brengen en te informatiseren, en dit door steeds verder terug te gaan in het verleden. Deze collectie staat ter beschikking van zowel de afdeling wetgeving - voor het behandelen van de adviesaanvragen - als van de afdeling administratie. Hiertoe werden in augustus 1996 4 documentalistes geworven op het kader.

(1) Gelet op het feit dat het coördinatiebureau ook taken voor de afdeling administratie verricht, wordt ze opgenomen in de huidige bespreking, zoals trouwens ook het geval was in het vierjarenplan zelf.

Aan het basisbestand (pasiemie en chronologische tabel - oorspronkelijk enkel in de Franse taal) werden verschillende andere bestanden toegevoegd (arresten Arbitragehof, Euro-teksten, Benelux-teksten, verdragen, ...).

Een nieuwe versie van de filemaker-software werd in het voorjaar geïnstalleerd en maakt het mogelijk via scripts diverse bestanden elektronisch te koppelen, waaronder de elektronische versie van het Belgisch Staatsblad (85.000 hypertext-koppelingen). Bovendien is het de bedoeling dat de gebruiker ook de full-text van het Staatsblad op het scherm zou kunnen aflezen (PDF-formaat), zodat hij niet enkel over alle referenties zou beschikken, maar ook over de eigenlijke tekst van het BS.

Deze taak dient - in het kader van het vierjarenplan - uitgevoerd te worden tegen eind 2000. Ze vergt de bijkomende inzet van 3 personen van niveau 2, en dit gelet op de volumes en het feit dat het huidige effectief in het coördinatiebureau - niveau 3 - niet het geschikte niveau is om de inhoudelijke taak - die weliswaar een repetitief karakter heeft - waar te maken.

4.4. Informatica

Het investeringsprogramma inzake informatica voorziet de aankoop van een 60-tal draagbare PC's eind 1998. Aldus zullen alle magistraten over een draagbare computer kunnen beschikken, met geïntegreerde modem ten einde hen op termijn tevens toe te laten om via internet van thuis uit contact op te nemen met de Raad van State.

* * *

F. Franceus,
Administrateur.

**OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINISTRATIEVE
ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN**

ADDENDUM

Gelet op recente evoluties dient het punt 3 - "Verwachting voor de volgende jaren" - van het verslag van 28 september 1998 in volgende zin worden aangevuld, alwaar het gaat om de evolutie van het aantal verzoekschriften :

De instroom van nieuwe verzoekschriften is vanzelfsprekend afhankelijk van vele elementen die in grote mate aan de greep van de Raad van State ontsnappen, en dit is zeker het geval bij het vreemdelingencontentieux.

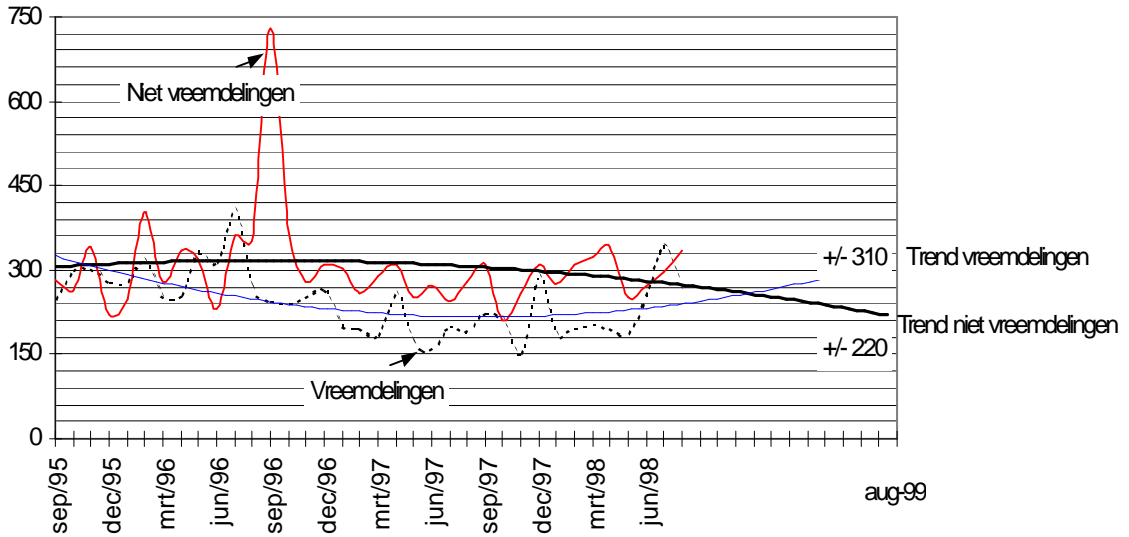
Het vreemdelingencontentieux stijgt reeds sinds midden 1997, maar deze stijging werd tot op heden bijna volledig gecompenseerd door een daling van het gewone contentieux.

Sinds het begin van het nieuwe gerechtelijk jaar 1998-99 evenwel is een versnelde stijging van dit contentieux te vrezén.

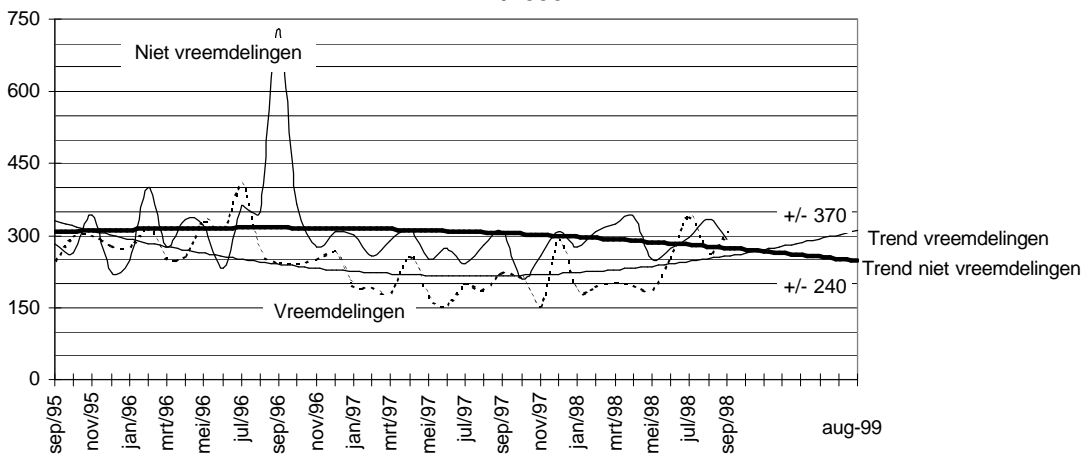
Daar waar men op het eind van het verlopen gerechtelijk jaar 1997-98 kon veronderstellen dat op het eind van het komende gerechtelijk jaar (augustus 1999) het vreemdelingencontentieux ongeveer 310 verzoekschriften per maand zou bedragen, en het gewone contentieux ongeveer 220 verzoekschriften, valt uit de meest recente cijfers (weliswaar slechts deze van de twee eerste maanden van het gerechtelijk jaar 1998-99, maar wel maanden waarin in België de vreemdelingenproblematiek zeer sterk evolueerde) af te leiden dat tegen het eind van dit gerechtelijk jaar het vreemdelingencontentieux in belangrijke mate zou kunnen stijgen (tot 370 verzoekschriften per maand), daar waar het gewone contentieux toch nog steeds relatief stabiel zou blijven (ongeveer 240 verzoekschriften per maand).

Dit betekent een stijging met 80 verzoekschriften per maand, of 15 %. Deze situatie kan natuurlijk nog evolueren, zowel naar boven als naar onder toe.

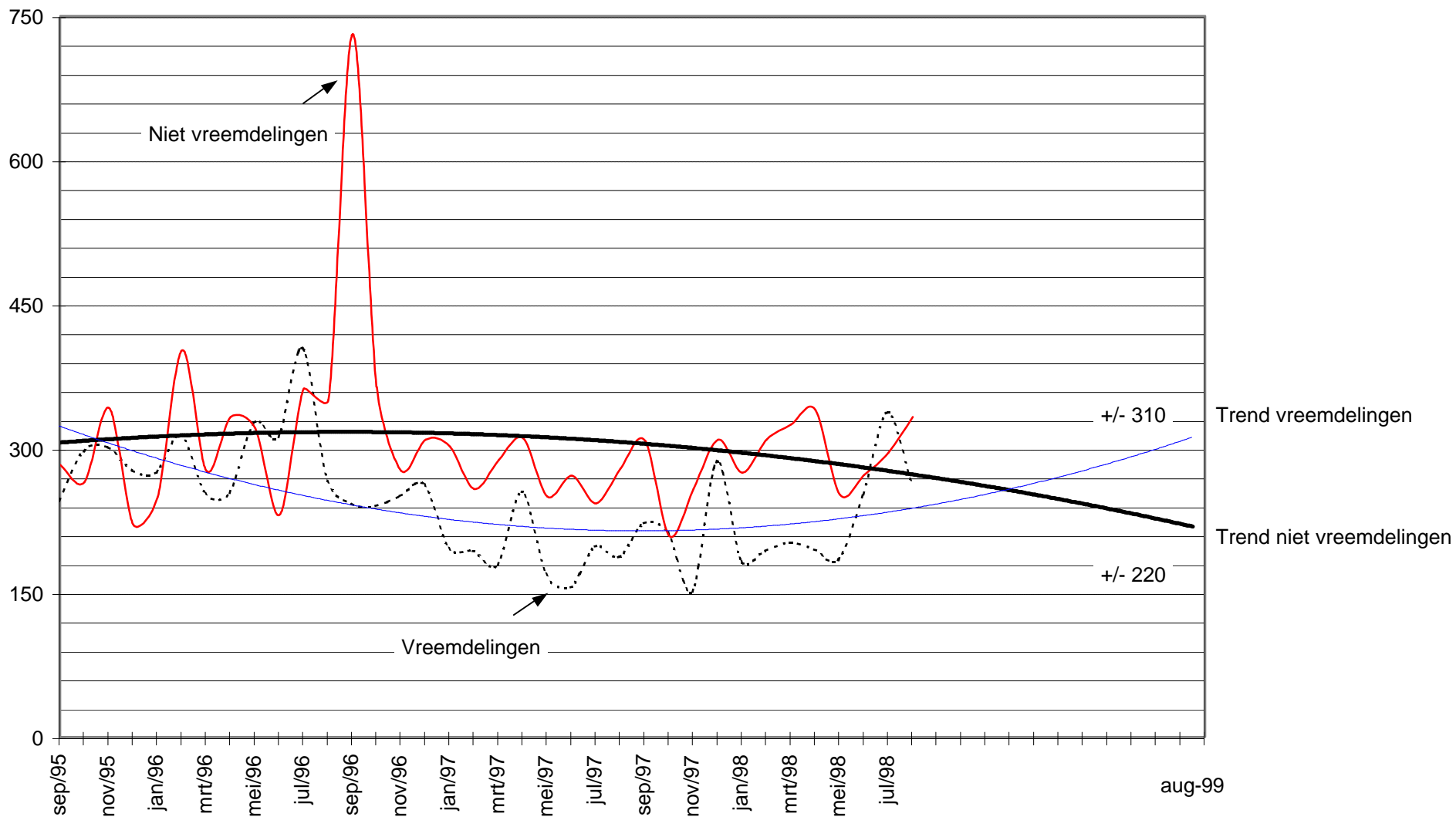
Evolutie van het aantal verzoekschriften, met aanduiding van trendlijnen en voorspelling
09/1998

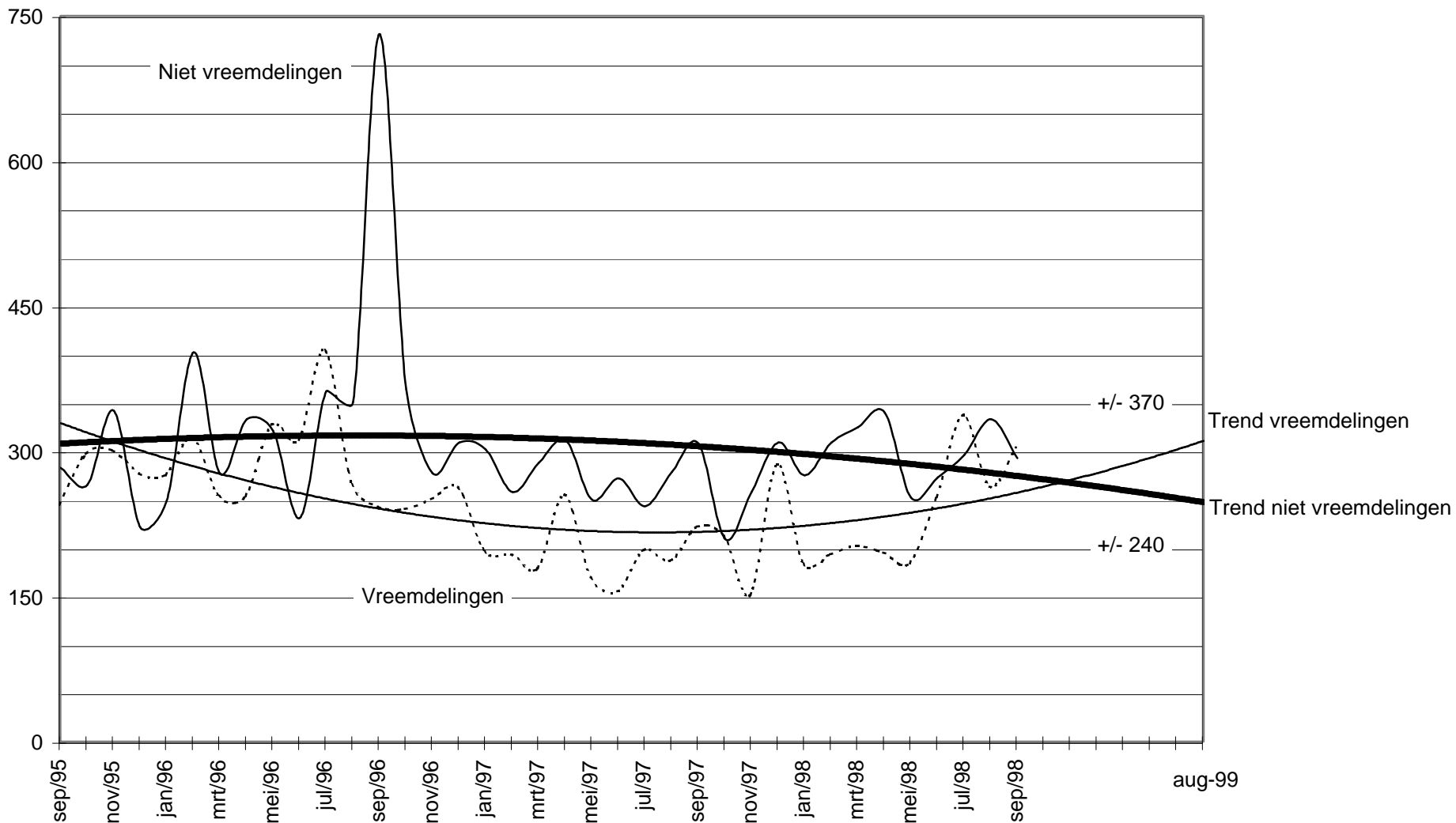
Evolutie van het aantal verzoekschriften, met aanduiding van trendlijnen en voorspelling
11/1998

Evolutie van het aantal verzoekschriften, met aanduiding van trendlijnen en voorspelling 09/1998

Evolutie van het aantal verzoekschriften, met aanduiding van trendlijnen en voorspelling
11/1998

Statistiek van de uitgesproken arresten en de nieuwe zaken (1)

	<u>Uitgesproken arresten</u>	<u>Ingekomen zaken</u>			<u>Saldo</u>
	a	b	c	d	e=a-c
		<i>Nummers AR</i>	<i>Verzoekschriften</i>	<i>Aantal "dubbele" verzoekschriften</i>	<i>Arresten - verzoekschriften</i>
sep/97	636	390	532	36%	104
okt/97	824	310	424	37%	400
nov/97	573	321	411	28%	162
dec/97	632	456	597	31%	35
jan/98	969	338	460	36%	509
feb/98	619	366	504	38%	115
mrt/98	777	381	535	40%	242
apr/98	491	376	541	44%	-50
mei/98	615	318	437	37%	178
jun/98	913	392	526	34%	387
jul/98	638	468	636	36%	2
aug/98	85	438	599	37%	-514
Totaal 1997-98	7.768	4.563	6.251	37%	1.517
<i>Hypotheses van het vierjarenplan Hypothèses du plan quadriennal</i>	7.295 a 7.791		6.560 a 7.056	38%	
<i>Afwijking ten aanzien van het gemiddelde geschatte peil van het vierjarenplan</i>	+ 3,0%		-8,2%	-1,0%	

(1) Niet opgenomen cijfers : het aantal zaken dat zonder arrest wordt beëindigd (schrapping/samenvoeging & art. 93/94)

Statistiek van de uitgesproken arresten en de nieuwe zaken

	<u>Uitgesproken arresten</u>	<u>Ingekomen zaken</u>			<u>Saldo/Solde</u>
	a	b	c	d	e=a-c
		<i>Nummers AR</i>	<i>Verzoekschriften</i>	<i>Aantal "dubbele" verzoekschriften</i>	<i>Arresten - verzoekschriften</i>
sep/98	425	413	598	45%	-173
okt/98	704	417	579	39%	125
nov/98					
dec/98					
jan/99					
feb/99					
mrt/99					
apr/99					
mei/99					
jun/99					
jul/99					
aug/99					
Totaal	1.129	830	1.177		-124
Prognose 1998-99 (*11 m)	6.210	4.565	6.474	42%	
Hypothese 1998-99	7.543		6.251 a 6.434	38%	

E. DE ALLEENZETELENDE RECHTER IN SCHORSINGSZAKEN

Artikel 90, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals vervangen bij artikel 38 van de wet van 4 augustus 1996, voert de alleenzetelende rechter in schorsingszaken in. Nu dit nieuwe systeem sinds een zekere tijd in werking is getreden, is het thans passend de concrete werking van de alleenzetelende rechter in schorsingszaken aan een kritisch onderzoek te onderwerpen en de voor- en de nadelen ervan naast elkaar te plaatsen.

Als grootste (en wellicht als enige) voordeel wordt een zekere, zij het niet altijd spectaculaire, tijdwinst ervaren die natuurlijk voortvloeit uit de werkverdeling onder de verschillende staatsraden : geen voorbereiding van de schorsingszaken van de collega's; zaken die geen bijzondere moeilijkheidsgraad hebben kunnen sneller worden afgewikkeld; het niet-bijwonen van de zitting wat betreft deze zaken; geen deliberatie over de ontwerp-arresten; in het algemeen een snellere redactie van de arresten doordat de steller zijn arrest vrij (dat wil zeggen zonder controle en kritiek van zijn collega's) schrijft wat hem een zekere vrijheid geeft zijn ideeën en inzichten te verwoorden. Deze tijdwinst dient echter terzelfdertijd enigszins gemilderd te worden. Het is immers zo dat het in verschillende "formaties" zetelen soms organisatorische problemen (vooral op het vlak van zittingszalen, griffiers en advocaten) met zich brengt, zodat de zittingen van de voltallige kamer en van de onderscheiden staatsraden niet altijd naadloos op elkaar aansluiten, hetgeen duidelijk resulteert in een tijdverlies. Dit zal zeker het geval zijn indien de ledenmagistraten van een kamer allen dezelfde juridische materie behandelen.

Indien er quasi-unanimitéit bestaat over het gegeven dat het alleenzetelen ten minste een zekere tijdwinst kan opleveren, dan zijn de ervaren nadelen niet te ontkennen.

Vooreerst is het zo dat het principe van de alleenzetelende rechter tot een sterke en uitgesproken individualisering van de rechtspraak leidt. Zo is het bijvoorbeeld opvallend dat schorsingsarresten door de pers toegeschreven worden aan een met name genoemde staatsraad en niet langer aan een bepaalde kamer of aan de Raad. Vervolgens is het evident dat het systeem van de alleenzetelende rechter niet bevorderlijk is voor de eenheid van rechtspraak, aangezien voortaan elke magistraat de mogelijkheid krijgt om alleen zijn eigen inzichten en accenten in zijn arrest te verwoorden. Een derde, en wellicht het grootste, nadeel dat inherent is aan de alleenzetelende rechter bestaat er natuurlijk in dat in belangrijke, zeer delicate zaken met een ingewikkelde juridische problematiek of wanneer belangrijke financiële en

andere belangen tegen elkaar dienen afgewogen te worden, uitspraak moet worden gedaan zonder de waarborg van de collegialiteit. Dat ook de wetgever zelf zich terdege bewust is geweest van dit nadeel wordt bewezen door het gegeven dat artikel 90, § 3, van de gecoördineerde wetten, zoals vervangen bij artikel 38 van de wet van 4 augustus 1996, de kamervoorzitter de bevoegdheid geeft, op aanvraag van verzoeker of ambtshalve, op advies van de auditeur-generaal of van het aangewezen lid van het auditoraat, te bevelen dat een zaak wordt verwezen naar een kamer met drie leden. Nu lost deze mogelijkheid tot verwijzing niet altijd de geschetste moeilijkheden op, aangezien het mogelijk is dat de problematiek zich pas in alle scherpste stelt nadat de beslissing over de verwijzing naar een kamer met één rechter is genomen. Vandaar dat in de praktijk voor zaken die om een of andere reden een delicaat karakter vertonen er tenminste een informeel overleg onder de leden van de kamer plaatsvindt, wat dan weer tot gevolg heeft dat de verhoopte tijdwinst verdwijnt.

IV. CIJFERGEGEVENS VAN HET AUDITORAAT OVER HET GERECHTELIJK JAAR 1997-1998

A. STATISTIEK GERECHTELIJK JAAR 1997-1998 (1 september 1997 - 31 augustus 1998)	
ADMINISTRATIE	
INGEKOMEN VERZOEKSCRIFTEN	
SCHORSINGEN	
Vreemdelingenzaken	1.107
Gewone zaken	1.009
Totaal	2.116
VERNIETIGINGEN	
Vreemdelingenzaken	1.311
Gewone zaken	2.594
Totaal	3.905
ALGEMEEN TOTAAL	6.021
OPGESTELDE VERSLAGEN	
SCHORSINGEN	
Vreemdelingenzaken	1.568
Gewone zaken	927
Totaal	2.495
VERNIETIGINGEN	
Vreemdelingenzaken	1.996
Gewone zaken	2.531
Totaal	4.527
ALGEMEEN TOTAAL	7.022

Wij kunnen vaststellen dat het Auditoraat de inhaalbeweging voortzet en op die wijze een substantiële bijdrage levert tot de uitvoering van het vierjarenplan.

B. HET ZAKENAANBOD (STATISTIEKEN)

1. Evaluatie van het zakenaanbod gedurende de jaren 1987 tot 31 augustus 1998

a) Ingekomen zaken

Ingekomen zaken in :	Administratie :	Wetgeving :
1987	2.125	655
1988	2.488	444
1989	1.853	753
1990	1.820	928
1991	2.079	963
1992	3.773	692
1993	5.482	983
1994	8.252	1.004
gerecht. jaar		
1995-1996	7.900	947
1996-1997	6.138	1.398
1997-1998	<u>6.021</u>	1.410

Het cijfer 6.021 omvat 3.905 annulatieberoepen en 2.116 schorsingsberoepen.

b) Opgestelde verslagen

Neergelegde verslagen in :	Administratie :	Wetgeving :
1987	1.684	690
1988	2.172	436
1989	1.843	708
1990	1.925	937
1991	2.077	982
1992	2.218	659
1993	5.108	978
1994	6.130	932
gerecht. jaar		
1995-1996	7.486	844
1996-1997	7.517	1.368
1997-1998	7.022	1.355

2. Zaken behandeld voor de afdeling wetgeving in het gerechtelijk jaar 1997-1998

a) Ingekomen zaken

	INGEKOMEN ZAKEN WETGEVING
1995-1996	947
1996-1997	1.398
1997-1998	1.410

In het gerechtelijk jaar 1997-1998 werd het Auditoraat geconfronteerd met 1.410 zaken wetgeving(1). Ten opzichte van het gerechtelijk jaar 1996-1997 resulteert dit in een lichte stijging.

(1) De verrekening geschiedt met inachtneming van de datum van ontvangst van de adviesaanvraag op het secretariaat van het Auditoraat.

b) Opgestelde verslagen

	OPGESTELDE VERSLAGEN WETGEVING
1995-1996	844
1996-1997	1.368
1997-1998	1.355

c) Hangende zaken

1995-1996 : 117 hangende zaken
1996-1997 : 221 hangende zaken
1997-1998 : 316 hangende zaken

Het aantal opgestelde verslagen wetgeving bedraagt in het gerechtelijk jaar 1997-1998 : 1.355 verslagen of gemiddeld per auditeur : 1.355 gedeeld door 10(2) = 135 verslagen per jaar.

(2) 10 auditeurs zijn toegevoegd aan de afdeling wetgeving.

d) Toestand van de afdeling wetgeving

Het aantal hangende zaken -dit zijn de dossiers waarin nog geen auditoraatsverslag is opgesteld- toont aan dat de achterstand ten opzichte van het gerechtelijk jaar 1996-1997 gestegen is met 75 eenheden.

Opdat geen aangroei van het aantal hangende zaken zou ontstaan is het noodzakelijk dat een evenwichtspunt wordt bereikt tussen het aantal ingekomen adviesaanvragen en opgestelde verslagen.

Het aantal ingekomen zaken bedraagt : 1.410.

Het aantal verslagen gekoppeld aan een rolnummer is gelijk aan 1.300.

Het aantal door de leden van het Auditoraat opgestelde verslagen wetgeving, i.e. 1.355, behelst 55 aanvullende verslagen, zodat het evenwichtspunt overschreden wordt met $1.410 - 1.300 = 110$ eenheden.

Aldus kan voor het gerechtelijk jaar 1997-1998 gesproken worden van een "achterstand" van 110 zaken.

3. Zaken behandeld voor de afdeling administratie in het gerechtelijk jaar 1997-1998

a) Zaken ingeschreven op de rol van het Auditoraat van 1 september 1997 tot 31 augustus 1998(1)

- Algemene statistieken

	INGEKOMEN ZAKEN ADMINISTRATIE
1995-1996	7.900
1996-1997	6.138
1997-1998	6.021

In het gerechtelijk jaar 1997-1998 werd het Auditoraat belast met 6.021 zaken administratie. Dit cijfer bevat het aantal vernietigings- en schorsingsverzoekschriften ingeleid in zowel "gewone" als vreemdelingenzaken. Ten opzichte van 1996-1997 (6.138 ingekomen zaken) houdt dit een kleine daling in van 2 %.

b) Opgestelde verslagen administratie (1 september 1997 - 31 augustus 1998)

- Algemene statistieken

	OPGESTELDE VERSLAGEN ADMINISTRATIE
1995-1996	7.486
1996-1997	7.517
1997-1998	7.022

(1) Als uitgangspunt voor de verrekening van het totaal aantal eenheden wordt de datum van ontvangst van de verzoekschriften op het secretariaat van het Auditoraat in aanmerking genomen.

In het gerechtelijk jaar 1997-1998 werden door de magistraten van het Auditoraat 7.022 verslagen administratie opgesteld(1). Dit cijfer behelst het aantal verslagen annulatieberoepen en verslagen schorsingen(2) in zowel "gewone" als vreemdelingenzaken. Ten opzichte van het gerechtelijk jaar 1996-1997 (7.517 verslagen) betekent dit een daling van $\pm 7\%$.

ZAKEN IN STAAT (enkel beroepen tot nietigverklaring)	
1995-1996	5.866
1996-1997	6.612
1997-1998	6.100

De determinerende factoren die het aantal in het stadium "in staat" verkerende zaken bepalen, zijn :

1. de hoeveelheid ingekomen verzoekschriften strekkende tot nietigverklaring die na de beëindiging van de voorafgaande maatregelen, in kwestieus stadium belanden;
2. het aantal opgestelde verslagen inzake annulatieberoepen.

De gegevens m.b.t. deze factoren worden uitgesplitst in de onderstaande tabellen :

-
- (1) Als uitgangspunt voor de omzetting van het aantal verslagen in absolute cijfers wordt de datum van verzending van het verslag door het secretariaat van het Auditoraat naar de griffie administratie, of alnaargelang het geval, naar het secretariaat van de kamers, in acht genomen.
 - (2) Dit cijfer bevat niet het aantal verslagen artikel 14quater.

INGEKOMEN ZAKEN ADMINISTRATIE - VERNIETIGING	
1995-1996	4.629
1996-1997	4.044
1997-1998	3.905

OPGESTELDE VERSLAGEN - VERNIETIGING	
1995-1996	4.433
1996-1997	5.135
1997-1998	4.527

Tijdens het gerechtelijk jaar 1997-1998 werden 4.411 verslagen ten gronde opgesteld (4.527 - 116 verslagen artikel 13 = 4.411 verslagen).

Dit impliceert dat 506 verslagen ten gronde meer werden neergelegd dan er nieuwe ingekomen zaken zijn (4.411 - 3.905), resulterend in de absorptie van de achterstand (cf. zaken in staat : - 1996-1997 : 6.612 zaken; - 1997-1998 : 6.100 zaken; of een daling van $\pm 8\%$).

SAMENSTELLING VAN DE AFDELINGEN VAN
HET NEDERLANDSTALIGE AUDITORAAT

M. ROELANDT, Auditeur-generaal

AFDELING I (Wetgeving)

B. SEUTIN	Wvd Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
P. DEPUYDT	Auditeur
W. VAN VAERENBERGH	Auditeur
G. VAN HAEGENDOREN	Auditeur
R. THIELEMANS	Auditeur
G. JACOBS	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd (gedetacheerd)

AFDELING II

W. VAN NOTEN	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
F. GEENS	Eerste Auditeur
R. AERTGEERTS	Eerste Auditeur
R. VANDER ELSTRAETEN	Eerste Auditeur
M. LEFEVER	Auditeur

AFDELING III

R. VAN DER GUCHT	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
F. DE BUEL	Eerste Auditeur
J. LUST	Auditeur
B. THYS	Auditeur
D. MAREEN	Adjunct-auditeur

AFDELING IV

H.F.J. VERHULST	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
E. LANCKSWERDT	Auditeur
P. SOURBRON	Adjunct-auditeur
P. PROVOOST	Adjunct-auditeur
C. ADAMS	Adjunct-auditeur

AFDELING V

J. HUBREGTSEN	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
J. CLEMENT	Auditeur
P. BARRA	Adjunct-auditeur
Ch. BAMPS	Adjunct-auditeur

AFDELING VI

P. DE WOLF	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
E. HAESBROUCK	Eerste Auditeur
J. STEVENS	Auditeur
L. VERMEIRE	Auditeur
W. WEYMEERSCH	Adjunct-auditeur
G. DEBERSAQUES	Auditeur (gedetacheerd)

**SAMENSTELLING VAN DE AFDELINGEN VAN
HET FRANSTALIGE AUDITORAAT**

Adjunct-auditeur-generaal

Ch. MENDIAUX

Afdeling I

J. REGNIER	Eerste auditeur-afdelingshoofd
D. BATSELE	Auditeur
B. JADOT	Auditeur
X. DELGRANGE	Auditeur
P. VANDERNACHT (mme)	Auditeur
L. DETROUX	Adjunct-auditeur

Afdeling II

B. HAUBERT (mme)	Eerste auditeur-afdelingshoofd
B. DEROUAUX	Eerste auditeur
C. DEBROUX (mme)	Auditeur
M. PAUL	Auditeur
E. THIBAUT	Adjunct-auditeur
P. NIHOUL	Auditeur (gedetacheerd)

Afdeling III

M. QUINTIN	Eerste auditeur-afdelingshoofd
S. GUFFENS (mme)	Auditeur
I. KOVALOVSKY	Auditeur
J.F. NEURAY	Auditeur
W. VOGEL (mme)	Adjunct-auditeur

Afdeling IV

J.-M. DAGNELIE (mme)	Eerste auditeur-afdelingshoofd
A. DEBUSSCHERE (mme)	Auditeur
J.L. PAQUET	Auditeur
B. LOMBAERT	Adjunct-auditeur

Afdeling V

Ph. BOUVIER	Eerste auditeur-afdelingshoofd
P. HERBIGNAT	Auditeur
P. ERNOTTE	Auditeur
R. HENSENNE	Auditeur

Afdeling VI

P. GILLIAUX	Wnd.Eerste auditeur-afdelingshoofd
St. SAINT-VITEUX	Auditeur

J. JAUMOTTE	Auditeur
G. BEECKMAN de CRAYLOO (mme)	Auditeur
M. BAUWENS	Auditeur
B. CUVELIER	Auditeur

V. COÖRDINATIEBUREAU

A. TAKEN

1. Codificatie, coördinatie en vereenvoudiging

Zoals in het vorige verslag reeds is opgemerkt, heeft de uitbreiding van de personeelsformatie die voortvloeit uit de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, het mogelijk gemaakt om sedert half mei 1997 een referendaris van elke taalrol in te zetten om ontwerpen van coördinaties of codificaties te onderzoeken of op te stellen. Door de talrijke adviesaanvragen, waarbij meestal om een spoedbehandeling werd verzocht, is het coördinatiebureau evenwel vaak genoodzaakt geweest aan die referendarissen meer "gewone" dossiers toe te vertrouwen dans het eigenlijk had gewild, dus ten koste van de codificaties en de coördinaties.

Gedurende het afgelopen gerechtelijk jaar is hoofdzakelijk gewerkt aan de codificatie van de kieswetgeving. De stand van die werkzaamheden is, gelet op de uitzonderlijke omvang van die taak, uitermate bevredigend.

Het onderzoek van het ontwerp van coördinatie van de bepalingen met betrekking tot het rust- en overlevingspensioen van werknemers was aan het einde van het gerechtelijk jaar 1997-1998 bijna klaar.

Daarnaast is bij het coördinatiebureau een verzoek tot coördinatie van de provinciewet ingekomen, gegrond op artikel 6bis van de gecoördineerde wetten, alsook een verzoek om een ontwerp van coördinatie inzake telecommunicatie te onderzoeken.

Net zo min als het vorige gerechtelijk jaar heeft het coördinatiebureau een verzoek tot vereenvoudiging van wetteksten ontvangen, gerond op artikel 6bis van de gecoördineerde wetten.

2. Deelname aan de werkzaamheden van de afdeling wetgeving

In principe nemen vijf van de zeven referendarissen van elke taalrol deel aan de werkzaamheden van de afdeling wetgeving. Elk van hen heeft in het afgelopen jaar gemiddeld bijna 130 dossiers te behandelen gekregen(1), wat een aanzienlijke werklast is. Er zij opgemerkt dat die werkzaamheden bestaan uit het opzoeken van documentatie

(1) Tijdens het gerechtelijk jaar zijn 1345 adviesaanvragen ingediend. Een aantal dossiers zijn behandeld door de referendarissen die normaal belast zijn met codificaties en coördinaties.

(wetten en verordeningen, rechtsleer en rechtspraak), het opstellen van een nota (documentatie en onderzoek van het ontwerp, inzonderheid op het stuk van de wetgevingstechniek) en de eigenlijke deelname aan de zitting van de afdeling wetgeving.

De ontwikkeling van moderne informatie- en documentatietechnieken moet de referendarissen in staat stellen minder tijd te besteden aan het opzoeken van documentatie. Net zoals in het verleden organiseren de referendarissen hun werkzaamheden in nauwe samenwerking met de auditeurs van de afdeling wetgeving.

3. Bijhouden van de documentatie

a) Bijwerking en computerisering van vroegere gegevens

Het coördinatiebureau heeft de documentatie inzake wet- en andere regelgeving op de Raad van State verder gecomputeriseerd.

De dagelijkse bijwerking van gegevens, die hoofdzakelijk geschiedt door het uitpluizen van het Belgisch Staatsblad kostte tot voor kort heel wat energie, onder meer doordat chronologische en thematische lijsten moesten worden bijgehouden op papier. Die bijwerkingen, die sedert begin 1994 grotendeels met de computer worden verricht, vragen thans minder tijd, waardoor meer documentatiebronnen kunnen worden geraadpleegd en waardoor de modernisering van de toegang tot de bestaande gegevens kon worden aangevat.

Daarbij is voorrang gegeven aan het invoeren van alle nog geldende wetten en verordeningen in de gecomputeriseerde lijsten. Aan het einde van het gerechtelijk jaar 1997-1998 waren bijna alle gegevens met betrekking tot die teksten opgenomen in de gegevensbank, waartoe alle magistraten van de Raad van State toegang hebben via het net. De papieren lijsten worden dan ook nog slechts uitzonderlijk geraadpleegd. Die lijsten worden echter nog zorgvuldig bewaard aangezien ze één van de bronnen zijn voor de latere bijwerkingen van de gegevensbank, die, om volledig te zijn, ook talrijke teksten moet bevatten die niet meer gelden (1).

(1) Dat is reeds het geval voor de teksten die opgeheven zijn of zonder voorwerp zijn geworden, van 1985 tot op heden.

b) Totstandbrenging en verder uitwerken van bestanden

Er is actief voortgewerkt aan de bestaande gegevensbanken en er zijn nieuwe bestanden gecreëerd. De realistische op dat vlak zijn in zeer grote mate op het conto te schrijven van de vier documentalistinnen die sedert augustus 1996 op het coördinatiebureau werkzaam zijn.

Gezien de omvang van de aangebrachte wijzigingen is het wellicht raadzaam een bijgewerkt overzicht te geven van de bestanden zoals die bestaan aan het einde van het gerechtelijk jaar 1997-1998.

Bestaande bestanden :

- 1/ het hoofdbestand, waarvan sprake in 2.1.?, bevat, naast de gegevens die nodig zijn om te bepalen om welke akte? het gaat (aard, opschrift, publicatiedatum, inwerkingtreding), een analyse van de inhoud?, de rechtsgrond, en een overzicht van de wijzigingen die de betrokken regeling aanbrengt alsook die ze heeft ondergaan;
- 2/ de rol van de adviesaanvragen, die in de plaats is gekomen van de vroegere rol van het coördinatiebureau, die vroeger op papier werd bijgehouden, en alle gegevens bevat over de voorgelegde ontwerpen, met inbegrip van een analyse van de inhoud; dit bestand is zowel een handig zoekinstrument als een instrument voor het intern beheer van het coördinatiebureau???
- 3/ het bestand met de gedrukte stukken, waarin alle nuttige gegevens in worden opgenomen met betrekking tot de voorstellen en ontwerpen die sedert het parlementair jaar? 1993-1994 zijn ingediend, en aan de hand waarvan de evolutie van de ontwerpen kan worden gevolgd tot hun eventuele goedkeuring door de betrokken wetgevende vergaderingen;
- 4/ het bestand met verdragen, dat de internationale akten en onder meer de toetredingen en de opzeggingen bevat, alsook de wijzigingen die bij die akten worden aangebracht;
- 5/ de bestanden met de beroepen, waarin kan worden nagegaan of er beroepen zijn ingesteld bij het Arbitragehof of bij de Raad van State, en wat de stand is van die beroepen, en waarin de gegevens zijn opgenomen aangaande de prejudiciële vragen die aan het Arbitragehof zijn gesteld;

- 6/ het bestand met de akten van de Europese Unie, waarin de richtlijnen en de andere akten die van belang kunnen zijn in het Belgisch recht terug te vinden zijn;
- 7/ het bestand BENELUX, waarin alle akten met betrekking tot de Benelux zijn opgenomen.

Voornaamste wijzigingen :

- 1/ binnen of tussen de bestanden zelf zijn links aangebracht, waardoor de gebruiker onder meer, naar gelang van het geval, via de verwijzingen onmiddellijk toegang heeft tot(1):
 - de handelingen die door de betrokken regeling worden gewijzigd of de handelingen die de betrokken regeling later hebben gewijzigd;
 - de regelingen die de rechtsgrond vormen van de handeling;
 - de regelingen van intern recht waarbij een bepaalde richtlijn is omgezet of waarbij wordt ingestemd met een bepaald verdrag (en omgekeerd);
 - de regelingen die de eindversie zijn van de ontwerpen die om advies aan de afdeling wetgeving zijn voorgelegd, enz.
- 2/ De opmaak (lay-out) van de bestanden is volledig herwerkt om de leesbaarheid te bevorderen en een gebruikersvriendelijke toegang te verschaffen tot de bestanden waarmee een link bestaat (de bestanden zijn aangemaakt volgens een soortgelijk model);
- 3/ verschillende syntactische structuren? gebruikt in de bestanden zijn aangepast en operationeel gemaakt?, waardoor gegevens nauwgezetter kunnen worden opgeslagen en het geheel overzichtelijker wordt voor de gebruiker;
- 4/ verscheidene functies zijn geautomatiseerd, inzonderheid het aanmaken van linken of het overnemen van reeds bestaande gegevens.

Thans wordt nog gewerkt aan :

(1) Die links zijn nog niet in alle bestanden aangebracht en evenmin voor alle gegevens die worden vermeld.

- 1/ het verder uitwerken van bestaande links en het aanmaken van nieuwe links, inzonderheid links met externe gegevens, vooral om toegang te verschaffen tot de betrokken teksten ("full text"-linken);
- 2/ de vervanging van het huidige indexeringsmechanisme door een echte thesaurus.

c) **Andere aspecten van het werk van de documentalisten**

Naast de totstandbrenging van de bovengenoemde bestanden hebben de documentalisten heel wat werk gestoken in de overgang naar de nieuwe versie van de software voor het beheer van de databanken. In 1996-1997 was er immers, na onderzoek, voor gekozen om in dezelfde omgeving te blijven werken als die door de vorige programmatuur werd geboden, maar wel over te schakelen op een versie die de mogelijkheid biedt links te leggen tussen de bestanden, en ook met bestanden die onder andere toepassingen draaien; dat laat onder meer toe de full-textlinken te creëren.

Alvorens de gegevens over te hevelen, hebben ze de mogelijkheden van de nieuwe versie moeten nagaan en op basis daarvan de aanpassingen moeten voorbereiden die automatisch of handmatig moesten worden aangebracht, waarbij ze de bestaande gegevens, met het oog op die overbrenging, hebben moeten optimaliseren.

Zodra de overheveling had plaatsgevonden, wat geschied is in maart 1998, zijn de gegevens van de bestanden in de nieuwe versie voortdurend aangepast en verder uitgewerkt, zoals hierboven beschreven.

Door de overschakeling op een andere versie moest de verwezenlijking van een aantal doelstellingen die in 1996-1997 waren vastgesteld tijdelijk worden uitgesteld (zie in dat verband het jaarverslag over die periode).

Daardoor is de retroanalyse van de in het hoofdbestand opgenomen wetten en verordeningen, alsook de controle van de gegevens uit het verleden tijdelijk opgeschort.

Wat de "thesaurus" betreft, zijn reeds de termen verzameld die uit het bestaande programma komen, zijn de velden waarmee gewerkt wordt, afgebakend, zijn de "microthesauri" gecreëerd die met ieder veld overeenstemmen en zijn de termen gesorteerd per microthesaurus.

Thans wordt gewerkt aan de semantische ontleding van iedere term, het onderscheid tussen descriptoren en niet-descriptoren, het toevoegen, na een juridische analyse met de hulp van specialisten in het recht, van ontbrekende concepten, waarbij hiërarchische en associatieve relaties worden gelegd en met het aanmaken van gebruiksnotede definiëring van de "scope notes" met behulp van software voor de aanmaak en het beheer van thesauri.

B. ORGANISATIE EN WERKWIJZE

1. Ter herinnering, de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft het aantal referendarissen van tien op veertien gebracht, dat wil zeggen zeven voor iedere taalrol. Aan Franstalige kant zijn de zeven referendarissen die sedert het begin van het gerechtelijk jaar in dienst zijn, niet van functie veranderd. Aan Nederlandstalige kant daarentegen zijn drie adjunct-referendarissen naar het coördinatiebureau gegaan, terwijl er vier zijn weggegaan, drie daarvan zijn naar het auditoraat gegaan en één naar het Arbitragehof. Door dat personeelsverloop is de wervingsreserve van het vorige vergelijkend examen voor Nederlandstalige magistraten uitgeput, zodat een nieuw vergelijkend examen is georganiseerd.

Er zij bovendien op gewezen dat twee leden van het coördinatiebureau zich voornamelijk bezeigheouden met het bijhouden van wetten en verordeningen en met de algemene leiding over de werkzaamheden van het bureau; zoals eerder gezegd, zijn twee andere leden specifiek belast met de coördinaties en de codificaties.

2. Het personeel van het secretariaat, wier taken zich reeds sedert enkele jaren niet meer beperken tot het loutere typwerk, heeft, zoals in de voorgaande jaren, een groot deel van zijn tijd kunnen besteden aan het invoeren of aanvullen van talrijke gegevens in de computerbestanden.

Bijlage

Samenstelling van het coördinatiebureau (15 september 1998)

Nederlandstaligen :

M.-C. CEULE,	eerste referendaris
K. VERMASSEN,	eerste referendaris
J. DRIJKONINGEN,	referendaris
E. VANHERCK,	referendaris
J. VAN NIEUWENHOVE,	adjunct-referendaris
W. PAS,	adjunct-referendaris

Franstaligen :

R. QUINTIN,	referendaris
G. JOTTRAND,	adjunct-referendaris
F. CARLIER,	adjunct-referendaris
Ph. BROUWERS,	adjunct-referendaris
A. LEFEBVRE,	adjunct-referendaris
C. NIKIS,	adjunct-referendaris
Ch. AMELYNCK,	adjunct-referendaris

VI. DE GRIFFIE VAN DE AFDELING ADMINISTRATIE

Overzicht van de sedert september 1990 tot augustus 1998 ingediende zaken.

Tabel : Overzicht van de zaken van september 1990 tot augustus 1998.

Op 31 augustus 1998 bedroeg het aantal hangende zaken 13.827, te weten 1.069 minder dan een jaar tevoren. Het aantal afgehandelde zaken is licht gestegen in vergelijking met het jaar 1996-1997 : 957 zaken.

Deze situatie heeft wellicht te maken met de omstandigheid dat de wetgever begonnen is nieuwe middelen aan te wenden om de gerechtelijke achterstand weg te werken.

Gevolgen van de nieuwe procedures ingesteld bij de wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Er zij aan herinnerd dat als een van de middelen die worden aangewend om de gerechtelijke achterstand van de Raad van State weg te werken, het invoeren kan worden vermeld van twee nieuwe soorten van verkorte procedure, waarbij de uitspraak over het beroep tot nietigverklaring samenhangt met die over de vordering tot schorsing die eraan gekoppeld is, wanneer de partij die het kort geding heeft verloren niet de wens heeft te kennen gegeven om de procedure voort te zetten, dit wil zeggen

- wanneer de schorsing is bevolen of de voorlopige schorsing van de tenuitvoerlegging van een akte of een reglement is bevestigd en wanneer de verwerende partij of de tussenkomenende partij niet verzocht heeft om de voortzetting van het geding binnen dertig dagen na de kennisgeving (van het arrest waarin uitspraak wordt gedaan over de vordering tot schorsing). In dat geval doet de wet te kunnen aanzien een soort van vermoeden van instemming ontstaan wat de grond betreft van hetgeen voorlopig is geweest en leidt de verkorte procedure tot de nietigverklaring (artikel 15bis van het besluit van 5 december 1991 tot vaststelling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State);
- wanneer de vordering tot schorsing is afgewezen en de verzoekende partij binnen dertig dagen na de kennisgeving van het arrest verzuimt te verzoeken om de voortzetting van het geding. In dat geval wijst de kamer de afstand van het geding toe (artikel 15ter van hetzelfde besluit).

Voor de griffie heeft het invoeren van die procedures het werk aanzienlijk doen toenemen en ingewikkelder gemaakt, daar de leden ervan zeer nauwlettend rekening moeten houden met de verschillende stadia van de procedure, waarvan het aantal fors is gestegen, en de termijnen die eraan zijn verbonden, in acht moeten nemen. Bovendien zendt de griffie voor alle proceshandelingen aan de partijen een brief ad hoc, waarin zij worden herinnerd aan de verschillende stappen die ze impliceren en aan de in acht te nemen termijnen.

Op de vorderingen tot schorsing, die oorspronkelijk gratis konden worden ingesteld, behoren sedert 1997 zegels te worden aangebracht. De ingevoerde regeling is nogal ingewikkeld en varieert naar gelang het gaat om een gewone schorsingsprocedure, een schorsing volgens de rechtspleging bij uiterst dringende noodzakelijkheid, een verzoek tot voortzetting van de procedure, dan wel om een annulatieberoep. Die nieuwe regeling gaat gepaard met een verhoging van het bedrag van de rechten.

De regeling inzake de voortzetting van de procedure, na een arrest waarbij uitspraak wordt gedaan over de vordering tot schorsing heeft de regeling inzake de kosten ingewikkelder gemaakt. Artikel 71, derde lid, van de algemene procedureregeling bepaalt inzonderheid het volgende :

"... Het arrest dat in de gevallen bedoeld in artikel 17, § 1, derde en vierde lid, van de gecoördineerde wetten, de voorlopige schorsing of de bevestiging daarvan weigert, doet uitspraak over de kosten van de schorsingsprocedure. In dit geval is de hoofdgriffier, overeenkomstig artikel 69, tweede lid, belast met de inning van het recht dat niet betaald zou zijn op het origineel van de vordering tot schorsing of van het verzoekschrift tot nietigverklaring;"

De administratie van de registratie en domeinen zet de procedure van invordering voort van de door de hoofdgriffier in debet begrote kosten en van de overige kosten die zij heeft voorgeschoten.

Daartoe zendt de hoofdgriffier van de Raad van State de ontvanger van de registratie en domeinen een afschrift toe van het advies of van het definitieve arrest, samen met een gedetailleerd overzicht van de terug te vorderen sommen.

Daaruit volgt dat de fiscale aansprakelijkheid van de griffie sedert de hervorming van 1996/1997 aanzienlijk is toegenomen.

De algemene vergadering heeft niet zonder reden beslist om op 10 juni 1997 een zogenaamde "procedurecommissie" op te richten om de problemen te onderzoeken die gerezen zijn naar aanleiding van de bij de wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan ingevoerde nieuwe procedureregels (koninklijk besluit van 19 december 1996 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort

geding voor de Raad van State en koninklijk besluit van 17 februari 1997 tot wijziging van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot bepaling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State en tot wijziging van het voormelde besluit van 5 december 1991), om de toepassing van die regels te bestuderen en om verslag uit te brengen. Dit verslag is ruim verspreid, met name via het Belgisch Staatsblad en Internet, op de website van de Raad van State.

Van ditzelfde verslag bestaat trouwens een uitvoeriger versie waarin wordt ingegaan op meer specifieke vragen van de magistraten en de leden van de griffie van de afdeling administratie.

De dienst informatica staat de griffie bij in de verschillende taken die haar zijn opgedragen, inzonderheid door het aanpassen van het programma PRO ADMIN waarin alle inlichtingen zijn opgenomen betreffende afwikkeling van de zaken in alle soorten van procedures, vanaf de inschrijving op de rol tot de kennisgeving van het eindarrest. Dit waardevol instrument, onder meer voor het berekenen van de termijnen, is herzien om ook de in 1991 ingevoerde procedure in kort geding (deze was bij het begin van de computerisering van de Raad niet opgenomen) en de nieuwe zogenaamde verkorte procedures op te nemen.

Nochtans is er ook nog een schaduwzijde : aan de goede werking van de dienst wordt namelijk afbreuk gedaan door de verouderde staat van een reeks computers die de leden van de griffie moeten gebruiken. Zulks impliceert dat raadplegingen en opzoeken meer tijd vergen, terwijl de rechtzoekenden of hun advocaat meestal telefonisch inlichtingen inwinnen betreffende hun zaak. Bovendien zijn er vaak storingen, met name wat het printen betreft.

Ten slotte is het jammer dat geen enkel van de geïnstalleerde programma's een doeltreffend computergestuurd beheer mogelijk maakt van de post van de griffie. Elke brief en elke kennisgeving van procesakten en van arresten moet nog afzonderlijk getypt worden.

Om de productiviteit van de Raad van State te verhogen, heeft de wetgever van 1996 gezorgd voor een uitbreiding van de formatie van de magistraten, zowel van de Raad als van het auditoraat en van de formatie van de griffiers en heeft hij een verhoging toegestaan van het aantal bestuurssecretarissen die de magistraten moeten bijstaan in hun jurisdictionele taak.

Voor de diensten van de griffie blijft de nood aan personeel bestaan om het hoofd te kunnen bieden aan de versnelling van de procedures, het toenemend aantal terechtzittingen en de omvang van de briefwisseling.

Beroepen van asielaanvragers en vluchtelingen - afzonderlijke geschillenberechting door de specificiteit ervan en door het zaakaanbod.

Niettegenstaande de strikte voorwaarden die verbonden zijn aan de vorderingen in kort geding onder aanvoering van de dringende noodzakelijkheid, op grond waarvan de Raad van State uitspraak doet in enkele dagen en zelfs in enkele uren, met inbegrip van het weekend (gevaar voor zeer snelle repatriëring), zijn er gedurende het gerechtelijk jaar 1997-1998 zeer veel van die vorderingen ingesteld. Wat de vreemdelingengeschillen betreft, vertegenwoordigden zij 46 % van de bij de Franstalige kamer en 26 % van de bij de Nederlandstalige kamer ingediende zaken. In dat verband is het werk van de griffie nog moeilijker, doordat bij "zogenaamde uiterst dringende noodzakelijkheid" de griffie de beroepen, en zeer vaak de processtukken, per fax in ontvangst moet nemen. Het komt slechts zelden voor dat de leden van de griffie niet zelf de stukken moeten kopiëren voor de partijen en met name voor de magistraten en griffiers "actoren van de genoemde geschillenberechting", onverminderd de vaststelling dat de procedure in een groot aantal gevallen "strandt" of veeleer nog doelloos wordt omdat de verwerende partijen besluiten hun akte in te trekken.

Er moet op gewezen worden dat "uit de ervaring is gebleken dat talrijke verzoekschriften alleen nog om dilatoire redenen volgens de gewone procedure worden ingediend" en dat dit nog steeds zo is (zie openbaar verslag van de Raad van State, 1994-1995, blz. 250 en 1995-1996, blz. 156).

De griffie neemt ook talrijke brieven in ontvangst die vaak in vreemde talen zijn gesteld en die ze aandachtig moet "uitpluizen" om er eventueel een beroep of een embryonaal beroep in te ontwaren en erop te antwoorden met het verzoek aan de stellers ervan of aan de eventuele verzoekers, om hun vordering in te stellen overeenkomstig de procedureregels. De leden van het auditoraat staan de griffie, in geval van twijfel, geredelijk bij in die voorafgaande fase van de procedure.

Het onthaal van de verzoekers of de raadslieden met vaak zeer weinig ervaring in de geschillenberechting voor de Raad van State, behoort tot een van de belangrijke taken van de griffie. Naast het probleem van het begrijpen van de vreemde talen, doen de bezoekers allerhande andere problemen rijzen, ongeacht of ze verzoeker zijn dan wel beweren dit te zijn. Op de leden van de griffie wordt vrij vaak een beroep gedaan en ze moeten blijk geven van veel hoffelijkheid, beschikbaarheid, begrip en psychologisch inzicht.

Daaromtrent is, meer algemeen en voor het gehele bestuurscontentieux van de Raad van State, in de loop van het academiejaar 1997-1998 een studie gemaakt door Lieven OSTIJN aan de Vrije Universiteit Brussel, faculteit van de Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen, met als onderwerp "Onderzoek naar Klantentevredenheid : Een gevalstudie bij de Raad van State" en uit de conclusie blijkt dat de ontvangst op de griffie goed georganiseerd is en gewaardeerd wordt (1).

Koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State - problemen ondervonden door de griffie in verband met het anonimiseren van de arresten

Artikel 1 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 luidt als volgt :

"De Raad van State waarborgt enerzijds via een informatienetwerk dat toegankelijk is voor het publiek en anderzijds via een magnetische drager, de publicatie van de arresten waarin hij uitspraak doet met uitzondering van de arresten die worden uitgesproken in uitvoering van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen."

Artikel 2 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 stelt het volgende :

"Iedere partij bij een geschil dat bij de Raad van State aanhangig wordt gemaakt kan op elk moment van de rechtspleging en tot wanneer het arrest wordt uitgesproken, eisen dat bij de publicatie daarvan de identiteit van de natuurlijke personen die zij aanwijst niet zou worden opgenomen."

Bij het lezen van dit artikel blijkt dus dat het verzoek om anonimisering kan worden ingediend op elk tijdstip van de procedure, vanaf de aanvang van het onderzoek van het geschil tot aan het arrest. Zulks vergt dus van de leden van de griffie bijzondere aandacht opdat zo'n verzoek hen niet

(1) De heer OSTIJN zegt het volgende :

"De advocaten zijn heel tevreden over de dienstverlening aan de Raad van State. Vooral het personeel van de diverse diensten wordt heel goed beoordeeld. Sommige advocaten hebben hun lof nog eens extra geuit bij de opmerkingen. Dit goede resultaat is des te verheugender omdat de kwaliteit van de dienstverlening door het personeel geldt als een belangrijke factor in de tevredenheid."

ontgaat, op het tijdstip van het instellen van het beroep, bij het uitwisselen van de memories, dan wel naar aanleiding van een afzonderlijke brief voordat het arrest wordt uitgesproken. Ze moeten de griffiers van de kamers daar onverwijld van op de hoogte brengen ? De griffie houdt een bijzonder register bij met de verzoeken om anonimisering.

Hoewel de tekst van artikel 2 op het eerste gezicht duidelijk lijkt, is hij onnauwkeurig of veeleer onvolledig voor de griffie, als men weet dat sedert de hervorming van augustus 1996, het beroep tot nietigverklaring gekoppeld wordt aan de vordering tot schorsing en dat het handhaven van die band moet worden geconcretiseerd in een verzoek tot voortzetting van de procedure.

Moet het verzoek tot anonimisering opnieuw worden ingediend bij elk beroep, alsmede in het verzoek tot voortzetting van de procedure ? Wat als een partij de anonimisering eerst aanvraagt in de fase van het beroep tot nietigverklaring ?

In die gevallen moet de griffie systematisch verificaties doen en erop toezien dat de anonimisering, als ze door de kamer wordt toegestaan, tijdens de behandeling van de gehele zaak voortdurend in acht genomen wordt.

Bij de griffie bestaat dus een tweevoudige verzameling van arresten : in de tweede zijn de geanonimiseerde arresten opgenomen. Dit geldt ook voor de verzamelingen op elektronische informatiedragers.

Voor het bijzondere geval waarin arresten worden gewezen ter uitvoering van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, is ambtshalve anonimisering de regel indien deze arresten bekendgemaakt worden bij beslissing van de Eerste Voorzitter in de gevallen waarin ze van belang kunnen zijn voor de rechtspraak of het juridisch onderzoek.

Voor nadere informatie inzake de problemen die het voornoemde besluit van 7 juli 1997 doet rijzen en die de griffie niet aanbelangen, wordt verwezen naar het eerste gedeelte van dit verslag.

DE GRIFFIERS VAN DE AFDELING ADMINISTRATIE.

Niettegenstaande de wet van 4 augustus 1996 het aantal griffiers van de Raad van State heeft verhoogd, inzonderheid voor de nieuwe kamers die zijn opgericht voor de vreemdelingengeschillen, - en dit initiatief van de wetgever zeker dient te worden geprezen - kan niet worden ontkend dat die maatregel ontoereikend blijft, gelet op het feit dat de verkorte procedures en de behandeling van de zaken in kort geding door een alleensprekend rechter, de taken van de griffiers aanzienlijk hebben doen toenemen en van hen een grotere beschikbaarheid vergen. De drie magistraten van een kamer alsmede een volledige kamer "delen één griffier", met enig geluk twee griffiers voor hun respectieve terechtzittingen. In dat verband moet er toch op gewezen worden dat de taak van de griffiers zich niet beperkt tot het aanwezig zijn op de terechtzittingen om toe te zien op de naleving van de procedure en om het proces-verbaal op te maken !

De aanzienlijke toename van de procedures en de nieuwe taken die de griffiers van de afdeling administratie worden opgelegd, zoals het nazien en het beheren van de arresten, de anonimisering ervan voor de bekendmaking op cd-rom, op Internet of E-mail vereisen van hen een perfecte kennis van de verschillende procedures in alle geschillen, de bekwaamheid om teksten te redigeren en juridische documentatie op te zoeken om eventueel magistraten te helpen bij het redigeren van de arresten, alsmede organisatietalent, een groot werkvermogen, en een onafgelaten beschikbaarheid.

De toename van het aantal terechtzittingen met een alleensprekend rechter hebben de voorzitter van de afdeling administratie, de kamervoorzitters van dezelfde afdeling en de hoofdgriffier ertoe verplicht het merendeel van de bestuurssecretarissen die verbonden zijn aan de kamers als toegevoegd griffier aan te stellen en ze zelfs op te nemen in de wachttol, zulks zonder enige vergoeding.

De aan de magistraten van de Raad verleende hulp door de bestuurssecretarissen-juristen, die voor het merendeel om de hierboven vermelde redenen toegevoegd griffier zijn, onder meer voor het redigeren van ontwerparresten in steeds weerkerende aangelegenheden of van gedeeltelijke ontwerpen betreffende eenvoudige middelen, heeft ertoe geleid dat de Raad eraan denkt de loopbaan van de griffiers te herzien. Bij de Algemene Vergadering is een voorontwerp ingediend tijdens haar gewone vergadering van 31 maart 1998. De Algemene Vergadering heeft verscheidene opmerkingen gemaakt, inzonderheid in verband met het feit dat geen onderscheid mag worden gemaakt tussen de loopbaan van de griffiers van de afdeling wetgeving en die van de afdeling administratie, dat rekening dient te worden gehouden met het nieuwe ontwerp van statuut van het administratief personeel van de Raad en dat ook rekening dient te worden gehouden met de benoemingsvoorwaarden en de wedden die gelden bij de rechterlijke orde.

Daartoe is een commissie opgericht.

VII. DE DIENST OVEREENSTEMMING DER TEKSTEN

A. ORGANISATIE VAN DE DIENST

1. Samenstelling

De Dienst overeenstemming der teksten bestaat momenteel uit 19 personen, van wie :

- 16 vastbenoemden (9 N - 7 F) + 1 (F) die in beschikbaarheid is gesteld om een proeftijd door te maken en vervangen is door een attaché op arbeidscontract.

De bevorderingen in de dienst geschieden volgens het beginsel van de vlakke loopbaan (loopbaan van 24 jaar : 9 + 9 + 6).

- 1 hoofdklerk-stenotypiste (F).
- 1 klerk (N)

2. Taakverdeling

De leiding van de dienst is in handen van mevrouw ROOSELEER, eerste taaladviseur, die het werk verdeelt, de vertalingen reviseert van de arresten, adviezen, verslagen en diverse teksten van het Nederlands in het Frans, zorgt voor een laatste lezing van de adviezen Frans-Nederlands en eveneens vertaalt.

De functie van revisor wordt uitgeoefend door :

- de heer DE MUNTER, taaladviseur : hij reviseert de vertalingen van de arresten, adviezen, verslagen en diverse teksten van het Nederlands in het Frans, van het Frans en het Nederlands in het Duits, coördineert de terminologie en vertaalt eveneens; hij heeft bovendien de zorg voor het beheer van onze computerbestanden;
- de heer BUYSSE, eerste attaché : hij reviseert de vertalingen van de arresten, adviezen, verslagen en diverse teksten van het Frans in het Nederlands en vertaalt eveneens;
- de heer DE PELSEMAEKER, eerste attaché : hij reviseert de vertalingen van de arresten, adviezen, verslagen en diverse teksten van het Frans in het Nederlands en vertaalt eveneens.

- de heer VAN DEN BROECK, eerste attaché : hij reviseert af en toe de vertalingen van de arresten en verslagen van het Nederlands in het Frans. Hij vertaalt hoofdzakelijk adviezen, arresten, verslagen en andere teksten van het Nederlands in het Frans;
- de heer MEULEMANS, attaché, reviseert af en toe de vertalingen van de arresten, adviezen, verslagen en diverse teksten van het Frans in het Nederlands. Hij vertaalt hoofdzakelijk adviezen, arresten, verslagen en andere teksten van het Frans in het Nederlands, en laat zich subsidiair in met terminologie.

De overige leden van de dienst vertalen de adviezen, arresten, verslagen, ontwerparresten en andere diverse teksten.

Het secretariaat typt de definitieve tekst van de vertaalde arresten, houdt de dossiers, de documentatie, de registers en andere documenten bij en slaat de terminologische kaarten van MultiTerm voorlopig op.

B. WERKWIJZE

Aan de Dienst overeenstemming der teksten worden ter vertaling overgezonden :

1. de adviezen die de kamers van de afdeling wetgeving doen toekomen : vertalingen in het Nederlands, het Frans en het Duits; de dienst onderzoekt tevens de verschillende versies van de wet- en verordeningsteksten uit het oogpunt van correct taalgebruik en doet taalkundige en wetgevingstechnische voorstellen.
2. de arresten die uitgekozen zijn om te worden vertaald en die door de griffie van de afdeling administratie worden toegezonden;
3. de arresten die in het Duits worden gewezen;
4. de verslagen opgemaakt door de auditeur-rapporteur voor de Ve tweetalige kamer en de ontwerparresten van die kamer, onderscheidenlijk toegezonden door de auditeur en de kamer;
5. de ontwerparresten die in de algemene vergadering moeten worden gewezen;

6. allerlei stukken (nota's, brieven, bekend te maken berichten, beschikkingen, verslagen, bestekken, begrotingen, stukken bestemd voor de algemene vergadering, formulieren, informatiebladen over informatica, diverse notulen, Liber Memorialis enz.) die worden toegezonden door de leden van de Raad, van de Commissie van Verslaglegging en van het auditoraat of door de diensten ervan.

Na vertaling worden de teksten gerevideerd en daarna toegezonden aan de aanvrager. De vertaalde arresten worden ondertekend door het hoofd van de dienst of diens gemachtigde en vervolgens overgezonden aan de eerste hoofdsecretaris van de griffie van de afdeling administratie met het oog op bekendmaking.

Voorts is de dienst begonnen met het samenstellen van een terminologische gegevensbank (MultiTerm), die momenteel zowat 130.000 trefwoorden telt.

Op de leden van de dienst wordt eveneens een beroep gedaan voor het simultaantolken op terechtzittingen van de kamers van de afdeling administratie, alsook tijdens bezoeken en referaten die georganiseerd worden voor buitenlandse prominenten.

Ten slotte wordt de dienst vaak geraadpleegd over taalkundige en terminologische problemen.

C. OMVANG VAN DE WERKZAAMHEDEN

1. Vertaling van de adviezen van de afdeling wetgeving (1)

van 16-09-1997 tot 15-09-1998

		GEEN TERMIJN	ART. 84 1 MAAND OF 3 DAGEN	TOTAAL	TOTALEN
FR -> NL	Federaal	119	153	272	312
	BSL	6	34	40	
NL -> FR	Federaal	99	216	315	372
	BSL	18	39	57	
FR -> NL + NL -> FR	Federaal	-	5	5	5
	BSL	-	-	-	
FR -> DU NL -> DU	FR	4	12	16	27
	NL	8	3	11	
	NL/FR	-	-	-	
TOTALEN		254	462	716	716

- (1) De werkzaamheden van de Dienst overeenstemming der teksten lopen niet parallel met die van het gerechtelijk jaar, de adviezen van de afdeling wetgeving uitgezonderd. De dienst vertaalt zowel voor de afdeling wetgeving als voor de afdeling administratie. Inzake de adviezen dient hij het tempo bij te houden van de kamers van de afdeling wetgeving, die de adviezen toesturen om ze zonder uitstel te laten vertalen. Voor de arresten volgt de dienst niet het werkschema van de kamers van de afdeling administratie, aangezien hij de reeds gewezen arresten voor vertaling ontvangt en die vertalingen geen rol spelen in de rechtspleging, behalve wat betreft de verslagen en ontwerparresten van de Ve tweetalige kamer of van de algemene vergadering van de afdeling administratie. Voor de statistieken van dit verslag hebben we evenwel geopteerd voor de data van het gerechtelijk jaar, ter wille van de eenvormigheid en ook vanwege het verzoek om het verslag betreffende de dienst overeenstemming der teksten over te leggen vóór het einde van het kalenderjaar 1998.

2. Ter vertaling toegezonden arresten van 15-09-97 tot 15-09-98

639

3. Vertaling van arresten van 15-09-97 tot 15-09-98

735

4. Vertaling van ontwerparresten

50

5. Vertaling van verslagen

39

6. Vertaling van diverse teksten

231

7. Intikken van oude vertaalde arresten

272

Vòór 1992 werden de door de Dienst overeenstemming der teksten gemaakte vertalingen getypt door de secretariaten van de kamers van de afdeling administratie. Wegens de overbelasting van die secretariaten heeft de Dienst overeenstemming der teksten het typen van die oude arresten op zich genomen, naast het typen van de nieuwe.

8. Overzichtstabel.

	ADVIEZEN	TER VER- TALING ONTVANGEN ARRESTEN	VERTAALDE ARRESTEN	ONTWERP ARRESTEN	VERSLAGEN	DIVERSE TEKSTEN
94		geen statist	528	32	30	94
95		geen statist	487	18	21	110
94-95	606	geen statist				
95			802	24	30	140
96			706	36	28	159
95-96	538					
96-97	835	640	642	42	40	147
97-98	716	639	735	50	39	231

D. VOORNAAMSTE ONDERVONDEN MOEILIJKHEDEN

1. Wat de vertalingen betreft

a) De adviezen

Inzake adviezen van de afdeling wetgeving moet de dienst zeer vaak met spoed te werk gaan, wanneer verzocht wordt binnen drie dagen advies uit te brengen. Bovendien kan het gaan om zeer technische, lange en doorwrochte teksten, die vaak talrijke nasporingen vergen.

In vergelijking met het gerechtelijk jaar 1996-1997 is het aantal vertaalde adviezen weliswaar gedaald met 119 eenheden (835 in 1996-1997 tegen 716 in 1997-1998).

Door de wijziging die bij de wet van 4 augustus 1996 in artikel 84 van de gecoördineerde wetten is aangebracht, is het aandeel van de aanvragen waarbij krachtens artikel 84 om advies binnen een termijn van een maand of binnen een termijn van drie dagen wordt verzocht, toegenomen (388 in 96-97, 462 in 97-98), zodat de dienst gedwongen was zich eens te meer bijna volledig te concentreren op de vertaling van de adviezen ten nadele van de arresten. Overigens leiden die korte termijnen ertoe dat de Dienst overeenstemming der teksten in zijn opmerkingen en suggesties over het correcte taalgebruik alleen de meest flagrante fouten kan aanstippen.

De dienst kan in dit opzicht alleen nogmaals stellen dat hij het zeer jammer vindt dat met zijn opmerkingen en aanbevelingen niet altijd rekening wordt gehouden. Al sedert vele jaren bekommert de Dienst overeenstemming der teksten zich vooral om het verbeteren van de redactie van de om advies aan de Raad van State voorgelegde wet- en verordeningsteksten. Men moet wel vaststellen hoe weinig aandacht nog steeds aan een correcte redactie van die teksten wordt besteed.

Thans wordt een aan dat onderwerp gewijd academisch proefschrift voorbereid dat ons een beeld zal geven van de invloed van die taalkundige opmerkingen op de Belgische wetgeving.

b) De arresten.

1/ Wat de arresten betreft, hebben de moeilijkheden betrekking op de documentatie; het administratief dossier wordt immers dadelijk na de uitspraak teruggestuurd naar de partijen, zodat de dienst alleen maar over het arrest en het verslag beschikt. Inzake kort geding kan het dossier nog worden ingekeken door de partijen en wordt het slechts gedurende een zeer korte tijd ter beschikking van de dienst gesteld. Het verkrijgen van documentatie en terminologische inlichtingen vergt derhalve heel vaak lange nasporingen die de vertaling vertragen. Bovendien kan de lengte van de arresten variëren van 4 tot 50 en meer bladzijden, zonder de soms zeer technische aard ervan te vergeten (stedenbouw, leefmilieu, fiscaliteit enz.).

De dienst zorgt bovendien voor het typen en collationeren van die vertalingen van arresten. In werkelijkheid betekent dat collationeren extra werk dat niet tot de taak van de vertalers behoort. Maar omdat bij gebrek aan bekwaam personeel voor dat collationeren die arresten anders zouden blijven liggen, is de dienst er als het ware toe gedwongen geweest zich eraan te zetten, weer ten nadele van het eigenlijke vertalen.

2/ Door problemen met het uitgeverscontract worden de vertalingen van de arresten niet meer geregeld gepubliceerd (de Verzameling stopt in 1994).

De vertalingen worden opgeslagen op het computernetwerk van de Dienst overeenstemming der teksten en overgezonden aan de dienst informatica opdat die dienst ze op het algemene netwerk zet. Tot nog toe is zulks niet gebeurd wegens een probleem om de vertaalde arresten van de originele teksten te onderscheiden.

De publicatie van de arresten op CD-rom en de raadpleging ervan op de Internet-site van de Raad van State doen verhoppen dat dit probleem in de nabije toekomst opgelost zal worden.

Dat probleem scheidt binnen de dienst echter een gevoel van onbehagen. Doordat die vertaalde arresten niet worden gepubliceerd, krijgen de vertalers de indruk dat het vertalen van arresten om zo te zeggen neerkomt op bezigheidstherapie en missen zij de voldoening die zij uit de publicatie van hun teksten kunnen putten.

De dienst heeft een tussenoplossing uitgewerkt die erin zou bestaan zelf een bestand "vertalingen" ("arr-trad"/"vert-arr") te maken op het interne netwerk van de Raad opdat die teksten nu reeds ter beschikking van de leden van de Raad kunnen worden gesteld.

c) Diverse teksten.

Uit de overzichtstabel van punt c.8 blijkt dat het aantal vertalingen van allerhande teksten, zowel voor intern als voor extern gebruik door de jaren heen aanzienlijk is toegenomen.

Het jaarverslag zelf draagt daar reeds veel toe bij en hetzelfde geldt voor het vierjaarlijks verslag en de evaluaties die in het kader daarvan plaatsvinden.

In 1998 werd in het bijzonder het vijftigjarig bestaan van de Raad van State gevierd met een Liber Memorialis dat eveneens door de Dienst overeenstemming der teksten is vertaald. Dat Liber Memorialis is een vrij volumineus werk waaraan de dienst gedurende vele maanden heeft gewerkt.

De "Wetgevingstechniek, aanbevelingen en formules" die het Coördinatiebureau, op verzoek van de Eerste Voorzitter en op initiatief van de Dienst overeenstemming der teksten heeft opgesteld, is ook door de dienst vertaald in het Nederlands en het Duits. In de adviezen van de afdeling wetgeving werden de stellers van regelgevende teksten immers aangeraden om de "Handleiding bij de wetgevingstechniek" te gebruiken die opgesteld is door wijlen de heer Lambotte, eerste referendaris, en die van 1982 dateert.

Die handleiding was noch vanuit het standpunt van de hervorming der instellingen, noch vanuit taalkundig oogpunt bijgewerkt. Dat euvel diende dus te worden weggewerkt. De samenwerking van het coördinatiebureau met de dienst voor het opstellen van de beide overige versies is zeer waardevol geweest, aangezien juristen en linguïsten hun visies zodoende hebben kunnen vergelijken en zij tot een geheel zijn kunnen komen waarmee de specialisten van beide zijden kunnen instemmen.

De nieuwe "wetgevingstechniek" zal weldra beschikbaar zijn via elektronische post en op de Internet-site van de Raad van State.

Voorts dient er eveneens te worden op gewezen dat de jongste jaren binnen de Raad van State verscheidene commissies zijn opgericht waarvan de notulen ter vertaling naar de Dienst overeenstemming der teksten worden gestuurd.

Vaak gaat het echter ook om gewone brieven, nota's, berichten, formulieren, enz.

Men kan stellen dat tijdens het jaar 1997-1998 2,5 keer zo veel diverse teksten zijn vertaald als in 1994.

In vergelijking met het totale aantal vertalingen voor het jaar 1996-1997 kan worden gesteld dat die vertalingen ongeveer 1/3 van het werk van de dienst vormen.

Die ontwikkeling verontrust de leiding van de dienst enigszins : ze brengt de fundamentele opdracht van de dienst, namelijk het vertalen van de adviezen en de arresten, in het gedrang. Niet zozeer wat de adviezen betreft, aangezien die bij voorrang en onmiddellijk moeten worden vertaald, maar zeker wat de arresten betreft. Wanneer uit de statistieken geen onrustwekkende daling van het aantal vertaalde arresten blijkt, is dat wellicht mede te danken aan de verhoging van het aantal attachés. Aan Franstalige zijde zijn er weliswaar nog problemen; op die aangelegenheid zal dieper worden ingegaan in rubriek 3, wat het personeel betreft.

2. Wat de uitrusting betreft

De volledige computerisering van de dienst biedt het voordeel dat de dienst kan beschikken over een terminologiebank en de vertalingen gemakkelijk kan opslaan en inkijken. De dienst beschikt thans over 12 Pentiums, die het dankzij hun vermogen en hun snelheid mogelijk maken om tegelijk verscheidene documenten of gegevensbanken geopend te houden teneinde die te kunnen inkijken. Er is aangekondigd dat de Dienst toegang tot het Internet zal krijgen, wat die mogelijkheden nog zal vergroten.

Dankzij het netwerk van de Raad van State kunnen talrijke andere gegevensbanken worden geraadpleegd.

In 1997-1998 heeft de Dienst overeenstemming der teksten opnieuw zijn voordeel gedaan met de aanschaf van nieuwe woordenboeken en talrijke naslagwerken.

3. Wat het personeel betreft.

De personeelsformatie van de Concordantie, vastgesteld bij koninklijk besluit van 12 januari 1996, voorziet in 18 attachés (9 N - 9 F).

Een Nederlandstalige attaché op de proef heeft de dienst verlaten in oktober 1997, nauwelijks zeven maanden nadat hij in dienst was getreden, om bij de Kamer van volksvertegenwoordigers te gaan werken, waar de bezoldigingsregeling en de loopbaan aantrekkelijker zijn.

Hij is in november 1997 vervangen.

In februari 1998 is een Franstalige attaché in dienst getreden.

Aan Nederlandstalige zijde is de formatie dus opgevuld, met 3 eerste attachés en 6 attachés in dienst.

Aan Franstalige zijde zijn er 7 vastbenoemden : 1 eerste taaladviseur, 1 taaladviseur, 2 eerste attachés en 3 attachés. Een attaché op arbeidscontract vervangt een attaché die een proeftijd doormaakt teneinde bij de Senaat in vaste dienst te worden genomen.

Aan Franstalige zijde is in de formatie dus nog een betrekking vacant.

De Raad is om tweeërlei redenen vooralsnog niet ingegaan op het verzoek van de dienst om die attaché in dienst te nemen : 1) de werving met toepassing van artikel 11, 2/, van het administratief statuut van het personeel is onmogelijk gebleken, aangezien er bij de in dat artikel vermelde instellingen (Senaat, Kamer, Hof van Cassatie en Rekenhof) geen wervingsreserve meer is; 2) de organisatie van een vergelijkend wervingsexamen door de Raad van State (de oplossing die de dienst overeenstemming der teksten voorstaat) zou moeten geschieden door een examencommissie met een andere samenstelling, zodat de magistraten van die taak ontheven worden.

Het laatstgenoemde voorstel is nog niet goedgekeurd : de gewijzigde samenstelling van de examencommissie moet door de algemene vergadering worden goedgekeurd. Een ander argument dat soms tegen de dienst overeenstemming der teksten wordt ingebracht, is dat van de nieuwe rechtspositieregeling van het personeel die voorbereid wordt.

Voor de dienst is het echter zeer moeilijk om te wachten tot de nieuwe rechtspositieregeling van toepassing zal zijn, aangezien zulks wellicht nog enige tijd op zich zal laten wachten.

De dienst wordt immers geconfronteerd met de volgende toestand : er is een Franstalige attaché te kort op basis van de formatie. Een tweede betrekking zal vacant worden zodra een attaché zijn proeftijd bij de Senaat zal hebben doorgemaakt (maart 1999) en een eerste attaché zal in het jaar 2000 worden gepensioneerd.

Dat personeelstekort heeft zich heel hard doen voelen tijdens de zomer van 1998, aangezien een attaché op arbeidscontract de dienst in mei 1998 heeft verlaten en die pas medio augustus 1998 vervangen is kunnen worden. De grote werkdruk die toen op de aanwezige attachés rustte was niet alleen te wijten aan de periode van de zomervakantie, maar vooral aan één boek, het Liber Memorialis.

Voor de goede werking van de dienst moet de opvolging worden verzekerd : er moet dan ook zo spoedig mogelijk een vergelijkend wervingsexamen worden georganiseerd en een wervingsreserve worden aangelegd teneinde de betrekkingen te vervullen die nu reeds vacant zijn of dat eerlang zullen worden.

VIII. HET ADMINISTRATIEF PERSONEEL

Het administratief personeel bij de Raad van State heeft een eigen personeelsstatuut, dat vastgesteld werd bij beslissing van de Algemene vergadering van de Raad van State van 5 juli 1955, en werd herhaaldelijk gewijzigd.

De "Commissie van het Personeel" die door de Algemene vergadering wordt samengesteld, en waarvan de Heer Andersen, Kamervoorzitter, het voorzitterschap waarneemt, speelt een belangrijke rol bij alle beslissingen inzake personeelsbeheer (benoemingen, bevorderingen, aanwervingen) en geeft advies aan de Eerste Voorzitter die onder andere inzake benoemingen en bevorderingen een algemene delegatiebevoegdheid bezit. Deze commissie kwam in het jaar 1997-1998 negen maal bijeen.

Het kader bevatte op 31 augustus 1998, 229 betrekkingen, waarvan er op dezelfde datum, 212 door statutaire personeelsleden bezet waren, of 19 meer dan het jaar voordien, dit ten gevolge van de geleidelijke opvulling van het kader.

De Raad van State staat in voor haar eigen wervingen; aldus werden volgende wervingsexamens georganiseerd :

- * een examen voor bestuurssecretaris;
- * een examen voor adjunct-secretaris
- * een examen voor amanuensis
- * een examen voor klerk-typist;
- * een examen voor kamerbewaarder.

De jury voor deze examens bestaat steeds uit een Staatsraad, voorzitter, een lid aangewezen door de Auditeur-generaal, en de Hoofdgriffier of de beheerder; indien de noodzaak zich voordoet kunnen externe deskundigen in de jury worden opgenomen.

Omdat het organiseren van de verschillende proeven, vooral de schriftelijke proef, zeer veel werk met zich meebrengt, doet de Raad van State, sinds kort, en meer bepaald voor de werving van bestuurssecretarissen, beroep op laureaten in de wervingsreserves van het Vast Wervingssecretariaat, die aan een bijkomende - mondelinge - proef worden onderworpen. Deze manier van werken verkort sterk de examenprocedure.

Hierbij dient men wel te stellen dat veel kandidaten die zich in de wervingsreserve bevinden, uiteindelijk een aangeboden betrekking weigeren. Aldus werden bij de Raad van State in de loop van het gerechtelijk jaar 1997-98 twee wervingsreserves samengesteld, met 8 laureaten, waarvan uiteindelijk slechts 4 een betrekking aanvaardden. Voor dit probleem bestaat wellicht geen pasklare oplossing, tenzij het financieel opwaarderen van de betrekking van bestuurssecretaris, ten einde de betrekkingen bij de Raad van State - en trouwens bij de federale overheid in haar geheel - betere concurrentiele troeven te geven ten aanzien van

de private sector of ten aanzien van sommige delen van de publieke sector, zoals de Vlaamse Gemeenschap, het Rekenhof of het parlement. Hetzelfde is waar voor de leden van het Bureau voor de overeenstemming der teksten, die als de hooggekwalificeerde vertalers die ze zijn, bloot staan aan de financiële lokroep van andere instellingen en sectoren.

In verband met het in dienst nemen van bestuurssecretarissen dient ook nog gewezen te worden op de sterke wisselwerking tussen dezen en de griffiers van de Kamers van de afdeling Administratie. Inderdaad worden de nieuw aangeworven bestuurssecretarissen, en met name deze die in de Kamers worden ingezet, stelselmatig als toegevoegd griffier aangewezen, hetgeen hen toelaat de benoemde griffiers ter zitting te helpen of te vervangen. Deze rol brengt hun eigenlijke taakstelling - het inhoudelijk helpen van de magistraten - in zekere mate in gevaar, vermits ze aldus heel wat administratieve beslommingen op zich dienen te nemen. Het zou beter zijn het kader van de griffiers uit te breiden, ten einde de bestuurssecretarissen toe te laten zich op hun eigenlijke taak te concentreren.

De problemen die zich stellen in verband met de personeelsleden van het niveau 1 (bestuurssecretarissen, vertalers, ...) mogen echter niet doen vergeten dat de andere personeelsniveaus eveneens van vitaal belang zijn voor de goede werking van de Raad van State. Personeelsleden zoals opstellers, klerken en boden, en alle andere functiehouders, hebben allen hun specifieke taak binnen de instelling, de enen bij het samenstellen van dossiers, en voor het algemeen administratief werk, de anderen bij het typen en nalezen van arresten, adviezen, verslagen enz., en bij het verspreiden van dossiers over de 5 gebouwen, en voor alle ontelbare taken die binnen een grote administratieve instelling van belang zijn.

De Raad van State beschikte verder op 31 augustus 1998 ook over 52 contractuele personeelsleden, onder andere ter vervanging van statutaire personeelsleden die afwezig waren of met verlof waren.

Inderdaad waren een 17-tal statutaire personeelsleden volledig uit de dienst afwezig, hetzij wegens diverse voltijdse verloven zoals de voltijdse loopbaanonderbreking, hetzij wegens verlof voor stage in een andere instelling.

Ook dienden contractuele personeelsleden te worden ingezet ter vervanging van personeelsleden die deeltijdse prestaties leverden; in dit verband dient gewezen te worden op de veelheid van verlofstelsels waarbij het betrokken personeelslid nu eens halftijds afwezig is, dan weer a rata van één vierde, één vijfde, enz. Sommige contractuele personeelsleden zitten derhalve "te paard" op verschillende contracten, die in totaal een full-time betrekking opleveren.

Voor het klein en dagelijks onderhoud van de gebouwen en de diverse installaties beschikt de Raad van State thans over 2 technische personeelsleden en 23 poetspersonen. Het groot onderhoud van de gebouwen en installaties is ten laste van de Regie van Gebouwen.

IX. VARIA

A. BIBLIOTHEEK

De bibliotheek wordt beheerd door een "commissie", die door de algemene vergadering van de Raad van State is ingesteld, waarvan het voorzitterschap wordt waargenomen door de heer ANDERSEN, kamervoorzitter, en die samengesteld is uit vertegenwoordigers van de Raad, het auditoraat, het coördinatiebureau, de griffie en de dienst overeenstemming der teksten.

Deze commissie heeft gedurende het jaar 1997-1998 vier vergaderingen gehouden waarin ze een aantal beslissingen heeft moeten nemen om de ontwerp-begroting op te stellen en te zorgen voor het updaten van de documentatie en de geautomatiseerde verwerking ervan.

1. Financiële situatie

Het werkingskrediet voor het begrotingsjaar 1997, dat 6.989.666 frank bedroeg, is voor het jaar 1998 op 8.074.646 frank gebracht.

2. Aangroei van de bibliotheek - Abonnementen.

Gedurende de beschouwde periode is de bibliotheek verrijkt met 487 nieuwe werken (monografieën).

Bovendien heeft de bibliotheek abonnementen genomen of verlengd op 136 juridische tijdschriften.

Ze blijft ten slotte de wetboeken en de bijwerkingen ervan aankopen, alsmede de verzamelingen van wetten en rechtspraak die voor de magistraten onontbeerlijk zijn in de dagelijkse uitoefening van hun ambt.

3. Computerisering

Naast de traditionele documentatie op papier, beschikt de Raad van State ook over documentaire bronnen op cd-rom. De Raad van State beschikt zodoende, ofwel via een vrijstaande computer, ofwel via het netwerk, hoofdzakelijk over de volgende systemen :

1/ Voor de regelgeving :

- * CELEX-ELEX(1)
Commissie van de Europese Gemeenschappen : verdragen en akkoorden, regelgeving, rechtspraak
- * JUSTEL
Rechtspraak en regelgeving
- * TWS/CD(2)
Tweetalige wetboeken : Burgerlijk Wetboek
Wetboek economisch recht en consumentenrecht
Wetboek financieel recht
Wetboeken fiscaal recht
Wetboek intellectuele rechten
Gerechtelijk Wetboek
Wetboek van koophandel
Strafwetboek en Wetboek van Strafvordering
Wetboek arbeidsrecht
Wetboek sociaal zekerheidsrecht
Wetboek publiek recht
Wetboek milieurecht
- * FBW
Fundamentele Belgische Wetgeving
- * Codipers
Verzameling van het Ministerie van Financiën
- * Cwatup 31

2/ Voor de rechtspraak :

- * De reeds aangehaalde bronnen waarin rechtspraak is opgenomen naast de regelgeving
- * JOLY
Arresten van het Hof van Cassatie van Frankrijk en van de Raad van State van Frankrijk

(1) Raadpleging uitsluitend in de bibliotheek.

(2) Raadpleging uitsluitend in de bibliotheek.

- * Judit F/N (1)
Belgische rechtspraak
- * RAJBi
Recueil annuel de jurisprudence belge informatisé
- * ACROBAT
Arresten van de Raad van State van België

3/ Woordenboeken :

- * Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse taal
- * Van Dale F-N/N-F
- * Van Dale E-N/N-E
- * Van Dale D-N/N-D
- * Spectrum Encyclopedie
- * Woordenlijst Nederlandse Taal (het "Groene boekje")
- * Le Robert électronique
- * Encyclopédie Larousse

4/ File maker pro

Het bijhouden van een geautomatiseerd bestand van boeken en tijdschriften die beschikbaar zijn bij de bibliotheek vanaf 1995.

Wat de interne documentatie betreft, beschikt de Raad van State ook over een computerbestand met een verzameling van de arresten, vanaf arrest nr. 34.789 van 24 april 1990, oorspronkelijk in WP-formaat en omgezet in PDF-formaat (portable document format), om indexering alsmede de zoekfunctie full-text-retrieval met de programmatuur Adobe Acrobat mogelijk te maken.

B. INFORMATICA

Het kader van het administratief personeel bevat (behoudens de griffier-informaticus), vier betrekkingen van informaticagraden : 2 informatici en 2 programmeurs. Op 1 februari 1998 konden deze 3 betrekkingen allen worden opgevuld, waarbij weliswaar 1 contractueel een statutaire betrekking waarnam.

Vanaf april 1998 evenwel, viel het personeelsbestand terug op 3 personen, door het ontslag van een informaticus.

1. Informatica-infrastructuur

Tijdens het gerechtelijk jaar 1997-98 werd de informatica-infrastructuur verder uitgebouwd en gemoderniseerd, onder andere door de aankoop van 40 nieuwe desktop-computers (pentium 233 Mhz), ter vervanging van oudere 80386-computers. Voor de informaticadienst werden bovendien 6 ontwikkelingsstations aangekocht.

Daar waar tot het voorgaande jaar de printerserver nog onder UNIX bleef draaien, migreerde ook dit systeem, zodat de informatica-omgeving thans volledig onder WindowsNT werkt. De client-PC blijven evenwel op het bestaande platform, Windows 3.11 draaien.

Een "internet webserver" werd ingezet voor het beheer van de nieuwe internet website van de Raad van State (zie infra).

2. Administratieve toepassingen en systeembeheer

Nadat de toepassing voor de procedure in de afdeling Administratie (het contentieux-"Proadmin") werd afgewerkt, werd ook de procedure in de afdeling Wetgeving ("Prolex") op punt gezet; dit gebeurde door interne ontwikkeling in Visual Basic.

Op het vlak van het systeembeheer, diende men echter toch nog in zekere mate beroep te doen op externe bijstand, maar deze tussenkomsten werden meer en meer teruggeschroefd, onder meer ten gevolge van de modernisering van het computerpark - waardoor minder pannes voorkomen - en door het feit dat - gelet op de recente aankopen waarbij meestal een waarborg van 3 jaar wordt bedongen - de meeste interventies inzake personal computers binnen de waarborg vallen.

3. Documentaire systemen

Tijdens het gerechtelijk jaar 1997-98 werd eveneens bijzondere aandacht verleend aan de opbouw van documentaire databanken, waaronder het zogenaamde Adobe Acrobat-systeem, dat de arresten van de Raad van State bevat. Ook de databanken inzake adviezen van de afdeling wetgeving werden tijdens het gerechtelijk jaar verder onderhouden en uitgebouwd.

Eveneens werd er, vooral door de leden en medewerkers van het coördinatiebureau, verder gewerkt aan het informatiseren van de documentatie van het coördinatiebureau. Een nieuwe thesaurus werd aangelegd, ter vervanging van de thesaurus die dateert van bij het ontstaan van het systeem, en die niet meer aangepast is aan de huidige omvang van de regelgeving. Het aantal gelijktijdige gebruikers van het systeem werd verhoogd tot 100.

Verder werd voor de Website van de Raad van State een nieuwe interface ontwikkeld, waarbij de externe gebruiker thans ook de arresten van de Raad van State kan terugvinden, via een full-text zoekmodule. De arresten worden in PDF-vorm aangeboden. Het aantal "hits" (aantal keren dat een het systeem via het internet werd geraadpleegd) bedroeg op het eind van het gerechtelijk jaar 1997-98 ongeveer 5.000 per maand.

Bovendien werd een abonnementendienst opgestart, waarbij geïnteresseerden zich gratis kunnen abonneren op de toezending - via e-mail - van arresten. Deze arresten worden bij wijze van attachment opgezonden met een begeleidend bestand, waarop in het kort enige trefwoorden per arrest worden medegedeeld.

C. DE GEBOUWEN

Het "middengebouw", dat in vanaf 1955 in gebruik werd genomen en waar indertijd de zittingszalen waren ondergebracht, werd na renovatie terug in gebruik werd genomen in het voorjaar 1998. In dit gebouw hebben thans de Beheerder, de Algemene diensten, de secretariaten van de nederlandstalige kamers van de afdeling Administratie, en een aantal leden van het Auditoraat, hun kantoren. Tevens bevat dit gebouw een polyvalente zaal.

D. BEGROTING

De begroting van de RvS vormt de begrotingsafdeling 59 van de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

De begroting gaf voor het jaar 1998 volgende bedragen te zien :

<i>Rubriek</i>	<i>Aard</i>	<i>Initieel krediet in miljoen bfr. (*)</i>
Bezoldigingen (rubriek 11)	Magistraten en vast benoemd administratief personeel	636,1
	Contractueel administratief personeel	46,1
Sociale dienst (rubriek 11)	Algemeen	0,7
	Informatica	47,6
Werkingsuitgaven (rubriek 12)	50 jaar Raad van State	10,3 (**)
	Uitzonderlijke uitgaven	4,0 (***)
Investerings (rubriek 74)	Algemeen	3,0
	Informatica	7,0
Andere	Uitgaven voor de CD-Rom	9,8
	Uitgaven met betrekking tot de modernisering van de administratieve rechtspraak	0,4 1,0 (****)

(*) Zie voor de verantwoordingsnota en de gedetailleerde lijst van de kredieten Parl. Doc. Kamer, zitting 1997-98, 1249/1.

(**) Hiervan werd tijdens het begrotingsjaar 3.800.000 bfr. overgedragen naar de post investeringen – informatica, en bestemd voor de aankopen van computers.

(***) Hiervan werd tijdens het begrotingsjaar 900.000 bfr. overgedragen naar de post werkingsuitgaven – algemeen, en bestemd voor aankopen van wetboeken.

(****) Variabel krediet, gespijsd door de dwangsommen; het reële krediet bedroeg 0 bfr.

E. ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN STATE OP INTERNATIONAAL NIVEAU.

In de loop van het gerechtelijk jaar heeft de Raad van State deelgenomen aan twee belangrijke bijeenkomsten : het VIe Congres van de Internationale Vereniging van Hoge Administratieve Rechtscolleges en het XVIIe Colloquium van de Raden van State en Hoge Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie.

1. VIe Congres van de Internationale Vereniging van Hoge Administratieve Rechtscolleges (1).

Dit Congres heeft plaatsgehad te Lissabon van 20 tot 22 april 1998 met als onderwerp "De toepassing van het internationaal recht door de administratieve rechter". De volgende drie thema's werden behandeld :

- de internationale rechtsregels en de samenhang ervan met het interne recht (verschillende soorten van internationale rechtsregels, invoering ervan in het interne recht, rechtskracht ervan in het interne recht);
- de definitie en interpretatie van de internationale rechtsregels door de rechter;
- het aanvoeren en de gevolgen van de internationale rechtsregels (mogelijkheid voor een verzoeker om zich te beroepen op een internationale rechtsregel, bevoegdheid van de rechter om er kennis van te nemen, aansprakelijkheid in geval van schending van een internationale rechtsregel door een norm van intern recht).

Het Belgische rapport werd opgemaakt door mevrouw HAUBERT, eerste auditeur, en mevrouw DEBROUX, auditeur.

(1) De Belgische delegatie was samengesteld uit de heer BAETEMAN, eerste voorzitter, de heer STRYCKMANS, voorzitter, en mevrouw DEBROUX, auditeur.

2. Het XVIIe Colloquium van de Raden van State en de Hoge Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie (1).

Het colloquium heeft plaatsgehad van 14 tot 17 juni 1998 te Stockholm en was gewijd aan de rechterlijke controle op de administratieve beslissingen en meer bepaald aan de rol die de administratieve en gewone gerechten respectievelijk spelen. De volgende onderwerpen werden behandeld :

- de werkingssfeer van de rechterlijke controle (begrip administratieve beslissing, kenmerken van de beslissingen die onder de rechterlijke controle vallen, verjarings- en proceduretermijnen);
- de strekking van de rechterlijke controle (omvang van de controle, bevoegdheden van de rechter);
- de rechtscolleges die de rechterlijke controle uitoefenen (rechterlijke organisatie, aantal instanties, loopbaan van de rechter, bevoegdheden van de verschillende rechtscolleges);
- de procesvoering (wijze waarop de procedure wordt aangevat, mondelinge of schriftelijke procedure, rol van de rechter, aanvaardbare bewijsmiddelen, door de partijen te betalen rechten, gratis rechtsbijstand, verplichting om een beroep te doen op een advocaat, procedure op tegenspraak);
- het verband tussen de gewone gerechten en de administratieve gerechten (eenvormigheid in de toepassing van de regels door de administratieve en de gewone rechter, wisselwerking tussen de gewone en administratieve rechters, verdeling van de bevoegdheden over de administratieve en de gewone rechters, gevolgen van een beslissing van een administratieve rechter voor een gewone rechter en vice versa).

Het Belgische rapport werd opgemaakt en uitgebracht door de heer BAETEMAN, eerste voorzitter, en door de heer DEBERSAQUES, auditeur.

(1) De Belgische delegatie was samengesteld uit de heer BAETEMAN, eerste voorzitter, de heer STRYCKMANS, voorzitter, de heer ROELANDT, auditeur-generaal, de heer KREINS, staatsraad en de heer DEBERSAQUES, auditeur.

F. PERSONEELSVERLOOP.

1. Benoemingen en eedafleggingen.

De Heer X. DELGRANGE werd bij koninklijk besluit van 25 juni 1997 tot auditeur benoemd in het Franstalig kader en legde in die hoedanigheid de eed af voor de Algemene Vergadering van de Raad van State bijeengekomen in plechtige openbare Algemene Vergadering op 30 september 1997.

Mevrouw P. VANDERNACHT werd bij koninklijk besluit van 6 oktober 1997 tot auditeur benoemd in het Franstalig kader en legde in die hoedanigheid de eed af voor de Algemene Vergadering van de Raad van State bijeengekomen in plechtige openbare Algemene Vergadering op 16 december 1997.

In dezelfde Algemene Vergadering van 16 december 1997 werd de hernieuwing van het mandaat van de Heer A. ALEN als assessor van de afdeling wetgeving van de Raad van State besproken; hij werd als eerste kandidaat voorgedragen.

Eveneens op 16 december 1997 werd de Heer J. KIRKPATRICK voorgedragen als eerste kandidaat voor het ambt van assessor, vacant geworden ingevolge het overlijden van de Heer J. DE GAVRE, assessor.

Tenslotte werden ook de kandidaten voorgedragen voor het ambt van griffier; Mevrouw V. VANDERPERE, bestuurssecretaris, werd als eerste kandidaat voorgedragen.

De Heer eerste auditeur R. VAN DER GUCHT werd bij koninklijk besluit van 16 januari 1998 tot eerste auditeur-afdelingshoofd benoemd en legde op 17 februari 1998 in die hoedanigheid de eed af in plechtige openbare Algemene Vergadering.

In plechtige openbare Algemene Vergadering werd op 5 mei 1998 overgegaan tot de eedaflegging en installatie van de Heer M. QUINTIN, bij koninklijk besluit van 18 maart 1998 benoemd tot eerste auditeur-afdelingshoofd, van de Heer B. CUVELIER, bij koninklijk besluit van 13 maart 1998 benoemd tot auditeur en van de Heer J. KIRKPATRICK, bij koninklijk besluit van 30 maart 1998 benoemd tot assessor bij de afdeling wetgeving.

In openbare Algemene Vergadering van dezelfde datum werd de Heer A. SPRUYT als eerste kandidaat voorgedragen voor het ambt van assessor bij de afdeling wetgeving, in vervanging van Mevrouw Y. MERCHIEERS, assessor.

Op 23 juni 1998 werd in plechtige openbare Algemene Vergadering overgegaan tot de eedaflegging en de installatie van de Heer Ph. BOUVIER, bij koninklijk besluit van 18 mei 1998 benoemd tot eerste auditeur-afdelingshoofd en van de Heer L. VERMEIRE, bij koninklijk besluit van 10 juni 1998 benoemd tot auditeur.

In plechtige openbare Algemene Vergadering werd op 30 juni 1998 overgegaan tot de eedaflegging en installatie van de Heer R. VANDER ELSTRAETEN, bij koninklijk besluit van 10 juni 1998 benoemd tot eerste auditeur, Mevrouw Ch. BAMPES en de Heer C. ADAMS, adjunct-referendarissen, werden bij koninklijk besluit van 8 september 1997 tot adjunct-auditeur benoemd en legden in die hoedanigheid de eed af op 26 september 1997 in handen van de Heer Eerste Voorzitter G. BAETEMAN.

Mevrouw D. MAREEN werd achtereenvolgens bij koninklijk besluit van 11 oktober 1997 benoemd tot adjunct-referendaris en bij koninklijk besluit van 11 februari 1998 tot adjunct-auditeur; ze legde de eed af in handen van de Heer Eerste Voorzitter G. BAETEMAN respectievelijk op 3 november 1997 en 2 maart 1998.

De Heer W. WEYMEERSCH werd achtereenvolgens bij koninklijk besluit van 11 oktober 1997 benoemd tot adjunct-referendaris en bij koninklijk besluit van 24 juni 1998 tot adjunct-auditeur; hij legde de eed af in handen van de Heer Eerste Voorzitter G. BAETEMAN respectievelijk op 3 november 1997 en op 29 juli 1998.

De Heer J. VAN NIEUWENHOVE werd bij koninklijk besluit van 20 januari 1998 tot adjunct-referendaris benoemd; hij legde in die hoedanigheid in handen van de Heer Eerste Voorzitter G. BAETEMAN de eed af op 2 maart 1998.

De Heer W. PAS werd bij koninklijk besluit van 13 maart 1998 tot adjunct-referendaris benoemd; hij legde in die hoedanigheid in handen van de Heer Eerste Voorzitter G. BAETEMAN de eed af op 27 april 1998.

De Heer G. DEBERSAQUES, auditeur, werd bij koninklijk besluit van 24 juni 1998 met ingang van 1 juni 1998 voor een periode van één jaar gedetacheerd.

2. Pensionering, emeritaat of ontslag.

De Heer J. THEUNIS, adjunct-referendaris, werd bij beschikking van 7 januari 1998 met ingang van 1 januari 1998 benoemd tot referendaris bij het Arbitragehof.

Het mandaat van assessor van Mevrouw Y. MERCHIERS dat verstreek op 23 februari 1998 werd op eigen verzoek niet verlengd.

De Heer D. BATSELE, auditeur, werd bij koninklijk besluit van 10 augustus 1998 met ingang van 1 september 1998 tot raadsheer in het Hof van Cassatie benoemd.

3. In memoriam

Tijdens het gerechtelijk jaar 1997-98 heeft de Raad van State het heengaan betreurd van :

- de Heer J. DE GAVRE assessor
 overleden op 23 september 1997

De Heer Jacques DE GAVRE

De Heer Jacques DE GAVRE werd geboren op 21 december 1928 en overleed op 23 september 1997.

Bij koninklijk besluit van 1 maart 1984 werd de Heer Jacques DE GAVRE benoemd tot assessor bij de afdeling wetgeving van de Raad van State.

Bij koninklijk besluit van 9 mei 1989 en 20 mei 1994 werd zijn mandaat telkens voor een termijn van vijf jaar hernieuwd.

Hij was advocaat en gewezen stafhouder van de Orde van advocaten te Brussel. Daarnaast was hij gewoon hoogleraar bij de faculteit rechten van de Université libre de Bruxelles.

- de Heer J. DE COENE eerste auditeur-afdelingshoofd
overleden op 14 oktober 1997

De Heer Jean DE COENE

De Heer Jean DE COENE, eerste auditeur-afdelingshoofd, geboren te Gent op 8 juni 1932, is na een korte ziekte overleden op 14 oktober 1997.

Toen de Heer Jean DE COENE bij koninklijk besluit van 17 mei 1972 tot adjunct-auditeur bij de Raad van State werd benoemd, had hij al een rijke en gevarieerde beroepsloopbaan achter de rug. Hij werd achtereenvolgens bij koninklijk besluit van 8 februari 1958 benoemd tot griffier in het Hof van Cassatie, tot substituut krijgsauditeur bij koninklijk besluit van 10 november 1966 en tot substituut-procureur des Konings bij koninklijk besluit van 28 januari 1969.

Na zijn intrede bij de Raad van State werd hij bij koninklijk besluit van 10 juni 1974 tot auditeur benoemd, bij koninklijk besluit van 23 juli 1984 gemachtigd de titel van eerste auditeur te dragen, werd effectief eerste auditeur bij koninklijk besluit van 5 juni 1989 om tenslotte bij koninklijk besluit van 17 april 1997 tot eerste auditeur-afdelingshoofd benoemd te worden. In die functie werd hij belast met de leiding van de sectie "vreemdelingen, leefmilieu en sociale zaken".

In plechtige openbare algemene vergadering heeft de Heer auditeur-generaal M. ROELANDT op 16 december 1997 namens de collega's een laatste rouwhulde uitgesproken. Ter nagedachtenis van de overledene werd een minuut stilte in acht genomen.

- de Heer L. MOUREAU emeritus voorzitter
 overleden op 12 november 1997

De Heer Léon MOUREAU

De Heer Léon MOUREAU werd geboren op 19 september 1905 en overleed op 12 november 1997.

Hij was één van de founding fathers, een grondlegger van de Raad van State.

Toen de Heer Léon MOUREAU bij besluit van de Regent van 17 november 1947 tot staatsraad werd benoemd, had hij reeds een rijk gevulde loopbaan achter de rug als advocaat bij het Hof van Beroep te Luik en van docent aan de universiteit van Luik.

Op 29 juni 1971 werd hij als kamervoorzitter geïnstalleerd en kort nadien, op 20 juli 1971 verkozen tot voorzitter van de Raad van State.

Hij werd bij koninklijk besluit van 19 juni 1975 toegelaten tot het emeritaat.

Derde deel.

BIJDRAGE VAN MAGISTRATEN AAN DE
NEVENACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN STATE.

**RECHTERLIJKE TOETSING VAN DE ADMINISTRATIEVE
RECHTSHANDELINGEN : DE RESPECTIEVE TAKEN VAN DE
ADMINISTRATIEVE EN DE GEWONE RECHTSCOLLEGES EN HUN
VERHOUDING TOT ELKAAR**

Belgische verslagtekst, opgemaakt en uitgebracht door de heer BAETEMAN, eerste voorzitter en door de heer DEBERSAQUES, auditeur, voor het XVde colloquium "entre les Conseils d'Etats et les juridictions administratives suprêmes de la C.E.E." , gehouden te Stockholm van 15 tot 17 juni 1998

1. INLEIDING

2. WERKINGSSFEER VAN DE RECHTERLIJKE TOETSING

2.1. Wordt het begrip administratieve rechtshandeling gedefinieerd in de wet-, verordnungs- of administratieve teksten of wordt het verder duidelijk omschreven in de rechtspraak ?

2.1.1. Naar Belgisch recht is het begrip "administratieve rechtshandeling" niet gedefinieerd door een wet s.l., zodat het in de praktijk aan de rechter toekomt om de aard van de handeling te bepalen.

Er bestaat in de Belgische rechtsleer wel een vrij grote unanimité omtrent de omschrijving en de inhoudsbepaling van het begrip administratieve rechtshandeling in die zin dat de meeste auteurs bij het omschrijven van het begrip "administratieve rechtshandeling" teruggaan op de onderwijls klassiek geworden definitie van E. VRANCKX (1) : het moet gaan om een eenzijdige en uitvoerbare rechtshandeling, verricht door een administratieve overheid, zijnde een handeling waarbij beoogd wordt rechtsgevolgen in het leven te roepen of te beletten dat zij tot stand komen, met andere woorden waarbij wordt beoogd wijzigingen aan te brengen in een

(1) Administratieve rechtshandelingen in *adm. Lex.*, Brugge, die Keure, 1961, p. 12, nrs. 5 e.v.

bestaande rechtsregel of rechtstoestand dan wel zodanige wijzigingen te beletten (1). Ook de Raad van State hanteert bij zijn onderzoek van het voorwerp van het beroep deze klassieke definitie (2).

Omtrent de klassificatie en de kenmerken van wat nu in concreto begrepen dient te worden als "administratieve rechtshandeling" bestaat heelwat minder duidelijkheid. Het bepalen van het precieze voorwerp van de beslissing van de administratieve overheid overstijgt evenwel het louter academisch niveau, aangezien de annulatie- en schorsingbevoegdheid van de Raad van State beperkt is "tot beroepen ingesteld tegen akten en reglementen van de onderscheidene administratieve overheden" (3) (4). Een uitgebreide rechtspraak en rechtsleer is derhalve ontwikkeld met betrekking tot de kwalificatie van deze beslissingen van administratieve overheden (5).

Het komt uiteindelijk aan de (administratieve) rechter toe te bepalen - bij zijn (ambtshalve) onderzoek naar zijn bevoegdheid of naar de ontvankelijkheid van het beroep wat het voorwerp van het beroep betreft - of de beslissing die voor hem wordt bestreden, een administratieve rechtshandeling is waarop hij vermag toezicht uit te oefenen.

-
- (1) Zie b.v. BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., Raad van State. Ontvankelijkheid in Administratieve rechtsbibliotheek, Brugge, die Keure, 1996, p. 14, nr. 8 en LAMBRECHTS, W., *Geschillen van bestuur*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen België, 1988, 11.
 - (2) Zie b.v. R.v.St., De Voorzorg, nr. 38631, 3 februari 1992; BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 14, nr. 8.
 - (3) Art. 14, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, B.S., 21 maart 1973, hierna geciteerd als R.v.St.-wet. De wetgeving m.b.t. de Raad van State kan heden worden geconsulteerd op zijn website <http://www.raadvst.consetat.be>. Ook de rechtspraak zal eerlang op deze website beschikbaar zijn.
 - (4) Er dient wel te worden opgemerkt dat niet alle administratieve rechtshandelingen voor de Raad van State op ontvankelijke wijze kunnen worden bestreden, omdat voor bepaalde administratieve rechtshandelingen die niettemin voldoen aan de opgesomde kenmerken, voorzien is in een andere jurisdictionele controle : b.v. de beslissingen genomen door de tuchtrechtelijke organen van de Orde van advocaten (artt. 456-477 Ger.W.).
 - (5) zie b.v. BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., 7-97 en de indeling aldaar.

Inzonderheid komt het niet aan het bestuur toe deze aard te bepalen (1).

2.1.2. Alhoewel de wetgever s.l. niet op algemene wijze bepaalt wat dient te worden begrepen onder het begrip "administratieve rechtshandeling", wordt voor het bepalen van het toepassingsgebied van bepaalde (recente) wetten s.l. op al dan niet impliciete wijze bepaald wat hieronder dient te worden begrepen.

Zo moet voor de toepassing van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (2) onder "bestuurshandeling" worden verstaan, "de eenzijdige rechtshandeling met individuele strekking die uitgaat van een bestuur en die beoogt rechtsgevolgen te hebben voor één of meer bestuurden of voor een ander bestuur" (art. 1, eerste streepje) (3).

-
- (1) Zo houdt de vermelding door het bestuur, conform de voorschriften van artikel 19, tweede lid, R.v.St.-wet, bij de betekening van een akte of van een beslissing met individuele strekking, van het bestaan van een beroepsmogelijkheid bij de Raad van State, alsmede de in acht te nemen vormvoorschriften en termijnen, niet in dat de Raad van State ter zake bevoegd is (en dat het derhalve om een aanvechtbare, administratieve rechtshandeling zou gaan) : Cf. BAERT, J., "Enkele aspecten van de termijn om een annulatie- of schorsingsberoep in te stellen bij de Raad van State", T. Gem., 11996, (117), 124; R.v.St., Boute, nr. 55589, 4 oktober 1995.
 - (2) B.S., 12 september 1991.
 - (3) Uit de parlementaire voorbereiding blijkt evenwel dat deze wettelijke definitie van het begrip (eenzijdige) administratieve rechtshandeling aansluit bij de voornoemde begripsomschrijving uit de rechtsliteratuur en de rechtspraak van de Raad van State. In de bijlage bij het verslag van de senaatscommissie (Gedr. St., Senaat, B.Z. 1988, nr. 215-3) wordt trouwens het begrip "bestuurshandeling" aan de hand van de voornoemde kenmerken toegelicht (DEBERSAQUES, G., "Een ingrijpende verandering in het bestuursrecht : de uitdrukkelijke motiveringswet van 29 juli 1991", T.B.P., 1992, (373), 375). Door deze wettelijke begripsomschrijving kwam de wetgever overigens tegemoet aan de "wenk" van de Raad van State, afdeling wetgeving, in een vroeger advies gegeven, om de gehanteerde begrippen te definiëren, ten einde het gevaar voor diverse uitleggingen te vermijden : Gedr. St., Senaat, 1981-82, nr. 33/1, 3. Cf. Gedr. St., Senaat, B.Z. 1988, nr. 215-3, 11.

In andere gevallen heeft de wetgever op impliciete wijze bepaald dat de betrokken beslissing van de overheid een administratieve rechtshandeling is, door aan te geven dat tegen die beslissing beroep kan worden ingesteld bij de Raad van State (1).

2.2. Bestaan er wetsbepalingen die vaststellen welke administratieve rechtshandelingen aan de rechter ter fine van toetsing kunnen worden voorgelegd en welke niet ?

In de regel kan iedere burger die zich in een conflictsituatie met de overheid bevindt zich tot de rechter wenden die m.b.t. het hem aanbelangende geschil bevoegd is. Deze rechter zal, naargelang het geval, hetzij uitsluitend de justitiële rechter zijn, hetzij uitsluitend de Raad van State, hetzij de administratieve rechter en, in geval van hoger beroep of cassatie, de justitiële rechter (het zgn. "gemengd contentieux). A fortiori geldt dit ook voor betwistingen inzake (al dan niet vermeende onwettige) administratieve rechtshandelingen.

Er bestaan derhalve geen wettelijke bepalingen s.l. die voor welbepaalde categorieën van administratieve rechtshandelingen de toegang tot de rechter (in de ruime zin van het woord) ontzeggen. In sommige gevallen bepaalt de wetgever wél welke rechter (bij uitsluiting) bevoegd of niet bevoegd is. Zo kan bij wege van voorbeeld worden verwezen naar artikel 107 van de wet van 20 juli 1991 portant des dispositions sociales et diverses (2) dat uitdrukkelijk bepaald dat de Raad van State de nietigheid

(1) Zie b.v. artikel 12, § 2, van het decreet van het Vlaamse Parlement van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdocumenten in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering (B.S., 27 november 1991) dat bepaalt dat de aanvrager tegen de beslissing van de ombudsman (tot weigering van inzage van een bestuursdocument) een verzoekschrift tot nietigverklaring kan indienen overeenkomstig de R.v.St.-wet; artikel 8, § 2, vierde lid, van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur (B.S., 30 juni 1994, tweede uitgave) dat uitdrukkelijk bepaalt dat de verzoeker tegen de (impliciete) afwijzing van het verzoek tot heroverweging een beroep kan instellen overeenkomstig de wetten op de Raad van State.

(2) B.S.

niet kan uitspreken van een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in een paritair orgaan (1).

2.3. Bestaan er in dezen beginselen die niet zijn opgenomen in een wet, maar algemeen aanvaard worden ?

2.3.1. Zoals hiervoor onder nr. 2.2. is gesteld, wordt geen enkele administratieve rechtshandeling onttrokken aan het toezicht van de (bevoegde) rechter. Evenmin bestaan er ter zake ongeschreven beginselen.

2.3.2. In eerder uitzonderlijke gevallen evenwel, ontzegt de Raad van State zich de bevoegdheid bepaalde administratieve rechtshandelingen te sanctioneren die, in beginsel tot zijn bevoegdheid behoort. Gedacht kan worden aan de zogenaamde "militaire tuchtstraffen" en "regeringsdaden" (2).

De eerstgenoemde categorie omvat de (kleine) tuchtstraffen die aan militairen kunnen worden opgelegd krachtens de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de krijgsmacht (3). Volgens een vaste rechtspraak, bijgetreden door de dominante rechtsleer, zijn dergelijke "kleine" tuchtstraffen geen aanvechtbare rechtshandelingen, niettegenstaande ze volkomen beantwoorden aan het begrip "administratieve rechtshandeling". Deze, van het gemeenrechtelijk

(1) Zie omtrent deze problematiek inz. LEROY, M., *Contentieux administratif*, Brussel, Bruylant, 1996, 164-167; HAUBERT, B., "La nature des conventions collectives et des commissions paritaires", J.T.T., 1992, 85 - ————. De strijdigheid van deze wet met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet werd zonder succes aangevochten voor het Arbitragehof : nr. 37/93 dd. 19 mei 1993. De betwistingen inzake C.A.O's behoren derhalve exclusief tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten.

(2) Zie R.v.St., *Bourgeois*, nr. 59924, 6 juni 1996, R.W. 1996-97, 711-712, waarvan de Raad van State oordeelde dat het weigeren aan een parlements lid tot het inzien van een voorontwerp van wet, in die omstandigheden een niet in de zin van artikel 14 van de R.v.St.-wet voor vernietiging aanvechtbare rechtshandeling is.

(3) B.S., 1 februari 1975, err. 7 februari 1975.

ambtenarenrecht afwijkende rechtspraak, steunt op de wens van de wetgever - zoals die werd uitgedrukt tijdens de parlementaire voorbereiding van de R.v.St.-wet - te vermijden dat de cohesie in het leger zou worden verstoord door de tussenkomst van de Raad van State in zuiver militaire zaken (1).

De vraag of "regeringdadens" ("les actes de gouvernement") - i.e. de bestuurlijke handelingen die verricht worden door de beleidsorganen van de overheidsinstellingen en die, precies wegens hun politiek beleidsmatig karakter, ook al is de naleving van rechtsregels erbij betrokken, aan het toezicht van de rechter onttrokken zijn (2) - naar Belgisch positief recht wel bestaan, waarvan de kennisneming (geheel) aan de rechter is onttrokken, is controversieel (3). De R.v.St.-wet kent het begrip "regeringsdaad" niet en de rechtspraak heeft dit dan ook van in den beginne afgewezen, doch in het arrest Vlaamse Gemeenschap van 4 november 1985 heeft de Raad van State overwogen dat uit de parlementaire

-
- (1) Cf. BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., *o.c.*, p. 80-82, nr. 68 en de verwijzingen aldaar.
 - (2) R.v.St., Schiltz, nr. 22690, 26 november 1982, T.B.P., 1983, 393, verslag JACQUEMIN, R.W., 1982-83, 1913, noot DE MEYER, J.; MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M., VANDE LANOTTE, J., *o.c.*, p. 754, nr. 801, die de volgende voorbeelden van regeringsdaden aangeeft : de rechtshandelingen die betrekking hebben op de verhouding tussen het parlement en de regering (b.v. de besluiten waarbij het parlement ontbonden wordt, waarbij de Koning of een gemeenschaps- of gewest-regering gebruik maakt van het initiatiefrecht op wetgevend vlak, of wetten of wetskrachtige akten afkondigt), alsmede sommige handelingen die betrekking hebben op de verhouding tussen de rechterlijke macht en de federale regering (b.v. besluiten van de minister van Justitie houdende voorlopige invrijheidsstelling of internering), alsook de beslissingen waarbij de provincieraad uitspraak doet over de geldigheid van de provincieraadsverkiezingen.
 - (3) Zie omtrent deze problematiek inz. SALMON, J., *o.c.*, 226-228; MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, *o.c.*, p. 754-755, nr. 801; VAN MENSEL, A. en *cst.*, *o.c.*, p. 1-3, nr. 4; LAMBRECHTS, W., *o.c.*, 40-41; LAMBRECHTS, W., "De evolutie van het begrip administratieve overheid", T.B.P. 1987, (357), 365-366; VAN ASSCHE, W., "La promulgation d'un décret est-elle un acte susceptible de recours" (avis et rapport sous C.E., n/ 25797, 4 novembre 1985), Adm. Publ. (T.), 1986, 159-164; ERGEC, R., "Le contrôle juridictionnel de l'administration dans des matières qui se rattachent aux rapports internationaux : actes de gouvernement ou réserve du pouvoir discrétionnaire ?", Rev. Dr. Int. Comp., 1986, 72.

voorbereiding van de R.v.St.-wet blijkt dat de wetgever bepaalde rechtshandelingen, zoals die van de regering in haar betrekkingen met de wetgevende macht, toch buiten het bereik van de vernietigingsmacht van de Raad van State heeft willen stellen, omdat zij uiteraard gericht zijn op de werking van de politieke instellingen en derhalve niet op één lijn kunnen worden gesteld met de administratieve beslissingen welke voor vernietiging vatbaar zijn (1).

Deze (jurisprudentiële) uitzonderingen dienen evenwel beperkend te worden gelezen. In wezen kan overigens veeleer omgekeerd worden gesteld dat het grondwettelijk gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel, neergelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, wordt miskend in de mate dat een categorie van personen in tegenstelling tot anderen, voor bepaalde administratieve rechtshandelingen (b.v. tuchtstraffen) geen rechtstoegang hebben tot de administratieve rechter (2).

-
- (1) R.v.St., Vlaamse Gemeenschap, nr. 25797, 4 november 1985, R.W., 1986-87, 1090, (kritische) noot SUETENS, L.P., Adm. Publ. (T.), 1986, 159, verslag en advies VAN ASSCHE, W. Zie in dezelfde zin : R.v.St., Communauté flamande, nr. 35432, 10 juli 1990. Zie voorheen reeds R.v.St., Claessens, nr. 13893, 13 januari 1970, T.B.P., 1972, 53, verslag NIMMEGEERS, J.; R.v.St., Verheugen, nr. 15876, 15 mei 1973; R.v.St., Février, nr. 17303, 25 november 1975; R.v.St., Schiltz, nr. 22690, 26 november 1982, T.B.P., 1983, 393, verslag JACQUEMIJN, R.W., 1982-83, 1913, noot DE MEYER, J.
- (2) Zie in die zin Arbitragehof, nr. 33/94, 26 april 1994 (I.c. hadden griffiers van de rechterlijke orde in tegenstelling tot andere ambtenaren, geen rechtstoegang tot de Raad van State) en Arbitragehof, nr. 31/96, 15 mei 1996 (I.c. betrof het een beroep tegen een beslissing van een examencommissie ingesteld door een wetgevende vergadering of door organen ervan, waarbij de verzoeker, doordat hij niet geslaagd was voor het taalexamen dat dit wetgevend orgaan voor een examen van boekhouder had georganiseerd, niet werd opgenomen in de wervingsreserve).

2.4. Bestaan er specifieke wets-, verordening- of bestuursrechtelijke bepalingen voor de onderscheiden rechtsgebieden ?

Gelet op het antwoord gegeven sup ptn. 2.2. en 2.3. kan worden gesteld dat er geen wettelijke noch reglementaire bepalingen bestaat die eigen zijn aan de verschillende domeinen van het recht.

2.5. Welke zijn de belangrijkste kenmerken van de rechtshandelingen die aan de rechter ter fine van toetsing kunnen worden voorgelegd (eindbeslissingen, verbindende beslissingen, beslissingen in strijd met de belangen van de verzoekers, enz.) ?

De navolgende uiteenzetting is beperkt tot de administratieve rechtshandelingen waarvan het onderzoek tot de bevoegdheid van de Raad van State behoort.

De voorwaarden waaraan het voorwerp van het beroep, d.w.z. de bestreden beslissing, moet voldoen opdat de Raad van State zich over de betwisting zou kunnen uitspreken, worden in de rechtspraak niet als voorwaarden voor de bevoegdheid van de Raad van State beschouwd, maar als ontvankelijkheidsvoorwaarden van het beroep. Wanneer één van die voorwaarden niet vervuld is, zal de Raad zich dus niet onbevoegd verklaren, maar besluiten dat het beroep niet ontvankelijk is.

Het beroep tot nietigverklaring wegens machtsoverschrijding is slechts ontvankelijk als het (1/) een voorwerp heeft (1) én (2/) dat voorwerp een eenzijdige administratieve rechtshandeling is in de zin als hiervoor geschetst (2) waartegen (3/) alle geor-

-
- (1) Het annulatieberoep dat tegen een niet-bestaande beslissing gericht is, is niet ontvankelijk (zie b.v. : R.v.St., Durieux, nr. 6098, 26 februari 1958; R.v.St., Vande Castele, nrs. 35708 tot 35710, 23 oktober 1990). Het beroep waarvan het voorwerp in de loop van het geding verdwijnt, wordt onontvankelijk (zie b.v. : R.v.St., Vlaamse Gemeenschap, nr. 35432, 10 juli 1990; R.v.St., Renson en consorten, nr. 45174, 7 december 1993); in dat geval stelt de Raad van State soms vast dat er geen grond is om uitspraak te doen, in plaats van het beroep onontvankelijk te verklaren (b.v. R.v.St., Smeets, nr. 37212, 13 juni 1991). Zie : VAN ASSCHE, W., Raad van State. Ontvankelijkheid der aanvragen en beroepen wat de persoon van de verzoekers betreft, in A.P.R., 1961, p. 89, nr. 96.
- (2) Supra, pt. Dat de bestreden beslissing moet uitgaan van een Belgische administratieve overheid is o.i. evenwel een bevoegdheidsvoorwaarde, niet een ontvankelijkheidsvoorwaarde die verband houdt met het voorwerp van het beroep : zie in die zin BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 7, nr. 2; FALYS, J., *La recevabilité des recours en annulation des actes administratifs*, Brussel, Bruylant, 1975, p. 21-22, nr. 3; LAMBRECHTS, W., *Geschillen van bestuur*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen België, 1988, 180-181; SALMON, J., *Le Conseil d'Etat*, I, Brussel, Bruylant, 1994, 222. Ook het feit dat de bestreden beslissing een eenzijdige administratieve rechtshandeling moet zijn, houdt verband met de bevoegdheid van de Raad van State : overeenkomsten kunnen door de Raad niet geschorst of vernietigd worden : BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 7, nr. 2; SALMON, J., o.c., 1994, 264-265 en de aangehaalde rechtspraak. Op basis van de theorie van de afsplitsbare rechtshandelingen (de zgn. "actes détachables") kunnen de eenzijdige rechtshandelingen die voorafgaan aan of volgen op de totstandkoming van de overeenkomst, toch voor de Raad van State worden bestreden (SALMON, J., o.c., 1994, 260-262).

georganiseerde administratieve beroepen (1) zijn uitgeput (2). De ontvankelijkheidsvoorwaarde dat het om een beslissing in laatste aanleg moet gaan, is te onderscheiden van de ontvankelijkheidsvoorwaarde dat het om een definitieve beslissing moet gaan (3). Ook een in eerste aanleg genomen beslissing wordt definitief indien de termijn om er administratief beroep tegen in te stellen, verstreken is, of indien het ingestelde administratief beroep als onontvankelijk wordt afgewezen. Alhoewel er in dat geval een definitieve beslissing is, nl. de beslissing in eerste aanleg, is ze niet vatbaar voor annulatieberoep bij de Raad van State omdat, door niet of niet correct de georganiseerde administratieve beroepsmogelijkheid ertegen uit te putten, de verzoeker het recht verbeurt om zich tot de rechter te wenden (4). Voor derden belanghebbenden die niet over een georganiseerd beroep beschikken, gaat het echter wel om een aanvechtbare beslissing (5).

-
- (1) Onder georganiseerd administratief beroep wordt een beroep verstaan waarbij de overheid tot wie het is gericht verplicht is te antwoorden op basis van een duidelijke wettelijke bepaling die de beroepsvorm organiseert en voor de burger een georganiseerde mogelijkheid instelt om tegen een beslissing van het actief bestuur in beroep te gaan. Tegenover het georganiseerd beroep, waarbij de verplichting te antwoorden een wezenskenmerk is, staat het niet-georganiseerd administratief beroep, d.w.z. het beroep waarbij in hoofde van de beroepsinstantie geen verplichting tot beslissen bestaat. Typische voorbeelden zijn : het willig of oneigenlijk beroep (bij de overheid die de oorspronkelijke beslissing genomen heeft), het hiërarchisch beroep (bij de hiërarchische meerdere van de overheid die de oorspronkelijke beslissing genomen heeft) en het algemeen administratief toezicht (DUJARDIN, J. en VANDE LANOTTE, J., Inleiding tot het publiek recht. Deel I : Basisbegrippen, Brugge, die Keure, 1994, 2-3; LAMBRECHTS, W., o.c., 94-96).
 - (2) Vaste rechtspraak : zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 100, nr. 79, noot 528. Het openstaan van een georganiseerde administratieve beroepsmogelijkheid volstaat; het is niet vereist dat de wet ook de verplichting oplegt om beroep in te stellen : het feit b.v. dat de gemeente beroep kàn) niet : moet) instellen tegen de gedeeltelijke of gehele niet-goedkeuring van de gemeentebegroting, belet niet dat haar beroep bij de Raad van State slechts ontvankelijk is wanneer zij vooraf dat door de wet georganiseerde beroep heeft ingesteld (R.v.St., gemeente Voeren, nr. 43009, 18 mei 1993).
 - (3) BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 59, nr. 53.
 - (4) R.v.St., Detimmerman, nr. 29285, 3 februari 1988; R.v.St., Kesteloot, nr. 34833, 2 mei 1990.
 - (5) R.v.St., Martens, nr. 28082, 11 juni 1987.

De Raad van State dient, omdat de ontvankelijkheid ook wat het voorwerp van het beroep betreft van openbare orde is (1), ambtshalve te onderzoeken of het beroep een voorwerp heeft en of de bestreden beslissing een handeling is als bedoeld bij artikel 14 R.v.St.-wet.

De vraag of het voorwerp van het beroep een voor vernietiging vatbare handeling is, stelt zich verder in het administratief kort geding niet wezenlijk anders dan in het beroep ten gronde (2).

2.6. Welke zijn de meest voorkomende categorieën van beslissingen die al dan niet aan de rechter ter fine van toetsing kunnen worden voorgelegd ?

2.6.1. Een positieve omschrijving van de categorieën van beslissingen die aan het rechterlijk toezicht kunnen worden onderworpen, bestaat niet in het Belgisch administratief recht. Evenmin is het gebruikelijk in de rechtsleer een dergelijke opsomming te geven, vermits iedere beslissing die beantwoordt - ongeacht het rechtsdomein (ambtenarenrecht, milieu- en ruimtelijke ordening, lokale besturen,), de concrete inhoud (3), de vorm (4), de al dan niet expliciete of impliciete aard van de

(1) R.v.St., Pluvinage, nr. 24392, 23 mei 1984.

(2) Zie ter zake BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 10-11, nr. 5.

(3) Beslissingen genomen t.a.v. derden of ten aanzien van de verzoeker,

(4) Rechtshandelingen zijn naar Belgisch recht, behoudens indien een uitdrukkelijke bepaling zulks oplegt, niet aan vormen gebonden. Mondelinge rechtshandelingen zijn aanvechtbaar, alhoewel het meestal moeilijk zal zijn om hun bestaan te bewijzen : BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 15, nrs. 10-11.

beslissing (1) (2) - aan de voornoemde criteria van het begrip "administratieve rechtshandeling" een voor vernietiging vatbare beslissing is.

2.6.2. Een volgende typologie, die uitgaat van de dynamiek van de besluitvorming, kan worden gehanteerd bij het bepalen van de administratieve handelingen die niet aanvechtbaar zijn (3) :

2.6.2.1. handelingen voorafgaand aan een beslissing.

Handelingen voorafgaand aan een beslissing zijn in beginsel niet vatbaar voor vernietiging, behoudens indien zij een zeker en definitief schadelijk gevolg hebben gehad

(1) Ook de expliciete vernietiging van een impliciete beslissing kan worden beoogd indien de schending van een gebonden bevoegdheid wordt aangevoerd, nl. als de Raad van State door het gegrond bevinden van het beroep kan laten blijken dat de overheid de rechtsplicht had een bepaalde beslissing te nemen (B.v. indien de overheid verplicht was een andere kandidaat te benoemen omdat er b.v. een wettelijke voorrangregeling bestaat) (Cf. BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 16-17, nr. 12).

(2) Ook het stilzitten van het bestuur kan in sommige gevallen worden aangevochten, nl. wanneer het als een impliciete weigering kan worden beschouwd, nl. wanneer het als een impliciete weigering kan worden beschouwd. Artikel 14, tweede lid, van de R.v.St.-wet houdt het vermoeden in dat wanneer de administratieve overheid verplicht is te beschikken) en wanneer zij bij het verstrijken van een termijn van vier maanden te rekenen vanaf de haar daartoe door een belanghebbende betekende aanmaning geen beslissing heeft getroffen, zij geacht wordt een afwijzende beslissing te hebben genomen die met een annulatieberoep kan worden bestreden. Deze regeling is niet beperkt tot de handelingen met individuele draagwijdte - de Raad van State is ook bevoegd om het niet uitvoeren van een wets- of verordeningsbepaling af te keuren (R.v.St., Boitquin en consorten, nr. 25814, 6 november 1985, Adm. Publ. (T), 1986, 80-99, noot LEROY, M.; R.v.St., Boitquin, nr. 27554, 18 februari 1987). Vgl. met : R.v.St., Brauers, nr. 41504, 28 december 1992) - en ze doet geen afbreuk aan de bijzondere bepalingen die een andere termijn vaststellen of aan het stilzwijgen van de administratieve overheid andere gevolgen verbinden.

(3) Naar BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 24 e.v.

en indien een verzoeker voordeel kan halen uit hun vernietiging (1). Tot deze handelingen behoren de :

- voorbereidende handelingen zoals adviezen (2) of voorstellen (3), die slechts voor vernietiging vatbare handelingen zijn in de mate dat ze de tot beslissen bevoegde overheid binden of diens beoordelingsvrijheid beperken (4);
- ingebrekestellingen, verwittigingen en aanmaningen die ook handelingen zijn voorafgaand aan een beslissing, b.v. het opleggen van een sanctie, en als dusdanig niet vatbaar voor vernietiging omdat ze geen onmiddellijk nadeel berokkenen (5);
- feitelijke vaststellingen (B.v. de loutere akteneming door de toeziende overheid van een besluit van een onder toezicht staand bestuur) die immers niet tot gevolg hebben dat de rechtsorde wordt gewijzigd (6). Hetzelfde geldt voor het vaststellen van het bestaan van een rechtshandeling.

2.6.2.2. handelingen volgend op een beslissing.

Tot deze handelingen behoren de :

-
- (1) R.v.St., Lefebvre, nr. 11920, 28 juni 1966, R.J.D.A., 1966, 235-239, verslag auditeur DEPONDT; R.v.St., Schallenbergh en Salens, nr. 13782, 12 november 1969; R.v.St., Van Outryve, nr. 17478, 4 maart 1976; R.v.St., Louis, nr. 20690, 7 november 1980; R.v.St., Mathieu, nr. 22285, 26 mei 1982; R.v.St., Sancy, nr. 29707, 30 maart 1988.
 - (2) Vaste rechtspraak. Zie reeds R.v.St., Hénon, nr. 2808, 13 oktober 1953 en recenter R.v.St., Aspeslagh, nr. 50673, 9 december 1994.
 - (3) R.v.St., De Wiest, nr. 24443, 7 juni 1984; R.v.St., Aerts, nr. 27721, 24 maart 1987.
 - (4) R.v.St., Merckx, nr. 25819, 6 november 1985. Voor meer details en voorbeelden, zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 26 e.v.
 - (5) Zie B.v. R.v.St., Morimont, nr. 41456, 21 december 1992 (verwittiging vóór een eventuele tuchtsanctie).
 - (6) Zie reeds R.v.St., Soetens, nr. 5135, 24 mei 1956 en recenter R.v.St., Bogemans, nr. 40704, 12 oktober 1992.

- loutere uitvoeringsmaatregelen van een beslissing, zoals de kennisgeving of de publikatie ervan (1);
- louter bevestigende beslissingen - d.i. beslissingen waarbij een overheidsorgaan vroeger genomen beslissingen herneemt (2) - : in dat geval wordt geen eigenlijke, nieuwe beslissing genomen, maar wordt verwezen naar de reeds bestaande beslissing (3). Een beslissing die verschilt van een vorige qua draagwijdte en gevolgen of wat de motieven betreft waarop ze gesteund is, kan niet een loutere bevestiging zijn. Doch zelfs indien de tweede beslissing wat draagwijdte, gevolgen en motieven betreft niet verschilt van de eerste, gaat het toch niet om een louter bevestigende beslissing indien zij genomen werd na een nieuw onderzoek. Om van een louter bevestigende beslissing te kunnen spreken moet het in de eerste plaats om een beslissing gaan waarvan het voorwerp identiek is aan het voorwerp van de eerste beslissing, d.w.z. waarvan de draagwijdte en de gevolgen gelijk zijn. Het bevestigend karakter van een beslissing moet daarenboven beoordeeld worden op basis van de motieven die eraan ten grondslag liggen : wanneer de tweede beslissing genomen is omdat zich nieuwe feitelijke of juridische omstandigheden aandienen, gaat het niet om een louter bevestigende beslissing. Er is echter geen sprake van een loutere bevestiging wanneer de bestaande beslissing weliswaar bevestigd wordt, maar dan na een nieuw onderzoek ten gronde of na kennisneming van nieuwe gegevens : in dat geval gaat het om een nieuwe beslissing d.w.z. een nieuwe uiting van de wil van de overheid die aangevochten kan worden (4).

-
- (1) Vaste rechtspraak : zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 47, nr. 42.
 - (2) R.v.St., Luppens, nr. 42106, 2 maart 1993; R.v.St., Luppens, nr. 45391, 21 december 1993.
 - (3) De regel dat een annulatieberoep niet ontvankelijk is tegen een beslissing die een zuivere bevestiging is van een vroegere, niet met een dergelijk beroep bestreden beslissing, is enkel op individuele beslissingen toepasselijk (R.v.St., Lambert, nr. 26739, 26 juni 1986). Een verordenende bepaling, ook al is ze identiek met die welke ze opheft, vormt steeds een nieuwe wilsuiting van de overheid. Dergelijke reglementaire bepalingen kunnen dus altijd met een annulatieberoep aangevochten worden, voor zover het beroep binnen de termijn werd ingesteld. Dat geldt echter niet voor een coördinatiebesluit (BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 58, nr. 51).
 - (4) BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 52-55, nrs. 47-48.

2.6.2.3. Andere handelingen die niet aanvechtbaar zijn.

Tot de overige handelingen die niet aanvechtbaar zijn, behoren (1) :

- niet-definitieve beslissingen, vermits ze in beginsel (nog) geen rechtsgevolgen hebben en als dusdanig niet vatbaar zijn voor vernietiging door de Raad van State;
- de gewilde onthouding of de weigering om gebruik te maken van een facultatieve bevoegdheid;
- maatregelen van inwendige orde en ordemaatregelen. Maatregelen van inwendige orde zijn maatregelen genomen in het belang van de dienst die de eigen organisatie van een openbare dienst betreffen of de goede werking ervan moeten helpen verzekeren, zonder dat zij gevolgen hebben voor de rechtstoestand van de gebruikers of voor de statutaire situatie van de ambtenaren (2). Deze beslissingen zijn daarom in principe niet aanvechtbaar door middel van een beroep tot nietigverklaring (3). Het onderscheid tussen maatregelen van inwendige orde en (aanvechtbare) ordemaatregelen is gelegen in het feit dat de eerstgenoemden de goede materiële organisatie en werking van de dienst beogen, terwijl een ordemaatregel gericht is tegen het gedrag van een bepaalde persoon met als oogmerk de goede werking van

(1) Ibid., p. 59-97, nrs. 53-78.

(2) Ibid., p. 69, nr. 61; SALMON, J., o.c., 1994, 283; LAMBRECHTS, W., o.c., 21. Cf. R.v.St., Schiltz, nr. 22690, 26 november 1982, R.W., 1982-83, 1913, noot DE MEYER, J. Cf. ook CHAPUS, R., Droit du contentieux administratif, Parijs, Montchrestien, 1995, 445, die stelt : "Plus précisément, et pour la plupart, elles concrétisent l'existence d'une sorte de pouvoir de police interne à l'administration (...) : un pouvoir destiné à assurer, à l'égard des agents des services comme à des usagers de ces derniers, un certain ordre intérieur".

(3) Vaste rechtspraak, zie o.m. : R.v.St., Cornard en Baratto, nr. 15265, 20 april 1972 (beslissingen met een intern administratief karakter kunnen niet uit zichzelf griefhoudend zijn voor de burgers). Zie ook : CHAPUS, R., o.c., 444; LAMBRECHTS, W., o.c., 21; SALMON, J., o.c., 1994, 283. Het ontzeggen van de rechtstoegang voor dergelijke beslissingen beoogt, wat ambtenaren betreft, de uitoefening van het hiërarchisch gezag niet onmogelijk te maken (R.v.St., Liégeois, nr. 27818, 30 april 1987; CHAPUS, R., o.c., 386; SALMON, J., o.c., 284).

de dienst te verzekeren (1). De ordemaatregel vindt derhalve zijn motief in een verstoring van de goede "orde" van de dienst, waarbij die verstoring kan voortvloeien uit het gedrag van de rechtsonderhorige (2). Waar een loutere maatregel van inwendige orde in beginsel niet aanvechtbaar is, is een ordemaatregel in beginsel wél aanvechtbaar omdat hij hetzij de rechtstoestand van de betrokkene wijzigt, hetzij een wijziging inhoudt van de prerogatieven van de betrokkene, waardoor dit minstens een moreel nadeel inhoudt voor de betrokken ambtenaar (3);

- het verstrekken van een inlichting of het mededelen van een mening of een intentie is in beginsel geen voor vernietiging vatbare handeling, behoudens indien er een beslissing in vervat zit. Onder die categorie vallen ook de niet-normatieve omzendbrieven (4);
- de verwerping door de overheid van een verzoekschrift om herstelvergoeding voor buitengewone schade.

2.7. Binnen welke termijnen moet de rechterlijke toetsing geschieden ?

2.7.1. De verjaringstermijn

De beroepen tot *vernietiging* verjaren zestig dagen (5) nadat de bestreden akten, reglementen of beslissingen werden bekendgemaakt of betekend. Indien ze noch bekendgemaakt noch betekend dienen te worden, gaat de termijn in met de dag waarop de verzoeker er kennis van heeft gehad (artikel 4, derde lid, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad

(1) Cf. LAMBRECHTS, W., o.c., 23.

(2) Cf. BORRET, J., "Over het onderscheid tussen een tucht- en een ordemaatregel", T.B.P., 1982, 112. Om die reden is deze maatregel dan ook aanvechtbaar.

(3) Cf. BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 75-76, nr. 65.

(4) Zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 93, nr. 76 wat de niet-normatieve omzendbrieven betreft.

(5) In enkele gevallen heeft de wetgever zelf de beroepstermijn bepaald of de Koning gemachtigd om een bijzondere procedure uit te werken : zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 380-384, nrs. 426-432.

van State (1)) (2). Ook vorderingen tot schorsing zijn slechts ontvankelijk indien ze binnen de termijn voor het instellen van een beroep tot nietigverklaring aan de Raad van State worden verstuurd (3). Ze kunnen vóór het verzoekschrift tot annulatie worden ingediend, maar niet erna (4). Dat blijkt uit artikel 17, § 3 R.v.St.-wet waarin wordt bepaald dat de vordering tot schorsing uiterlijk samen met het verzoekschrift tot nietigverklaring wordt ingesteld (5).

-
- (1) B.S., 23-24 augustus 1948, err. B.S., 8 oktober 1948 en B.S., 21 november 1948, hierna geciteerd als P.R.
- (2) Een berekeningsprogramma van de termijnen is als vrije software beschikbaar op de internetwebsite <http://www.diekeure.be>.
- (3) R.v.St., Huyghe, nr. 38266, 5 december 1991.
- (4) Zie b.v. : R.v.St., De Paepe en Van Gysegem, nr. 41162, 26 november 1992; R.v.St., Martens en consorten, nr. 54798, 16 augustus 1995.
- (5) Cf. LANCKSWEERDT, E., Het administratief kort geding, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen België, 1992, 63.

De Raad van State onderzoekt ambtshalve de ontvankelijkheid *ratione temporis* en werpt desnoods ambtshalve de onontvankelijkheid op van een laattijdig beroep (1). De termijn raakt immers de openbare orde (2).

Eenmaal de beroepstermijn is verstreken, is de bestreden beslissing definitief.

2.7.2. Proceduretermijnen

2.7.2.1. Eenmaal een beroep op ontvankelijke wijze is aanhangig gemaakt bij de Raad van State, dient er over bij arrest uitspraak te worden gedaan : naar Belgisch recht is een verjaring of een seponering van een ingesteld beroep niet mogelijk.

2.7.2.2. Een onderscheid moet worden gemaakt naar de proceduretermijnen die zijn opgelegd aan de partijen in het geding enerzijds en de onderzoeks- en beslissingstermijnen van het Auditoraat en van de Raad anderzijds.

a) Ten aanzien van de verzoekende partijen heeft de wetgever in drie gevallen een hakbijlprocedure opgezet voor de Raad van State. Deze drie gevallen hebben gemeen dat ze op onverbidde wijze - behalve bij

(1) Vaste rechtspraak, zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 366, noot 1764. De termijnen die in het procedurereglement voor de procesverrichtingen zijn opgelegd, zijn niet uitgedacht in het belang van de verwerende partij als zodanig, maar om te verhinderen dat het voortbestaan van de administratieve rechtshandelingen, die per definitie het algemeen belang raken, al te lang onzeker zou blijven. De omstandigheid dat de verwerende partij dit doeleinde verwaarloost, mag voor de Raad van State geen reden zijn om er niet naar om te zien. De eis van rechtszekerheid die het vrijwaren van de administratieve rechtshandelingen tegen een voor onbepaalde tijd onzeker blijven omvat, overstijgt het eigen belang van het bestuur en moet dus door de Raad eventueel tegen de onwil of de onachtzaamheid van dat bestuur ambtshalve in bescherming worden genomen (R.v.St., Van Hooff, nr. 31304, 8 november 1988, overw. 2.1.4.2.1).

(2) Vaste rechtspraak : zie reeds R.v.St., Adam, nr. 2068, 23 december 1952 en recenter R.v.St., Carly, nr. 55147, 13 september 1995.

overmacht en dwaling (1) - het verzuim van de verzoekende partij tijdig een procedurehandeling (2) te stellen, sanctioneren door een verwerping van het ingeleide beroep. Ook ten opzichte van de verwerende partijen zijn stringente termijnen opgelegd (3).

- b) Wat de termijnen opgelegd aan het Auditoraat en de Raad zelf, is het een gegeven dat de wetgever heeft gewild dat de voor de Raad van State gebrachte zaken aan een tweevoudig onderzoek worden onderworpen : het eerste eindigt, na het verslag van de staatsraad-verslaggever en de pleidooien, met een ter terechtzitting gegeven advies van de auditeur. Aan de hand van het administratief dossier en de tussen de partijen gewisselde memories, stelt de voor de zaak aangewezen auditeur een geschreven verslag op waarin de relevante rechtspunten - dikwijls met uitvoerige verwijzingen naar rechtsleer en vooral rechtspraak - onderzocht worden, d.w.z. de (eventuele) problemen van bevoegdheid van de Raad van State, de ontvankelijkheid

-
- (1) Voor toepassingen inzake de principes van overmacht bij het verzuim tijdig een memorie van wederantwoord in te sturen : DEBERSAQUES, G., "Het versnellen van de annulatieprocedure voor de Raad van State", T.B.P., 1997, (443), 447-450.
- (2) Hetzij tijdig een memorie van wederantwoord of, in voorkomend geval, een aanvullende memorie, te versturen (art. 14bis P.R.); hetzij tijdig een verzoek tot voortzetting van de rechtspleging in te sturen (toepassing van art. 14quater hetzij van artikel 15ter, § 1 van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State, B.S., 14 januari 1992, hierna geciteerd als P.R.K.G.).
- (3) Ook aan de verwerende partij zijn stringente (verval)termijnen opgelegd, inzonderheid wat termijn betreft opgelegd voor het indienen van een procedurestuk. Ook dit zijn vervaltermijnen die inhouden dat de laattijdig ingediende procedurestukken uit de debatten worden geweerd. Indien de verwerende partij het administratief dossier niet binnen de vastgestelde termijn toestuurt, worden in principe de door de verzoekende partijen aangehaalde feiten als bewezen geacht, tenzij deze feiten kennelijk niet juist zijn. Verder is recent ook voor de tegenpartij een "hakbijltermijn" ingevoerd (art. 15bis, § 1, P.R.K.G.). Voor meer details, zie DEBERSAQUES, G., "Het versnellen van de annulatieprocedure voor de Raad van State", l.c., inz. 447-451.

van de vordering en de feitelijke en juridische gegrondheid van de aangevoerde middelen (1).

Inzake de aan het auditoraat voor het onderzoek van de zaak opgelegde termijn, is het artikel 24 van de R.v.St.-wet, zoals gewijzigd bij wet van 4 augustus 1996 (2) van belang. Volgens deze bepaling, die thans nog niet in werking is getreden, moet het verslag over de zaak aan de kamer worden overgezonden binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de dag waarop het lid van het auditoraat het volledig dossier van de zaak heeft gekregen. Op verzoek van de auditeur-generaal kan die termijn met één enkele termijn van zes maanden worden verlengd bij met redenen omschreven bevelschrift van de kamer waarbij de zaak aanhangig is. Beveelt de kamer dat een aanvullend verslag moet worden ingediend, dan worden deze termijnen tot drie maanden ingekort. In spoedgevallen kan de voorzitter van de kamer waarbij de zaak aanhangig is, bij met redenen omkleed bevelschrift en na het advies van de auditeur-generaal te hebben ingewonnen, deze termijnen inkorten. Aangezien deze bepaling heden nog niet in werking is getreden, bestaan in de procedure ten gronde, (nog) geen aan het auditoraat voor het opstellen van het verslag opgelegde termijnen. Hoe dan ook zou een dergelijke termijn een ordetermijn (3) zijn vermits, gelet op het karakter van de tussenkomst van het auditoraat in de rechtspleging, het overschrijden van deze termijn niet kan inhouden dat het auditoraat onbevoegd zou worden verslag op te maken.

In afwijking van deze - op heden nog niet toepasselijke - gemene regeling, legt de procedureregeling

(1) BAERT, J., "De rol van het auditoraat in de Raad van State", T.B.P., 1996, (526), 528.

(2) B.S., 20 augustus 1996.

(3) LEROY, M., o.c., 420, die er op wijst dat het wettelijk opleggen van termijnen "procède de l'illusion qu'une procédure peut être accélérée en fixant des délais" en dat "aucun effet tangible ne doit en être attendu".

in een aantal gevallen kortere termijnen op aan het auditoraat om verslag op te stellen. Inzonderheid (1) moet hierbij worden verwezen naar de termijn die is opgelegd voor het opstellen van het verslag ten gronde dat wordt uitgebracht nadat in kort geding de schorsing is bevolen (2) enerzijds en naar die welke is opgelegd voor het uitbrengen van het verslag indien de verzoeker verzuimt de termijnen te eerbiedigen voor het indienen van de memorie van wederantwoord of toelichtende memorie (3) of van het verzoek tot voortzetting van de rechtspleging (4) anderzijds. Ook deze termijnen zijn termijnen van orde, die

-
- (1) Abstractie wordt gemaakt van bijzondere rechtsplegingen, zoals het artikel 6 van het koninklijk besluit van 2 april 1991 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State inzake de dwangsom (B.S., 1 juni 1991) volgens hetwelk het aangewezen lid van het auditoraat binnen vijftien dagen na ontvangst van de "nota met opmerkingen" van de tegenpartij, verslag uitbrengt over de zaak.
 - (2) In dit geval wordt het verslag over de zaak overgezonden aan de kamer of, naargelang van het geval, aan de algemene vergadering van de afdeling administratie, binnen een maand na de dag waarop de auditeur-verslaggever in het bezit is gesteld van de memorie van wederantwoord en van het volledige dossier van de zaak (art. 22 P.R.K.G.).
 - (3) In dit geval brengt het aangewezen lid van het auditoraat binnen acht dagen na het verstrijken van de opgelegde termijn, verslag uit bij de voorzitter van de kamer waarbij de zaak aanhangig is (art. 14bis, § 1, P.R.)
 - (4) In het geval bedoeld in artikel 21, laatste lid, R.v.St.-wet brengt het aangewezen lid van het auditoraat binnen acht dagen na het verstrijken van de opgelegde termijn, verslag uit bij de voorzitter van de kamer waarbij de zaak aanhangig is (art. 14quater, § 1, P.R.). Is het een verslag bedoeld in artikel 17, § 4ter, R.v.St.-wet, dan wordt het verslag uitgebracht binnen de acht dagen na het verstrijken van de aan de verzoeker opgelegde termijn, en in ieder geval binnen de zestig dagen na kennisgeving van het arrest, bij de voorzitter van kamer of bij de door hem aangewezen staatsraad die de vordering tot schorsing heeft afgewezen (art. 15ter, § 1, P.R.K.G.).

bovendien geen nadeel toebrengen aan de belangen van de verzoekende partijen (1).

In de schorsingsprocedure dient de auditeur binnen de acht dagen na ontvangst van het dossier verslag op te maken (art. 12, eerste lid, P.R.K.G.). Ook deze termijn is een ordetermijn. In de praktijk is het overigens soms vanuit proceseconomisch standpunt beter deze termijn te overschrijden indien een belanghebbende partij is aangeschreven en de termijn van 15 dagen waarover zij beschikt om na de ontvangst van de kennisgeving van het beroep tot schorsing een vordering tot tussenkomst in te stellen (Art. 10, tweede lid, P.R.K.G.), nog niet is vertreken. Aldus is het mogelijk ook het standpunt van deze partij omtrent de ontvankelijkheid van de vordering, de ernst van de aangevoerde middelen en de gegrondheid van het uiteengezette nadeel, in het verslag op te nemen en er desgevallend standpunt over in te nemen.

Ook de termijn om het arrest te wijzen is bepaald bij wet : In de (gewone) procedure ten gronde moet het arrest worden uitgesproken binnen twaalf maanden na de dag waarop, met toepassing van artikel 12, of eventueel artikel 13, verslag over de zaak werd uitgebracht (Art. 15 P.R.). Luidens het Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 7 januari 1991 tot wijziging van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State (2) gaat deze termijn in op de datum waarop het verslag gedagtekend en ondertekend is. Ook deze termijn is een termijn van orde (3). In de schorsingsprocedure doet de voorzitter van de kamer of de staatsraad die hij aanwijst, binnen de vijfenveertig dagen na het indienen van de vordering tot schorsing, uitspraak over de vordering tot schorsing. Indien de schorsing is bevolen, wordt binnen zes maanden na de uitspraak van het arrest uitspraak gedaan

(1) Zie b.v. wat de termijn bedoeld in artikel 14bis, § 1, P.R. betreft, R.v.St., Huysmans en De Noyette, nr. 53941, 22 juni 1995, Rec. Arr. R.v.St., 1995, 101, met advies adjunct-auditeur DEBERSAQUES, G. Zie ook inzake art. 14quater P.R., R.v.St., La Haye, nr. 53685, 13 juni 1995. In ieder geval zal de omstandigheid dat het verslag buiten deze termijnen is opgesteld niet impliceren dat de "hakbijlprocedure" niet kan worden toegepast.

(2) B.S., 16 januari 1991, inz. p. 972.

(3) Ibid., 972.

over het verzoekschrift tot nietigverklaring (Art. 17, § 4, R.v.St.-wet.). Ook dit zijn termijnen van orde (1).

2.8. Zijn er thans substantiële wijzigingen in uitvoering of in voorbereiding omtrent de hierboven behandelde punten ?

Nihil. De laatste grondige wijziging van de wetgeving betrof de wijzigingen van de R.v.St.-wet door de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (2), waarbij o.m. een deel der voornoemde "hakbijltermijnen" werd ingevoerd (3).

3. STREKKING VAN DE RECHTERLIJKE TOETSING

3.1. Heeft de rechterlijke toetsing zowel betrekking op kwesties van juridische en feitelijke aard als op billijkheidskwesties ?

Naar Belgisch recht heeft het rechterlijk toezicht van de Raad van State, optredend als annulatierechter, betrekking op zowel "les questions de droit et de fait" en dit binnen de volgende perken :

3.1.1. De rechterlijke controle op de legaliteit van de beslissing - schendt de beslissing de wet s.l. ? (4) - is volledig. Het bestuur kan enkel handelen binnen het raam

(1) Zie ter zake LAGASSE, J.-P., AMELYNCK, Ch. en VAN DE GEJUCHTE, F., Le référé administratif, Bruxelles, Editions Formatique, 1992, 78 en de verwijzing naar de wetsgeschiedenis.

(2) B.S. 20 augustus 1996.

(3) Zie voor een bespreking, inz. CROMHEECKE, M. en LEFRANC, P., "1 april 1997 : twee nieuwe "hakbijl"procedures en verhoging van de financiële drempel bij de Raad van State", C.D.P.K., 1997, (28), 28-36.

(4) Het begrip "wet" dient in zijn meest algemene materiële betekenis worden begrepen : zie ter zake MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 746, nr. 794.

van de haar toegewezen bevoegdheden (1), zodat het aan de Raad van State toekomt na te gaan of die overheid binnen de grenzen van haar bevoegdheid heeft gehandeld. Is dit niet het geval - b.v. de overheid neemt een andere maatregel dan deze welke haar bij wet s.l. is opgelegd - dan wordt deze onwettigheid gesanctioneerd op grond van de schending van de wet. Toepassing hiervan is de omstandigheid dat het bestuur bij het bepalen van de juiste betekenis en draagwijdte van een rechtsnorm, niet over een appreciatiebevoegdheid beschikt, zodat a fortiori de bevoegdheid van de Raad van State bij het beoordelen van de door het bestuur gehanteerde interpretatie van een rechtsbegrip, niet beperkt is tot een marginale controle over de toepassing en interpretatie van het bestuur van de betrokken rechtsnorm (2).

(1) Comme l'a affirmé l'arrêt Craps (n/ 12187, 27 janvier 1967), l'autorité administrative ne peut agir que si elle y a été habilitée par ou en vertu de la loi. L'administration commet une illégalité relative aux motifs de droit, d'une part, lorsque son acte est dépourvu d'un motif de droit légal - c'est-à-dire conforme à la légalité - et applicable en l'espèce et, d'autre part, lorsque'elle restreint indûment la portée des pouvoirs qui lui ont été attribués (SALMON, J., o.c., 471). Voor een bespreking, zie SALMON, J., o.c., 471-478.

(2) Zoals het arrest *Goossens* (nr. 27629, 10 maart 1987, R.W., 1989-90, 259, noot LAMBRECHTS, W.) overweegt, is interpreteren het vaststellen van de juiste draagwijdte van de wet en is er slechts één interpretatie de juiste. Is derhalve niet de uitoefening van een discretionaire appreciatiebevoegdheid, het uiteraard voorlopige standpunt dat de administratie inneemt ten aanzien van de betekenis of de draagwijdte van bepalingen waarvan de interpretatie tot de bevoegdheid van de rechter behoort. Zie ook BORRET J., verslag in de zaak R.v.St., v.z.w. Onderwijsinrichtingen van de zusters van de voorzienigheid, nr. 20.838, 23 december 1980, T.B.P., 1981, 496.

3.1.2. Wanneer de Raad van State uitspraak doet over beroepen tot nietigverklaring gericht tegen administratieve rechtshandelingen, is hem het onderzoek naar de feitelijke toedracht van de zaak niet ontzegd (1).

Het toezicht op de feiten - de motievencontrole genoemd - door de Raad van State omvat twee aspecten, nl. het onderzoek naar het bestaan van de feiten enerzijds en het onderzoek naar de juridische kwalificatie van de feiten door de administratieve overheid. Bij toepassing van het algemeen rechtsbeginsel (2) moet iedere administratieve rechtshandeling immers steunen op wettige of deugdelijke motieven, i.e. motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren bewezen is en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking genomen kunnen worden, met name in redelijkheid aanvaardbaar zijn.

3.1.2.1. Wat het eerste aspect van de feitencontrole betreft - de materiële juistheid van de feiten - heeft de Raad van State zich sinds zijn ontstaan het recht toegekend na te zien of de ingeroepen feiten werkelijk bestaan indien ze worden betwist (3). Oordeelt de Raad van State naar aanleiding van zijn onderzoek dat de beslissing op onbestaande of - wat in rechte op hetzelfde neerkomt -

-
- (1) Luidens art. 2 P.R. dient het verzoekschrift overigens een uiteenzetting van de feiten te bevatten. Het merendeel van de arresten beginnen overigens met een feitenrelaas waarna dan, met betrekking tot de aangevoerde middelen, de toepassing van de rechtsregel wordt verklaard. Bovendien kan machtsafwending enkel worden bewezen op grond van de feitelijke omstandigheden waarin de bestreden beslissing werd genomen : MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., *o.c.*, p. 755, nr. 802.
- (2) R.v.St., Rammant, nr. 25491, 18 juni 1985.
- (3) Vaste rechtspraak. Zie SALMON, J., *o.c.*, 478-479 en 487; DEBERSAQUES, G., "Over het bewijs van tuchtfeiten, overmacht en niet-ondertekening van het proces-verbaal van verhoor" (noot onder R.v.St., Devolder, nr. 40711, 12 oktober 1992), T.Gem., 1995, (124), 125.

onvoldoende bewezen feiten steunt, dan wordt de beslissing vernietigd (1).

Het onderzoek dat de Raad van State zal instellen, gaat evenwel niet zo ver dat hij een oordeel gaat vellen betreffende het zich al dan niet hebben voorgedaan van gebeurtenissen : hij zal niet in de plaats van het bestuur treden en uitmaken wat, naar zijn oordeel, als de juiste toedracht van de aan de beslissing ten grondslag liggende feiten moet worden beschouwd (2) Wat de Raad van State wel zal doen, is nagaan of de overheid naar recht en redelijkheid tot haar voorstelling van de feiten is gekomen, meer bepaald met inachtneming van de beginselen van de bewijsvoering, m.a.w. is haar voorstelling rechtmatig (3) ? Binnen de perken van het voormelde criterium, zijn de bewijsregels vrij en beoordeelt de overheid zelf wanneer de ingeroepen feiten als bestaand en bewezen mogen worden beschouwd. In beginsel oordeelt de tuchtoverheid derhalve of de haar voorgelegde gegevens wel volstaan en oordeelt zij dus vrij of het inwinnen van bijkomende informatie, bijvoorbeeld via het horen van getuigen, vereist is (4).

-
- (1) Vaste rechtspraak : zie o.m. de rechtspraak aangehaald door OPDEBEEK, I., Tuchtrect in de lokale besturen, Brugge, Die Keure, 1992, p. 139, nr. 218. Zo zal de overheid onvoldoende zorgvuldig optreden wanneer hij zich eenzijdig steunt op gegevens, feiten en verklaringen waarvan de bewijskracht ofwel onbestaande, ofwel dubieus, ofwel niet geheel overtuigend was, terwijl hij helemaal geen rekening heeft gehouden met hetgeen ten gunste werd aangevoerd in het verweer (Cf. R.v.St., Reygaert, nr. 43.732, 6 juli 1993 en R.v.St., Capiiau, nr. 43.733, 6 juli 1993).
 - (2) Vaste rechtspraak. Zie b.v. R.v.St., Scholiers, nr. 31.245, 27 oktober 1988; R.v.St., Van de velde, nr. 38.869, 27 februari 1992; R.v.St., Massant, nr. 40.179, 27 augustus 1992; R.v.St., Corbeels, nr. 41.635, 19 januari 1993; R.v.St., Thys, nr. 49.881, 25 oktober 1994. Cf. R.v.St., Piqueray, nr. 28.711, 28 oktober 1987; R.v.St., Matonnet, nr. 27.651, 11 maart 1987.
 - (3) Vaste rechtspraak. Zie b.v. : R.v.St., Debaille, nr. 25.392, 29 mei 1985, R.W., 1985-86, 1576, noot en R.v.St., Corbeels, nr. 41.635, 19 januari 1993. Cf. R.v.St., Thys, nr. 49.881, 25 oktober 1994.
 - (4) R.v.St., Godaert, nr. 39.192, 7 april 1992. In dezelfde zin beoordeelt zij - indien er verschillende getuigenissen zijn - de waarde van deze en weegt ze tegen elkaar af, zonder dat de Raad van State daarbij zijn beoordeling in de plaats van de tuchtoverheid vermag te stellen, behoudens het geval dat de tuchtoverheid de verschillende getuigenissen op onrechtmatige of op volstrekt onredelijke wijze zou hebben beoordeeld (R.v.St., Scholiers, nr. 31.245, 27 oktober 1988).

3.1.2.2. Uit het voornoemde algemeen rechtsbeginsel volgt eveneens dat de Raad van State niet alleen naziet of de feiten waarop het bestuur zich heeft gesteund, materieel juist zijn, maar ook of ze de beslissing "in rechte kunnen dragen" - het tweede aspect van de controle - m.n. of die juist bevonden feiten van die aard zijn dat ze wettelijk de genomen beslissing kunnen dragen (1). De Raad van State ziet derhalve na of de feiten juist werden gekwalificeerd en of ze beantwoorden aan de abstracte wettelijke begrippen die het actieterrein van het bestuur afbakenen (2).

De omvang van deze controle van de Raad van State hangt af van de mate waarin de administratieve overheid al dan niet over een uitgebreide appreciatiebevoegdheid (3) (4) beschikt (5). Met het oog op een efficiënt bestuursbeleid laat de wetgever aan het bestuur een zekere vrijheid van beslissing (6), al was het maar omdat hij niet alle mogelijke gevallen kan voorzien. Het bestuur heeft aldus de keuze van de maatregel van de maatregel die hem het best geschikt voorkomt om het

(1) SALMON, J., o.c., 479.

(2) Ibid., 480 en LAMBRECHTS, W., o.c., 83.

(3) Appreciatie houdt in dat degene die apprecieert binnen bepaalde grenzen over een zeker vrijheid beschikt om een beslissing te nemen. Aan het bestuur wordt aldus de keuze overgelaten van de maatregel die hem het best geschikt voorkomt om het gestelde doel te bereiken (R.v.St., Goossens, nr. 27629, 10 maart 1987).

(4) Beschikt de overheid enkel over een gebonden bevoegdheid - d.i. wanneer de wet de inhoud of het voorwerp van de beslissing bepaalt die het bestuur moet nemen zodra de gestelde voorwaarden vervuld zijn (MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 748, nr. 796) - dan is het marginaal toezicht ondenkbaar : ofwel zijn de omstandigheden waarin het bestuur moet handelen aanwezig en dient het dus te handelen, ofwel niet en dan mag het niet handelen. Bij gebonden bevoegdheid is het toezicht van de rechter derhalve beperkt tot het nazicht van de feitelijke en juridische juistheid van de motieven, zonder dat het zich uitstrekt over de opportuniteit van de maatregel.

(5) SALMON, J., o.c., 481.

(6) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 747, nr. 795; SALMON, J., o.c., 479.

gestelde doel te bereiken. Het bestuur beoordeelt de opportuniteit van de maatregel. De rechter moet deze beleidsvrijheid eerbiedigen en zich bij die beoordeling niet in de plaats stellen van het bestuur (1).

Deze vrije appreciatiebevoegdheid, hoe groot die ook is, is evenwel geen arbitraire macht en de handelingen van de overheid blijven onderworpen aan het rechterlijk wettigheidstoezicht. Iedere discretionaire bevoegdheid van het bestuur moet steeds met het oog op het algemeen belang worden uitgeoefend (2). De motieven van de administratieve handeling moeten immers de genomen beslissing naar rechte en redelijkheid kunnen dragen, m.a.w. de juridische grens van de discretionaire bevoegdheid wordt getrokken door het redelijkheidsbeginsel (3) dat het bestuur verbiedt beslissingen te nemen die alle redelijkheid tarten, beslissingen waarvan het niet denkbaar is dat enige in redelijkheid handelende overheid ze zou nemen (4). Wanneer de rechter derhalve zich geplaast ziet tegenover een appreciatie waarvan het niet denkbaar is dat enige, naar redelijkheid beslissende overheid ze zou kunnen nemen (5),

-
- (1) Vandaar dan ook dat de rechter het oordeel van de overheid niet kan overdoen, maar alleen dat oordeel onwettig kan bevinden wanneer het tegen alle redelijkheid ingaat, dus wanneer er in werkelijkheid een kennelijke wanverhouding bestaat tussen de feiten en de maatregel (Cf. R.v.St., M.C., nr. 40179, 27 augustus 1992, T. Gem., 1992, 394). De verzoeker kan dan ook van de Raad van State moeilijk verwachten dat hij, indien hij geen zulke kennelijke wanverhouding ontwaart, in het lang en in het breed uiteenzet en motiveert waarom naar zijn mening de overheid binnen de grenzen van de redelijkheid is gebleven. Zoniet zou de Raad doen wat niet zijn taak is, te weten, het oordeel van de overheid overdoen (Ibid., overw. 4.4.2.).
 - (2) ALEN, A. en PEETERS, P., "«Bundes treue» in het Belgisch grondwettelijk recht", R.W. 1989-90, 1136. Cf. LAGASSE, D., "L'evolution du contrôle des actes administratifs 'discretionnaires' par le Conseil d'Etat de 1971 à 1986", Adm. Publ.(T.), 1987, (216), 228.
 - (3) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 748, nr. 795; LAMBRECHTS, W., o.c., 79; BORRET, J., verslag in de zaak R.v.St., v.z.w. Onderwijsinrichtingen van de zusters van de voorzienigheid nr. 20838, 23 december 1980, l.c., 496.
 - (4) Zie het principiësarrest R.v.St., Gezels, nr. 25755, 22 oktober 1985.
 - (5) Cf. R.v.St., Van Bellinghen, nr. 16922, 11 maart 1975; R.v.St., De Wilde, nr. 26181, 18 februari 1986.

dan wordt verondersteld - bij wat men marginale controle noemt - dat de vereiste belangenafweging niet heeft plaats gehad en dat de voorwaarde van een wettige uitoefening van de beleidsvrijheid niet is vervuld. De beslissing is dan onwettig omdat ze "kennelijk onredelijk" is (1). De "marginale controle" ("le contrôle de l'erreur manifeste d'appréciation") is dus een vorm van beperkte rechterlijke toetsing die de rechter slechts toelaat op te treden wanneer over de onjuistheid van het overheidsoptreden geen twijfel bestaat (2). Blijft de beslissing binnen de marge waarbinnen redelijke personen van opvatting kunnen verschillen, dan moet deze beslissing worden aanvaard omdat zij binnen de beleidsvrijheid van de overheid valt. Bij de uitoefening van de marginale controle sanctioneert de rechter derhalve de wijze van de uitoefening van de beoordelingsvrijheid, niet de inhoud, d.i. de vrije keuze zelf.

Besluitend, het toezicht van de Raad van State, optredend als annulatierechter, is beperkt tot het (externe en interne) wettigheidstoezicht. Langs de controle van de motieven om, houdt hij evenwel een (marginaal) toezicht op de uitoefening door het bestuur van haar (al dan niet ruime) appreciatiebevoegdheid.

3.2. Verschilt de omvang van de toetsing naargelang van de rechtsgebieden ?

De rechterlijke controle op administratieve rechtshandelingen verschilt niet van rechtsdomein tot rechtsdomein, maar wel naargelang - zoals hiervoor is uiteengezet - de beslissende overheid al dan niet over een discretionaire bevoegdheid beschikt en naargelang de omvang van deze bevoegdheid.

3.3. Bevoegdheden van de rechter

3.3.1. Kan de geadieerde rechter een administratieve rechtshandeling waarvan hij oordeelt dat ze onjuist is wijzigen of kan hij ze alleen maar vernietigen ?

Als voorwaarde van bevoegdheid van de Raad van State, optredend als annulatierechter, is dat het beroep moet

(1) Cf. SALMON, J. (o.c., 481-482) : «l'erreur manifeste est celle qui, sur vu du dossier et en raison des circonstances, est d'une gravité telle que son existence "est de nature à s'imposer à un esprit raisonnable avec une force de conviction telle que de plus amples investigations ne sont pas nécessaires"». Zie ook voor toepassingen, dezelfde auteur, 482-486.

(2) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 748, nr. 795; LAMBRECHTS, W., o.c., 79.

strekken tot de nietigverklaring wegens machtsoverschrijding van een administratieve rechtshandeling. Zo kan de Raad van State aan het bestuur niet het bevel geven een bepaalde handeling te stellen of een bepaalde maatregel te nemen. Evenmin is hij bevoegd aan een verzoeker akte te verlenen, noch om als rechtsprekend orgaan, handelingen van het bestuur te verrichten die uitsluitend tot de bevoegdheid van de administratie behoren, zoals de bestreden beslissing hervormen, een vergunning verlenen, ... (1).

Wanneer bij de Raad van State overeenkomstig artikel 17 R.v.St.-wet een vordering tot schorsing van een akte of een reglement aanhangig wordt gemaakt, dan kan de Raad van State als enige, bij voorraad en onder de in artikel 17, § 2, eerste lid bepaalde voorwaarden, m.n. het aanvoeren van ernstige middelen en het bestaan van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel, alle nodige (voorlopige) maatregelen bevelen om de belangen van de partijen of van de personen die belang hebben bij de oplossing van de zaak veilig te stellen, met uitzondering

(1) Vaste (en overvloedige) rechtspraak : zie LAMBRECHTS, W., o.c., 180-181; SALMON, J., o.c., 220-222; LEWALLE, P., Contentieux administratif, Liège, Ed. Coll. Fac. Dr. Liège, 1997, p. 402-404. Aangenomen wordt dat de Raad van State wel in de onverbrekkelijk met het dictum verbonden motieven van een eventueel vernietigingsarrest het bestaan van een verplichting tot vervanging van het vernietigde besluit en van de verplichting tot toekenning van een bezoldiging kan vaststellen, maar dat hij niet vermog in het dictum zelf van zijn arrest de verwerende partij tot het nakomen van die verplichtingen te veroordelen (Cf. R.v.St., Scheire, nr. 29518, 8 maart 1988; Cf LEWALLE, P., o.c., 404).

van de maatregelen die betrekking hebben op de burgerlijke rechten (1).

Verder is in 1996 (2) een artikel 14ter ingevoegd in de gecoördineerde wetten op de Raad van State dat de Raad van State toelaat zo hij dit nodig oordeelt, bij wege van algemene beschikking, die gevolgen van de vernietigde verordeningsbepalingen aan te wijzen welke als gehandhaafd moeten worden beschouwd of voorlopig gehandhaafd worden voor de termijn die hij vaststelt. Rechtstreeks geïnspireerd door het artikel 174 E.G.-Verdrag - zoals het overeenstemmende artikel 8, tweede lid, van het bijzondere wet van 8 januari 1989 op het Arbitragehof - werd deze

(1) De Raad van State is niet bevoegd om zich door het opleggen van een voorlopige maatregel in de plaats van de overheid te stellen en om in haar plaats te beslissen (zie b.v. R.v.St., Scheire, nr. 39044, 24 maart 1992 : i.v.m. het opleggen van de verplichting tot inschrijving en tot toelating tot examens; R.v.St., b.v.b.a. Afvalverwerking Botlek, nr. 44082, 24 september 1992). Hij kan, bij wege van een voorlopige maatregel, aan de verzoeker net meer geven dan wat deze in een vernietigingsarrest kan bekomen (MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 814-815, nr. 844). Gemeenschappelijk aan alle voorlopige maatregelen is dat zij in principe geen inbreuk mogen maken op de discretionaire bevoegdheid van het bestuur. Zie ter zake inz. LEROY, M., o.c., 626-629; LANCKSWEERDT, E., o.c., 27-36; GILLIAUX, P., "Les mesures provisoires et conservatoires dans le contentieux administratif" dans Le contentieux interdisciplinaire, DE LEVAL, G., LEWALLE, P. et STORME, M. (Ed.), Anvers, Kluwer Editions Juridiques, 1996, (347), 368-370. De Raad van State kan, op vordering van de verzoekende partij, in het arrest dat voorlopige maatregelen beveelt, ook een dwangsom opleggen aan de betrokken overheid (art. 18, vijfde lid, R.v.St.-wet) (Zie voor de dwangsom, inz. LEROY, M., o.c., 602).

(2) Bij artikel 10 van de wet van 4 augustus 1996 (B.S., 20 augustus 1996), met ingang van 1 oktober 1996.

bepaling in 1996 ingevoegd om tegemoet te komen aan de nadelige gevolgen van een nietigverklaring van een reglementaire akte na meerdere jaren van toepassing (1).

3.3.2. Bestaan er in dat opzicht verschillende regels naargelang van de rechtsgebieden ?

Neen.

3.3.3. Verschillen de bevoegdheden van de rechtscolleges van eerste aanleg van die van de hogere rechtscolleges ?

Wat het objectief contentieux betreft, i.e. waarbij een administratieve rechtshandeling wegens machtsoverschrijding wordt aangevochten, kent het Belgische recht geen stelsel van rechtbanken in eerste aanleg : alleen de Raad van State is overeenkomstig artikel 14, eerste lid, R.v.St.-wet bevoegd om bij arrest uitspraak te doen over de beroepen tot nietigverklaring ingesteld tegen de akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden (2).

3.4. Zijn er momenteel substantiële wijzigingen in uitvoering of in voorbereiding in verband met de omvang van de rechterlijke toetsing ?

Nihil.

(1) LEROY, M., o.c., 438, die er op wijst dat deze bepaling, "bien que les juridictions précédemment dotées de ce pouvoir en aient fait une application extrêmement parcimonieuse, elle se justifie d'autant plus qu'un recours au Conseil 'd'Etat peut être introduit à la suite d'un arrêt d'annulation de la Cour d'arbitrage, et que si la Cour n'a prononcé qu'une annulation dépourvue d'effet rétroactif, il ne serait guère cohérent que l'annulation des actes d'exécution de la norme législative annulée soit, elle, entièrement rétroactive".

(2) Wat het subjectief contentieux betreft, doet de Raad van State op basis van artikel 145 G.W. als (gewone) cassatierechter uitspraak over beslissingen van administratieve rechtscolleges.

4. RECHTSCOLLEGES DIE AAN RECHTERLIJKE TOETSING DOEN

4.1. Korte uiteenzetting van de rechterlijke organisatie

4.1.1. Welke zijn de verschillende categorieën van rechtscolleges (bijvoorbeeld gewone rechtscolleges, administratieve rechtscolleges, bijzondere rechtscolleges) ?

Naar Belgisch recht moet het volgende onderscheid worden gemaakt :

- a) Wat de jurisdictionele bevoegdheid van de rechtscolleges betreft inzake de beslechting van *subjectieve* geschillen tussen overheid en burger, is het Belgisch grondwettelijk rechtssysteem getypeerd noch door een monistisch stelsel, noch door een jurisdictioneel pluralisme. In wezen neemt het een tussenpostie in, in die zin dat de Grondwet (artt. 144 en 145 (1)) de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde van rechtswege bevoegd maakt om kennis te nemen van alle geschillen waarin de administratie betrokken is, maar de wetgever kan de geschillen over *subjectieve* rechten die geen burgerlijk recht tot voorwerp hebben, aan administratieve rechtscolleges opdragen.

Op grond van artikel 145 G.W. heeft de wetgever talrijke administratieve rechtscolleges bevoegd gemaakt om uitspraak te doen over geschillen lopende over *subjectieve* rechten die geen burgerlijke rechten zijn. Onder die rechtscolleges neemt de afdeling administratie van de Raad van State, optredend als cassatierechter uitspraak doend in het kader van het *subjectief contentieux*, als cassatierechter over beslissingen van administratieve rechtscolleges, de eerste plaats in, vermits haar bevoegdheid zich uitstrekt over het ganse gebied van het administratief recht. Voor het overige bestaat er een enorm aantal en diversiteit van administratieve rechtscolleges - veelal speciaal opgericht met het oog op een specifieke geschillenbeslechting in een welbepaalde materie - die een doolhof van organen, procedureregels en bevoegdheden met

(1) Luidens artikel 144 G.W. behoren geschillen over burgerlijke rechten bij uitsluiting tot de bevoegdheid van de rechtbanken. Bedoeld worden de "rechtbanken van de rechterlijke orde". Geschillen over politieke rechten behoren, blijkens artikel 145 G.W., tot de bevoegdheid van de rechtbanken "behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen".

zich meebrengt (1). Een schema bieden van de organisatie ervan, is derhalve niet mogelijk (2).

- b) Wat de objectieve geschillen betreft, worden deze bij wet krachtens artikel 146 G.W. aan een met de eigenlijke rechtspraak belast orgaan toegewezen (3). Bij de beslechting van deze geschillen, vervult de Raad van State, afdeling administratie, als het hoogste administratief rechtscollege, een essentiële rol.

-
- (1) In die zin : CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J., "Een overzicht van administratieve rechtscolleges", T.B.P., 1995, (547), 556. Zie ook LEROY, M., o.c., 89 die stelt : "Le contentieux administratif dit "de premier degré", bien qu'il comprenne parfois plusieurs niveaux de juridiction, ne répond à aucune ligne directrice; au hasard des besoins, plus par empirisme politique que par souci juridique, le législateur a créé, au détour de l'une ou l'autre loi dont l'objet principal est de régler un secteur bien délimité de l'activité publique, un organe chargé de statuer sur des réclamations ou des recours qui lui sont adressés". CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J. stellen in voornoemde bijdrage (p. 553) dat bij benadering anno 1995 juridisch een 65-tal administratieve rechtscolleges bestaan. Houdt men enkel rekening met al de mogelijke jurisdictionele administratieve rechtsingangen, dan komen deze auteurs aan een aantal van minstens 960 ! Opmerkelijk is dat ongeveer 10 % (nog) niet werd opgericht en 15 % geen uitspraken meer velt (Ibid., noot 126).
- (2) Er weze overigens opgemerkt dat de "inbreng" van deze administratieve rechtscolleges tot de rechtspraak, eerder marginaal is. Zo wijst recent veldonderzoek uit dat over het algemeen relatief weinig zaken aanhangig worden gemaakt bij administratieve rechtscolleges. Eén op vier jurisdicties heeft gedurende de periode 1988-1993 geen enkele jurisdictionele uitspraak geveld. Daarnaast behandelen meer dan de helft (56 %) van de in de praktijk actieve rechtbanken minder dan 100 zaken en behandelen slechts één op vijf actieve rechtbanken gemiddeld meer dan 300 zaken per jaar. Ten slotte wordt opgemerkt dat de evolutie van de werklust een eerder dalend karakter vertoont. Het leeuwen-aandeel (40 %) van de wettelijk bestaande administratieve rechtscolleges vellen daarenboven uitspraken over de gevolgen van oorlogsomstandigheden en militieverplichtingen (CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J., l.c., 555). Bij de navolgende beantwoording van de vragenlijst worden derhalve de regeling met betrekking tot de administratieve rechtscolleges eerder marginaal toegelicht.
- (3) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 635, nr. 705 en p. 641, nr. 713. Cf. VANDE LANOTTE, J. en GOEDERTIER, G., o.c., p. 597, nr. 1142.

4.1.2. Hoeveel trappen van aanleg bestaan er in elke categorie ?

Wat de rechtscolleges van de rechterlijke orde betreft, is de dubbele aanleg niet ingeschreven in de Grondwet en is het evenmin een algemeen rechtsbeginsel (1). In principe bestaat evenwel voor het merendeel der geschillen een dubbele aanleg. Uitzonderingen zijn, wat de civielrechtelijke geschillen betreft, in de regel gegrond op de belangrijkheid van het geschil (2).

Wat de beroepsmogelijkheid tegen een beslissing van een administratief rechtscollege betreft, is de verscheidenheid troef. Uit het recentste onderzoek ter zake blijkt dat ongeveer de helft van de jurisdicties oordeelt in eerste en laatste aanleg (3), waarbij niet steeds door de wet is voorzien in een administratief rechtscollege dat over het beroep beschikt (4).

Een arrest van de Raad van State, afdeling administratie, is niet vatbaar voor hoger beroep.

-
- (1) Arbitragehof, nr. 75/95, 9 november 1995; Cass., 10 december 1987, Arr. Cass., 1987-88, 469; VANDE LANOTTE, J. en GOEDERTIER, G., o.c., p. 534, nr. 999.
 - (2) Zo worden in burgerlijke zaken in eerste en laatste aanleg gewezen : de vonnissen van de rechtbank van eerste aanleg (en van de rechtbank van koophandel), waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 75.000 Belgische frank niet overschrijdt, en de vonnissen van de vrederechter en de politierechter (in burgerlijke zaken) waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 50.000 frank niet overschrijdt (art. 617 Ger.W.).
 - (3) De mogelijkheid om cassatieberoep aan te tekenen bij, naargelang de betrokken regelgeving, de Raad van State of het Hof van Cassatie (Cf. LAMBRECHTS, W., o.c., 168) wordt naar Belgisch recht niet beschouwd als een tweede aanleg.
 - (4) CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J., l.c., 556, die ook vaststellen dat voor sommige (één op vier) administratieve rechtbanken het hoger beroep moet worden ingesteld bij het Hof van beroep, zijnde het hogere rechtscollege van de rechterlijke orde dat beslist over beroepen tegen o.m. in eerste aanleg gewezen geschillen van de rechtbanken van eerste aanleg.

4.1.3. Hoeveel rechtscolleges bestaan er in elke trap van aanleg ?

Wat de rechtscolleges van de rechterlijke orde betreft, bestaat er een territoriale indeling per gerechtelijke arrondissement (27) wat de rechtbanken van eerste aanleg en de arbeidsgerechten betreft (art. 73 Ger.W.). Per ressort (5) bestaat een hof van beroep en een arbeidshof (artt. 101 en 103 Ger.W.). Verder is er één Hof van Cassatie voor geheel het land.

Wat de beroepsinstanties betreft tegen beslissingen van de lagere administratieve rechtscolleges bestaat andermaal een grote diversiteit.

Ten slotte bestaat er één Raad van State voor het gehele land (art. 160 G.W.).

4.1.4. Zijn de verschillende categorieën van rechtscolleges in bepaalde opzichten gecoördineerd op organisatorisch gebied, bij voorbeeld wat het personeel en de lokalen betreft ?

Neen.

4.2. Loopbaan van de rechter

4.2.1. Is de carrière binnen de magistratuur gemeenschappelijk voor de gehele rechterlijke organisatie of bestaan er in beginsel onderscheiden loopbanen ?

Er bestaat geen gemeenschappelijke "filière" wat de carrière van de magistraten betreft. In wezen kunnen drie verschillende wegen worden onderscheiden.

Een eerste betreft de benoeming van de leden van de administratieve rechtscolleges. De regels met betrekking tot benoeming, afzetting, ... zijn steeds ad hoc. Soms zijn deze leden magistraten (b.v. het Rekenhof); in andere gevallen dan weer niet (b.v. de leden van politiek organen zoals de bestendige deputatie). Zo vereisen nogal wat rechtscolleges een specifieke qualificatie. De benoeming zelf is tijdelijk dan wel niet bepaald qua duur. Tijdens de duur van de benoeming zijn de leden van het college meestal niet afzetbaar (1).

Een tweede carrièreweg betreft de magistraten van de rechterlijke orde. De benoemings- en bevorderingsvoorwaarden, alsook de procedure is nauwkeurig en uniform vastgelegd in de Grondwet en (voornamelijk) in het Gerechtelijk Wetboek (2).

Ten slotte kennen de magistraten van de Raad van State eigen aanwervings- en bevorderingsvoorwaarden, alsook een eigen procedure (3).

4.2.2. Indien de loopbaan in beginsel niet dezelfde is, is het dan gangbaar dat rechters overgaan van de ene categorie van rechtscolleges naar een andere ?

Wat de benoeming tot staatsraad betreft, bepaalt het (nieuwe (4)) artikel 70, § 2 onder de benoemingsvoorwaarden uitdrukkelijk dat niemand tot staatsraad kan worden benoemd tenzij hij (o.m.) hetzij geslaagd is voor het vergelijkend examen van adjunct-auditeur en adjunct-referendaris bij de Raad van State, het vergelijkend examen van referendaris bij het Arbitragehof, het vergelijkend examen van adjunct-auditeur bij het Rekenhof, of het examen inzake beroepsbekwaamheid bedoeld in artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek, hetzij in België een ambt van magistraat van het openbaar ministerie of van werkend rechter uitoefent.

(1) CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., 555.

(2) Zie inz. De opleiding en de Werving van Magistraten, LEMMENS, P. (Ed.), Gent, Mys & Breesch, 1993, 118p.

(3) Zie de artikelen 70 (leden van de Raad van State) en 71 (leden van het auditoraat en het coördinatiebureau) R.v.St.-wet.

(4) Zoals gewijzigd bij wet van 8 september 1997, B.S., 16 oktober 1997.

In de praktijk is het overigens niet uitzonderlijk dat magistraten tot staatsraad worden benoemd. Zo is uitdrukkelijk bepaald (art. 70, § 2, derde lid, R.v.St.-wet) dat de staatsraden, voor ten minste de helft van hun aantal, benoemd worden uit leden van het auditoraat en van het coördinatiebureau. In de praktijk telt de Raad verder onder haar leden verscheidene gewezen auditeurs bij het Rekenhof en magistraten van de rechterlijke orde.

4.2.3. Kunnen rechters afkomstig zijn uit andere beroeps categorieën, bij voorbeeld procureurs, advocaten of hoogleraren ?

Wat de staatsraden betreft, bepaalt artikel 70, § 2, R.v.St.-wet uitdrukkelijk dat zowel houders van een leeropdracht rechtswetenschappen aan een Belgische universiteit, als degenen die met goed gevolg een proefschrift tot het verkrijgen van het doctoraat in de rechtsgeleerdheid hebben verdedigd of geaggregeerde zijn voor het hoger onderwijs in de rechten, als degenen die een administratieve functie met minstens rang 15 of een gelijkwaardige rang uitoefenen bij een Belgische overheidsdienst of bij een Belgische overheidsinstelling, tot staatsraad kunnen worden benoemd indien ze voldoen aan de overige benoemingsvoorwaarden, met name ten volle 37 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn, en een nuttige juridische beroepservaring van ten minste tien jaar kunnen doen gelden.

Verder is niet uitgesloten dat ook advocaten, ... tot staatsraad kunnen worden benoemd, indien ze aan de benoemingsvoorwaarden - inzonderheid het geslaagd zijn in een van de onder sup, pt. 4.2.2 opgesomde examens - voldoen.

Wat de leden van het auditoraat en het coördinatiebureau betreft, kan eenieder die aan de benoemingsvoorwaarden voldoet, benoemd worden tot respectievelijk adjunct-auditeur of adjunct-referendaris. In de praktijk blijkt dat het Auditoraat onder zijn leden verscheidene gewezen advocaten, ambtenaren en universitaire medewerkers telt.

4.3. In welke mate nemen niet-beroepsrechters deel aan het wijzen van een vonnis ?

Wat de Raad van State betreft, is het antwoord op deze vraag negatief, vermits de afdeling administratie uitsluitend is samengesteld en zitting houdt met beroepsmagistraten.

Andermaal is de toestand met betrekking tot de administratieve rechtscolleges uiterst divers. Uit de reeds hiervoor aangehaalde studie blijkt dat 70 % van de administratieve rechtscolleges moeten samengesteld worden uit één of meer magistraten. Nogal wat rechtscolleges vereisen een specifieke kwalificatie van hun leden (1).

Wat de rechtscolleges van de rechterlijke orde betreft, moet inzonderheid worden gewezen op de samenstelling van de arbeidsrechtbank die kennis neemt van de geschillen in arbeidszaken en sociale zaken (artt. 578-583 Ger.W.) en derhalve voor een belangrijk deel uitspraak doet over het sociaal (administratief) contentieux. De arbeidsrechtbank bestaat niet alleen uit beroepsrechters, maar ook uit lekenrechters die door de representatieve organisaties van werkgevers, werknemers en zelfstandigen worden voorgedragen. Mutatis mutandis geldt hetzelfde wat de samenstelling van de kamers in het Arbeidshof betreft (art. 104 Ger.W.).

4.4. Hoe worden de bevoegdheden van de verschillende rechtscolleges wettelijk afgebakend : door algemene regels of door gedetailleerde, in de wet opgenomen opsommingen ?

Het algemeen onderscheidingscriterium zijn de hiervoor aangehaalde grondwettelijke bepalingen (2). De bevoegdheden van de rechtscolleges van de rechterlijke orde zijn fragmentarisch geregeld in de Grondwet (zie b.v. de art. 147, 158 Ger.W.), doch deze specificeert niet voor welke aangelegenheden respectievelijk de vredegerechten, de rechtbanken van eerste aanleg, ... bevoegd zijn. Deze bevoegdheden worden specifiek bepaald in het Gerechtelijk wetboek en in het Wetboek van strafvordering (3).

De administratieve rechtscolleges hebben elk een specifieke, door de wet bepaalde bevoegdheid.

(1) CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J., l.c., 555.

(2) Supra, pt.

(3) Dit laatste wat de strafgerechten betreft.

De annulatiebevoegdheid van de Raad van State is algemeen en wordt bepaald door artikel 14 R.v.St.-wet (1), behoudens wanneer hetzij voor een bepaalde administratieve rechtshandeling een uitdrukkelijke wettelijke bepaling de bevoegdheid toekent aan de rechterlijke macht, hetzij op grond van de voornoemde artikelen 144 en 145 van de Grondwet de rechterlijke macht bevoegd is om over de betrokken rechtshandeling te oordelen (2).

4.5. Welke rechtscolleges oefenen de rechterlijke toetsing van de administratieve rechtshandelingen uit ? Kan de controle worden uitgeoefend door meer dan één categorie van rechtscolleges ?

Welk rechtscollege de gerechtelijke controle zal uitoefenen op een administratieve rechtshandeling, kan in abstractie niet worden gesteld. Een en ander zal afhankelijk zijn van het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het geschil.

In rechte is in beginsel slechts één rechter bevoegd om een eis met hetzelfde voorwerp, eenzelfde juridische oorzaak en tussen identieke partijen te beoordelen, op straffe van anders in te gaan op de bevoegdheid van een ander rechtscollege. Zo is bijvoorbeeld aan de gewone rechtscolleges principieel de bevoegdheid ontzegd een administratieve beslissing te vernietigen. Een voor de rechtscolleges van de rechterlijke macht ingestelde vordering heeft derhalve andere gevolgen dan een beroep tot nietigverklaring ingesteld voor de Raad van State : waar het eerste er toe strekt in hoofde van de eiser het bestaan van een subjectief recht te doen vaststellen, is het tweede een objectief beroep. Om te bepalen of nu de Raad van State dan wel de gewone rechter bevoegd is, volstaat de kennisneming van het formele voorwerp van het beroep, zoals het uit het verzoekschrift blijkt, niet : onderzocht moet worden welke het werkelijk en rechtstreeks voorwerp is van de vordering. Strekt het er toe het bestaan van een subjectief, burgerlijk of politiek recht te doen vastleggen, of de eerbiediging van een dergelijk recht te

- (1) Soms bestaat een uitdrukkelijke bepaling, waardoor de wetgever op expliciete wijze heeft geoordeeld dat het geschil betrekking heeft op een politiek recht in de zin van artikel 145 G.W. : zie infra wat het vreemdelingencontentieux betreft.
- (2) Cf. LEWALLE, P., o.c., 434 en de door hem aangehaalde voorbeelden. Zie b.v. ook infra wat de bevoegdheid inzake onteigeningen betreft.

doen naleven, dan is de gewone rechter bevoegd (1). Is het werkelijk en rechtstreeks voorwerp daarentegen de toetsing van de wettigheid van de bestreden beslissing, dan is de Raad van State bevoegd.

Dat evenwel in de feiten twee rechters bevoegd kunnen zijn wat "eenzelfde" (doch qua "werkelijk en rechtstreeks" voorwerp verschillend) geschil betreft, is derhalve niet uitgesloten (2).

4.6. Is er een tendens om nieuwe administratieve rechtscolleges op te richten, om de bevoegdheden van de bestaande administratieve rechtscolleges uit te breiden of veeleer om administratieve rechtscolleges af te schaffen ?

Of een tendens kan worden onderkend is niet duidelijk : in de praktijk blijken de redenen voor de inrichting door de wetgever van een (lager) administratief rechtscollege zeer specifiek te zijn, zonder dat daaruit een tendens kan worden afgeleid (3).

4.7. Zijn er momenteel substantiële wijzigingen in uitvoering of in voorbereiding op het gebied van de rechterlijke organisatie ?

Nihil.

5. DE GERECHTELIJKE PROCEDURE

Geef aan of - en in voorkomend geval waarin - de regels voor de administratieve procedure verschillen van de overeenstemmende regels voor de gerechtelijke procedure, en wel wat de volgende punten betreft :

-
- (1) Vaste rechtspraak en rechtsleer. Zie b.v. Cass., 26 januari 1995, R.W., 1995-96, 16; DEWOLF, P., verslag in de zaak R.v.St., n.v. Bekaert, nr. 53908, 21 juni 1995, T.B.P., 1996, 26.
- (2) Zie infra, pt. voor een toepassing van deze parallelle bevoegdheid.
- (3) CF. CROMHEECKE, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., 552. Zie ook supra, noot 100.

Algemene voorafgaande opmerkingen

1. Gelet op het eerder marginale nut voor de Belgische rechtspraak van de procedures die gelden voor de lagere administratieve rechtscolleges (1), wordt de navolgende bespreking beperkt tot de vergelijking van de procedure voor de gewone rechtscolleges met die voor de Raad van State, afdeling administratie en optredend als annulatierechter.
2. Zeer algemeen kan worden gesteld dat er tussen de procedures die gelden voor de rechtscolleges van de rechterlijke macht enerzijds en die welke gelden voor de Raad van State, afdeling administratie anderzijds, geen verbanden zijn en dat beide rechtsplegingen volgens hun eigen procedurevoorschriften worden beheerst : de procedure voor de rechtscolleges van de rechterlijke orde wordt geregeld door de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek; die voor de Raad van State, afdeling administratie door het Algemeen procedurebesluit van 23 augustus 1948 en door enkele bijzondere procedurereglementen.

Essentieel bij de vergelijking tussen beide rechtsplegingen is dat ze van een andere orde zijn, waarbij de procedure voor de afdeling administratie uitgaat van het beginsel van de autonomie van de administratieve rechtspleging. Zij is op eigen regelen gesteund zodat het Gerechtelijk Wetboek niet het gemeen recht is dat, behoudens andersluidende teksten, toepasselijk is. Wordt de Raad van State ertoe gebracht bepaalde regelen die in het Gerechtelijk Wetboek zijn neergelegd toe te passen, dan is het niet omdat de voorschriften ervan van rechtswege op het geschil toepasselijk zouden zijn, maar omdat de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken en die welke is geregeld is door het voornoemde Besluit van de Regent van 23 augustus 1948, beheerst worden door principes die, zoals het contradictoir debat, de eerbiediging van het verdedigingsrecht, of de verplichting uitspraken te motiveren, in ieder democratisch land aan iedere degelijke rechtsbedeling gemeen zijn. Legt het Gerechtelijk Wetboek wegens de niet-nakoming van een of andere vorm de nietigheid op van sommige procedure-akten, dan is de Raad van State hierdoor niet gebonden. Hij neemt de beslissing welke hem is ingegeven door het Besluit van de Regent van 23 augustus 1948, door de gecoördineerde wetten op de Raad

(1) Zie supra.

van State of door de algemene beginselen waarop het administratief contentieux steunt (1).

Gelet juist op het totaal verschillend karakter van beide procedures, wordt de navolgende uiteenzetting - behalve anders aangeduid - beperkt tot de procedure zoals die geldt voor de Raad van State.

5.1. Hoe wordt de procedure ingeleid ?

5.1.1. Wat de beroepen tot annulatie (2) betreft bij de Raad van State, afdeling administratie, worden luidens artikel 1 P.R. de beroepen voorzien bij artikel 14 van de R.v.St.-wet aanhangig gemaakt door middel van een verzoekschrift getekend door hetzij de partij, hetzij door een op de tabel van de Orde ingeschreven advocaat, alsmede door personen die in een van de lid-staten van de Europese Gemeenschap gevestigd zijn er er ten minste sedert drie jaar gerechtigd zijn om het beroep van advocaat uit te oefenen (3). Kenmerkend is dat dit verzoekschrift - waarvan de inhoud wordt bepaald door artikel 2 P.R. - zoals alle processtukken aan de Raad van State toegezonden wordt bij ter post aangetekende brief (art. 84, eerste lid, P.R.) : de tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder is niet voorzien.

(1) Zie o.m. R.v.St., Deroep, nr. 16361, 9 april 1974 en het verslag aan de Regent dat aan het Procedurereglement voorafgaat (B.S., 23-24 augustus 1948, 6822; MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 872, nr. 890; LAMBRECHTS, W., o.c., 238.; VANDE LANOTTE, J. en GOEDERTIER, G., o.c. p. 628-629, nr. 1208.

(2) Een analoge regeling geldt voor de vordering tot schorsing.

(3) De niet-ontvankelijkheid van een beroep ingeleid door een verzoekschrift ondertekend door een stagedoend advocaat wordt ambtshalve door de Raad van State opgeworpen : vaste rechtspraak : zie BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 190, nr. 192. Adde R.v.St., Bisaso, nr. 64941, 1 maart 1997. Bij arrest v.z.w. Syndicat National des Militaires, nr. 69285 van 30 oktober 1997 is aan het Arbitragehof de prejudiciële vraag gesteld of artikel 19, derde lid, R.v.St.-wet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt.

5.1.2. Wat de rechtsvorderingen voor de gewone rechtscolleges betreft, bepaalt artikel 700 Ger. W. dat hoofdvorderingen bij dagvaarding voor de rechter worden gebracht, onverminderd de bijzondere regels inzake vrijwillige verschijning en rechtspleging op verzoekschrift (1). De betekening van een afschrift van een akte geschiedt in de regel bij deurwaardersexploot (art. 32 Ger.W.) aan de betrokkene.

5.2. Is de procedure hoofdzakelijk mondeling of schriftelijk ?

De behandeling voor de Raad van State, afdeling administratie, is schriftelijk (art. 22, eerste lid, R.v.St.-wet). De partijen moeten derhalve al hun middelen schriftelijk voordragen in de door de wet voorziene procedurestukken. Al kunnen de partijen en hun advocaten ter terechtzitting mondelingen opmerkingen naar voren brengen, zij mogen geen andere middelen aanvoeren dan die welke in het verzoekschrift of in de memorie zijn uiteengezet (art. 29 P.R.). De gewoonte is overigens kort te pleiten ter terechtzitting (2). In de kort gedingprocedure wordt in de praktijk meer afbreuk gedaan aan de schriftelijke aard van de rechtspleging in die zin dat een meer mondelinge behandeling naar voor komt. Dit geldt inzonderheid bij een procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid, waar er, behalve het inleidende verzoekschrift, per definitie geen overige schriftelijke stukken zijn. Deze vaststelling geldt echter ook in de gewone schorsingsprocedure, vermits de openbare terechtzitting in de praktijk de enige mogelijkheid is die aan de partijen wordt geboden om te replikeren op de nota van de verwerende partij en/of op het verslag van de auditeur.

5.3. Staat het aan de rechter erop toe te zien dat de zaak in staat van wijzen wordt gesteld ?

Een wezenskenmerk van de rechtspleging voor de Raad van State is juist haar inquisitoire aard, d.w.z. dat de leiding ervan aan de Raad van State is opgedragen en niet, zoals in het burgerlijk procesrecht, aan de partijen is overgelaten (3). Hieruit vloeit voort dat, wanneer er

(1) De inhoud van deze verzoekschriften verschilt van die voor de rechtstoegang tot de Raad van State (vgl. de artt. 1026 en 1034ter Ger.W.).

(2) LEROY, M., o.c., 428.

(3) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J.? o.c., p. 874, nr. 891.

aanleiding bestaat tot een onderzoek, de kamer op eigen gezag, d.w.z. zonder daartoe door de partijen te moeten worden aangezocht, de nodige onderzoeksverrichtingen kan bevelen (art. 25 R.v.St.-wet), zonder tussenkomst van enig orgaan van het actief bestuur, rechtstreeks briefwisseling kan voeren met alle administratieve overheden en zich door deze alle dienstige bescheiden en inlichtingen kan laten overleggen (art. 23 R.v.St.-wet). Om dezelfde reden geschiedt de mededeling van verzoekschriften, memories en verzoeken tot voortzetting - binnen de gestelde termijn - niet door de zorgen van de gewone rechtbanken, maar door bemiddeling van de griffie. Om dezelfde reden waakt de auditeur-generaal of het door hem aangewezen lid van het auditoraat over de uitvoering van de maatregelen die het onderzoek voorafgaan (art. 5, tweede lid, P.R.).

Er mag derhalve worden besloten dat de administratieve rechter er op toeziet dat de zaak in wijze wordt gesteld.

5.4. Welke bewijsmiddelen zijn aanvaardbaar ?

In tegenstelling tot het Gerechtelijk wetboek, kent de procedureregeling voor de Raad van State geen grondig uitgewerkte regeling met betrekking tot de bewijsregeling.

De optredende magistraten beschikken over een ruime onderzoeksbevoegdheid om de (on)wettigheid van de bestreden beslissing (aan de hand van de aangevoerde en ambtshalve middelen) na te gaan. Zo kunnen de aangewezen staatsraad en het aangewezen lid van het auditoraat rechtstreeks briefwisseling voeren met alle overheden en haar alle dienstige inlichtingen vragen. Zij zijn ertoe gerechtigd zich alle bescheiden te laten overleggen door de administratieve overheden en kunnen zij van de partijen, hun advocaten alle aanvullende ophelderingen vorderen (art. 16 P.R.). De aangewezen raadsheer en het aangewezen lid van het auditoraat kunnen de partijen en alle andere partijen horen (art. 17 P.R.), ze kunnen ter plaatse overgaan tot alle vaststellingen (art. 19), deskundigen aanstellen en hun opdrachten bepalen (art. 20 P.R.). Ook kan de kamer getuigen horen (art. 25 R.v.St.-wet en art. 25 P.R.). In de praktijk evenwel beperken de onderzoeksverrichtingen zich tot het voeren van briefwisseling met de desbetreffende besturen om het dossier in staat te brengen (1).

(1) LEROY, M., o.c., 419.

Voor het overige zijn, binnen de appreciatiebevoegdheid waarover de Raad van State beschikt, de bewijsregels vrij : naar Belgisch recht bestaat er geen gereguleerd bewijsstelsel. Gelet op het inquisitoire karakter van de rechtspleging, beantwoordt de verdeling van de bewijslast evenmin aan de regels *actori incumbit probatio* en *reus in excipiendo fit actor* die voor de burgerlijke rechter gelden. De verzoekende partij dient niet de onwettigheid van de bestreden beslissing "aan te tonen"; het komt aan het bestuur toe aan te tonen dat de aangevoerde middelen onjuist zijn (1). In bepaalde gevallen overigens heeft de wetgever (al dan niet weerlegbare) vermoedens ingesteld die hetzij het verweer van de verwerende partij bemoeilijken (2), hetzij doen besluiten dat de vordering gegrond is en de bestreden beslissing derhalve dient te worden vernietigd (3).

-
- (1) Cf. LEROY, M., o.c., 337. Zo is, bij een betwisting omtrent de feiten, de overheid verplicht aan te tonen dat de feiten bewezen zijn, m.a.w. aan te tonen welke gegevens als grondslag voor de bestreden beslissing hebben gediend (DEBERSAQUES, G., "Over het bewijs van tuchtfeiten, overmacht en niet-ondertekening van het proces-verbaal van verhoor", l.c., 127 en de nuanceringen op deze bewijslastverdeling).
 - (2) Zo worden, indien de verwerende partij het administratief dossier niet binnen de vastgestelde termijn toestuurde, in principe de door de verzoekende partij aangehaalde feiten als bewezen geacht, tenzij deze feiten kennelijk niet juist zijn : zie DEBERSAQUES, G., "Het versnellen van de annulatieprocedure voor de Raad van State", T.B.P., 1997, (443), 450.
 - (3) Inzonderheid kan de afdeling administratie, volgens een versnelde rechtspleging, de handeling of het reglement nietigverklaren waarvan de schorsing gevorderd wordt, indien de verwerende partij of degene die een belang heeft bij de beslechting van het geschil binnen dertig dagen te rekenen van de kennisgeving van het arrest waarbij de schorsing bevolen wordt, geen verzoek tot voortzetting van de rechtspleging heeft ingediend (art. 17, § 4bis, R.v.St.-wet en art. 15bis, § 1, P.R.K.G.). Zie CROMHEECKE, M. en LEFRANC, P., "1 april 1997 : twee nieuwe "hakbijlprocedures en verhoging van de financiële drempel bij de Raad van State", C.D.P.K., 1997, 28-42, inz. 28-36.

5.5. Wordt de rechterlijke toetsing afhankelijk gesteld van het storten van rechten door de partijen ?

Luidens artikel 70 P.R. geeft een verzoekschrift die een beroep tot nietigverklaring inleidt tegen een akte of een reglement van de onderscheiden administratieve overheden, alsook de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van een akte of een reglement van een administratie, aanleiding tot de betaling van een recht van 7000 frank. Een verzoekschrift tot tussenkomst geeft aanleiding tot de betaling van een recht van 5.000 frank. Deze rechten moeten worden betaald door middel van fiscale zegels (art. 71 P.R.).

Deze rechten moeten in principe (1) worden voldaan door respectievelijk de verzoekende partij en de tussenkomende partij.

De verzoekschriften die niet gezegeld zijn, worden niet op de rol ingeschreven. Kwijt de verzoeker het recht, doch niet binnen een redelijke termijn, dan stelt de Raad van State ambtshalve de niet-ontvankelijkheid van het beroep vast (2).

5.6. Kan men aanspraak maken op openbare rechtsbijstand ?

Ja, in die zin dat aan dezelfde personen die naar het gemeen recht kosteloze rechtsbijstand kunnen genieten, ook

(1) Wordt de schorsing van de tenuitvoerlegging van een akte of een reglement gevorderd, dan wordt het recht vastgesteld voor het verzoekschrift tot nietigverklaring slechts verschuldigd bij het instellen van een vordering tot voortzetting van de procedure. In dat geval wordt het recht gekweten door de persoon die de voortzetting van de procedure vordert, i.e. in voorkomend geval het bestuur dat in het ongelijk is gesteld.

(2) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 878, nr. 895.

deze rechtsbijstand kan verleend worden wat de rechtspleging voor de Raad van State betreft (1). De voorzitter van de kamer bij dewelke de zaak aanhangig is, doet zonder rechtspleging uitspraak over de pro deo-aanvraag (art. 80, eerste lid, P.R.). Zo de pro deo geweigerd wordt, wordt de verzoekende partij verzocht haar verzoekschrift te zegelen. Doet zij dit niet binnen vijftien dagen na kennisgeving door de griffie, dan wordt het verzoekschrift van de rol geschrapt (art. 81 P.R.).

De bijstand aan minvermogenden door het aanwijzen van een zogenaamde "pro deo"-advocaat, is geen zaak van de Raad van State - er is geen balie bij de Raad van State - zodat de toewijzing ervan geschiedt, overeenkomstig de gemene bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek (art. 455), door het Bureau van Consultatie en Verdediging.

5.7. Is men verplicht zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat ?

Neen. Een verzoeker voor de Raad van State mag zowel zelf alle procedurestukken ondertekenen, als in rechte verschijnen. In de praktijk is het overigens vrij courant (vnl. in ambtenarenzaken) dat de verzoeker in personam zijn zaak behartigt.

Ook de verwerende partij is niet verplicht voor haar verdediging een advocaat aan te wijzen. In de praktijk wordt zij overigens vaak vertegenwoordigd door één van haar ambtenaren. Ook wanneer b.v. de Belgische Staat een beroep indient, wordt aanvaard dat de bevoegde minister de bevoegdheid tot het indienen en (of) ondertekenen van de procedurestukken delegeert aan bepaalde ambtenaren (2).

(1) Zie art. 78 P.R.. Volgens artikel 664 Ger.W. bestaat rechtsbijstand erin degenen die niet over de nodige inkomsten beschikken om de kosten van rechtspleging te betalen, geheel of ten dele te ontslaan van de betaling van de zegel- registratie-, griffie- en uitgifterrechten en van de andere kosten welke deze rechtspleging medebrengt. Hij die rechtsbijstand vraagt, dient bij zijn aanvraag een aantal bescheiden te voegen (o.m. een getuigschrift van de controleur der belastingen) (art. 79 P.R. j/ art. 676 Ger.W.).

(2) BAERT, J. en DEBERSAQUES, G., o.c., p. 173-174, nr. 168 en de aangehaalde rechtspraak. Een beroep ondertekend door een kabinetslid daarentegen is niet ontvankelijk : *ibid.*

5.8. Geschiedt de administratieve procedure in de regel op tegenspraak ?

In tegenstelling tot de procedure voor de burgerlijke rechtbank, wordt de rechtspleging geleid door de Raad van State en niet door de partijen zelf. Het betreft dus een inquisitoire procedure (1).

Dit sluit evenwel niet uit dat de partijen in het geding een belangrijke rol spelen in het verloop van de rechtspleging, in die zin zelfs dat van de partijen de medewerking bij het onderzoek wordt verwacht. Zo zal de verzoeker die niet tijdig het vereiste procedurestuk indient, zijn beroep zien verworpen worden (2). Ook ten aanzien van de niet meewerkende verwerende partij voorziet de wet in sancties (3).

(1) LEROY, M., o.c., 337; LAMBRECHTS, W., o.c., 239; MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 874, nr. 891.

(2) Zie voor de toepassing van deze verkorte procedures indien de verzoeker - naargelang de stand van de procedure - geen of niet tijdig een memorie van wederantwoord of een verzoek tot voortzetting van de procedure indient, DEBERSAQUES, G., "Het versnellen van de annulatieprocedure voor de Raad van State", l.c., 443-451; OPDEBEEK, I., "De sancties op het stilzitten van verzoeker en verweerder in de procedure ten gronde voor de Raad van State", R.W., 1996-97, 345 e.v.; BAETEMAN, G., "Recente hervormingen m.b.t. de werking en de bevoegdheid van de Raad van State" in Liber Amicorum Paul De Vroede, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen België, 1994, 21-40;

(3) Supra,

5.9. Kunnen de partijen bij een zaak die ressorteert onder de administratieve procedure hun proceskosten terugbetaald krijgen ?

Naar Belgisch recht worden bij het einde van het geding de kosten in beginsel (1) ten laste gelegd van de verliezende partij. Vanaf zijn ontstaan heeft de Raad van State evenwel beslist dat de kosten van de tussenkomst steeds gedragen worden door de tussenkomende partij, welke ook de afloop van het geding moge zijn (2).

De gerechtskosten zijn in de praktijk eerder gering. Alhoewel ze (theoretisch) kunnen omvatten, de zegelrechten m.b.t. het verzoekschrift tot schorsing en vernietiging, de expertisekosten, het getuigengeld en de kosten betreffende de kantmeldingen in het hypotheekkantoor (3), zijn ze in de praktijk beperkt tot de eerstgenoemde categorie (4).

-
- (1) Op dit beginsel brengt de rechtspraak een aantal aanpassingen aan, die zeer casuïstisch zijn. Zo worden in principe de kosten ten laste gelegd van de verwerende partij of de overheid indien de verzoekende partij in de loop van het geding voldoening heeft gekregen doordat b.v. de overheid de bestreden beslissing heeft ingetrokken, of doordat de bestreden beslissing reeds is vernietigd. Ook worden bijvoorbeeld de kosten ten laste van de verwerende partij gelegd indien deze laatste de verzoeker heeft misleid omtrent de ontvankelijkheid van zijn beroep. Zie inz. LAMBRECHTS, W., "De proceskosten voor de Raad van State en haar filosofie" (noot onder R.v.St., Berckx, nr. 21081, 31 maart 1981), R.W., 1981-82, 2497-2503.
- (2) LAMBRECHTS, W., "De proceskosten voor de Raad van State en haar filosofie", l.c., 2503. De *ratio* hiervan is dat het in de rechtsstrijd treden van de tussenkomende partij, op zichzelf genomen, de financiële lasten niet verzwaren die het proces voor de verzoekende en de tussenkomende partij met zich meebrengt.
- (3) Zie art. 66 P.R. en LAMBRECHTS, W., "De proceskosten voor de Raad van State en haar filosofie", l.c., 2497-2499.
- (4) 2 x 7.000 fr. bij een verzoekschrift tot vernietiging en tot schorsing.

Naar Belgisch recht kunnen de advocatenhonoraria niet ten laste worden gelegd van de verliezende partij (1). Evenmin wordt, in tegenstelling tot de rechtspleging voor de burgerlijke rechter, een rechtsplegings- en uitgavenvergoeding toegekend voor de Raad van State (2).

5.10. Bestaan er verder nog procedureregels die alleen gelden voor de administratieve procedure ?

Zoals in de voorafgaande opmerking is uiteengezet, bestaat er een gemeenrechtelijke procedure die geen toepassing kent voor de Raad van State, optredend als annulatierechter (3). De procedureregeling voor de Raad van State is derhalve enkel voor dit hoogste administratief rechtscollege geldig.

5.11. Zijn er momenteel substantiële wijzigingen in uitvoering of in voorbereiding inzake de zo-even ter sprake gebrachte procedureregels ?

Nihil.

(1) Zie o.m. Cass., 7 april 1995, Pas., 1995, I, 403, Arr. Cass., 1995, 390, R.W., 1995-96, 188, noot VAN OEVELEN, A., Rec. Cass., 1996, 14, noot BROECKX, K.; VAN OEVELEN, A. en BROECKX, K., "De verenigbaarheid met artikel 1023 Ger.W. van het beding dat advocatenhonoraria ten lasten van de verliezende partij legt, nogmaals het cassateiarrest van 7 april 1995, P&B/R.D.J.P., 1997, 26-31; RAES, B., "Een bedenking over de verhaalbaarheid van erelonen en kosten van advocaten, in het licht van de rechtspraak van het Hof van Cassatie", P&B/R.D.J.P., 1997, 23-25.

(2) Art. 1022 Ger.W. en het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, (B.S., 3 december 1970, err. 12 februari 1970) zijn immers niet toepasselijk.

(3) Supra.

6. RELATIE TUSSEN DE GEWONE RECHTBANKEN EN DE ADMINISTRATIEVE RECHTBANKEN

- 6.1. Wanneer gewone rechtbanken en administratieve rechtbanken identieke regels moeten toepassen, bij voorbeeld betreffende het recht op het mondeling horen of betreffende de buitengewone rechtsmiddelen, bestaat er dan een regeling op grond waarvan die regels op eenvormige wijze kunnen worden toegepast ?

Aangezien de rechtspleging voor de gewone rechtscollege worden beheerst door andere rechtsregels dan die voor de administratieve rechtscolleges in het algemeen en de Raad van State, optredend als annulatierechter in het bijzonder, worden de toepasselijke procedureregels (b.v. inzake het belang, het in rechte treden, de nietigheidsregeling van de miskening van bepaalde (substantiële) vormvereisten, ...) elk naar hun eigen toepassingsgebied geïnterpreteerd. Inzonderheid bestaat er geen orgaan dat toeziet op een uniforme interpretatie van deze regels. In de praktijk natuurlijk, zal bijvoorbeeld de Raad van State zich laten inspireren door de oplossing van het probleem dat de gewone rechter heeft geboden, op voorwaarde evenwel dat deze verzoenbaar is met de eigen (inquisitoire) procedureregels.

- 6.2. Zijn er bepalingen op grond waarvan een gewone rechtbank het advies kan inwinnen van een administratieve rechtbank en omgekeerd ?

Neen.

- 6.3. Kan een gewone rechtbank een rechter "lenen" van een administratieve rechtbank om een zaak van gemengde aard te behandelen en omgekeerd ?

Neen. Een en ander zou strijden met de bevoegdheidsregels en de regels die de samenstelling van de zetel beheersen en die de openbare orde raken.

6.4. Hoe worden de bevoegdheden verdeeld tussen de bestuursoverheden/administratieve rechtbanken enerzijds en de gewone rechtbanken anderzijds wat betreft :

6.4.1. Het intrekken van het rijbewijs

Het verval van het recht tot sturen wordt hoofdzakelijk (1) geregeld in de Wegverkeerswet (2) (artt. 38-49), dat een onderscheid maakt tussen een verval uitgesproken als straf en het verval uitgesproken wegen lichamelijke ongeschiktheid. In beide gevallen behoort de beoordeling ervan exclusief tot de bevoegdheid van de (straf)rechter en niet van de administratieve rechter.

6.4.2. De uitzetting van buitenlandse onderdanen

Titel III van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (3) somt de rechtsmiddelen op waarover een vreemdeling beschikt tegen administratieve beslissingen genomen op grond van voornoemde wet. Deze rechtsmiddelen zijn ofwel van administratieve aard (dringend beroep bij de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (art. 63/2-63/5), verzoek tot herziening (art. 64-67) of tot opheffing van bepaalde veiligheidsmaatregelen bij de minister (art. 68)), ofwel van jurisdictionele aard (beroep tot nietigverklaring en schorsing bij de Raad van State (art. 69-70), beroep bij de raadkamer van de correctionele rechtbank (art. 71-74)).

Luidens artikel 69 van de Vreemdelingenwet kan een beroep tot nietigverklaring, dat onder de regeling valt van artikel 14 van de R.v.St.-wet, bij de Raad van State worden ingesteld tegen een beslissing waarbij aanspraak op een bij de wet van 15 december 1980 bepaald recht geweigerd

(1) Zie voor andere wettelijke bepalingen, DUPONT., L. en VERSTRAETEN, R., Handboek Belgisch strafrecht, Leuven, Acco, 1990, 390-391.

(2) Wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, B.S., 27 maart 1968.

(3) B.S., 31 december 1980., hierna geciteerd als Vreemdelingenwet.

wordt (1). Ook een vordering tot schorsing kan in voorkomend geval (2) worden ingediend bij dit hoogste administratief rechtscollege.

De beroepen bij de rechterlijke macht hebben betrekking op het toezicht op bepaalde maatregelen van vrijheidsberoving die werd genomen ten aanzien van bepaalde vreemdelingen (zie inz. art. 71 Vreemdelingenwet). Inzonderheid bepaalt de wetgever dat een aantal limitatief opgesomde beslissingen niet vatbaar zijn voor een vordering in kort geding voor de gewone rechter (3).

6.4.3. De bouwvergunningen

In de drie Gewesten wordt de bouw- of stedenbouwkundige vergunning verleend door een orgaan van het actief bestuur. Met toepassing van de gemene bevoegdheidsregels, behoren zowel vorderingen tot annulatie

-
- (1) De wetgever is in zijn recente wetswijziging van 10 juli 1996 (B.S., 5 oktober 1996) de afdeling Wetgeving van de Raad van State in haar voorstel tot wijziging van artikel 69 van de Vreemdelingenwet gevolgd (Gedr. St., Kamer, 1995-96, nr. 364/1, 140-142). Door deze bepaling in de wet in te voegen, heeft de wetgever, klaarblijkelijk gebruik makend van het organiek criterium als onderscheid tussen burgerlijke en politieke subjectieve rechten, de individuele rechten voortvloeiend uit de Vreemdelingenwet een politiek karakter verleend. De geschillenbeslechting daarvan is aan een andere rechter dan de gewone rechter opgedragen (in die zin : VANHEULE, D., "Raakpunten van het vreemdelingen- en het burgerlijk recht" in *Publiekrecht. De doorwerking van het publiekrecht in het privaatrecht*, POSTUNIVERSITAIRE CYCLUS W. DELVA 1996/1997 (Ed.), Gent, Mys & Breesch, 1997, 420). Zie ook LEROY, M., o.c., 252.
 - (2) Zo zijn de beslissingen van de Vaste Beroepscommissie voor de vluchtelingen door hun aard niet vatbaar voor een schorsingsberoep (zie art. 57/23 van Vreemdelingenwet).
 - (3) Art. 63, tweede lid, Vreemdelingenwet. Bedoeld worden de teruggedrijving (art. 3), het bevel om het grondgebied te verlaten (art. 7), de weigering van het recht op verblijf (art. 11), de weigering van het recht op terugkeer (art. 19) en de weigeringsbeslissingen ten aanzien van (kandidaat)-vluchtelingen (hoofdstuk II van Titel II en hoofdstuk Ibis van titel III) : zie VANHEULE, D., l.c., 411-421.

van zowel weigeringen van een dergelijke vergunning, als van derden-belanghebbenden gericht tegen het verlenen van een dergelijke vergunning, tot de bevoegdheid van de Raad van State, afdeling administratie, optredend als annulatierechter.

6.4.4. De onteigening

De bevoegdheid van de Raad van State, afdeling administratie, is afhankelijk van eendeels de hoedanigheid van de verzoeker en anderdeels van het tijdstip waarop de annulatie en/of schorsing van een besluit tot onteigening wordt gevorderd. Na een grondige evolutie van de rechtspraak (1) kan de huidige toestand als volgt worden gesynthetiseerd :

De eigenaar, de derden-belanghebbenden die in het latere geding voor de vrederechter kunnen tussenkomen (2) én de "echte" derden (b.v. een buur) kunnen zowel een annulatie- als een schorsingsberoep indienen bij de Raad van State tegen het onteigeningsbesluit. Ten aanzien van de voornoemde eigenaars en derden-belanghebbenden is de Raad van State evenwel niet (meer) bevoegd om uitspraak te doen zodra de gerechtelijke onteigeningsprocedure is ingesteld (door dagvaarding van de eigenaar van de te onteigenen grond voor de vrederechter), zelfs indien deze gerechtelijke procedure is ingesteld nadat het schorsings- en of annulatieberoep werd ingeleid bij de Raad van State (3). Zij dienen derhalve bij wege van exceptie de

(1) Zie SALMON, J., o.c., 244; LEWALLE, P., o.c., 437-445; LEROY, M., o.c., 253-257.

(2) I.e. les tiers intéressés à titre de bail, d'antichrèse, d'usage ou d'habitation : voy. art. 6 de la loi du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique, Mon., 31 juillet 1962.

(3) Vaste en overvloedige rechtspraak. Zie voor de synthese inz. LEWALLE, P., o.c., 445; DENYS, M., "Actuele problemen van het onteigeningsrecht" in De onteigening ten algemene nutte, JURA FALCONIS LIBRI (Ed.), Leuven, Jura Falconis , 1996, 73; SALMON, J., o.c., 246.

onwettigheid van het onteigeningsbesluit op te werpen voor de vrederechter (1).

6.4.5. De belastingen

Van oudsher wordt aangenomen dat het *ius tributi* een politiek recht is in de zin van artikel 145 G.W. (2). Het komt derhalve aan de wetgever toe te bepalen welk rechtscollege bevoegd is om uitspraak te doen over geschillen inzake belastingen. In de praktijk blijkt dat in fiscale aangelegenheden voor de meester beslissingen inzake fiscale aangelegenheden voorzien is in een bijzondere beroepsmogelijkheid bij de gewone rechter, zodat de gewone rechter a.h.w. kan worden beschouwd als de natuurlijke rechter of als de rechter van gemeen recht inzake fiscale geschillen (3). De Raad van State blijkt, gelet op het vereiste van de *omnisso medio* of de afwezigheid van (voorafgaand) administratief of justitieel beroep, slechts over een marginale bevoegdheid inzake fiscale geschillen te beschikken. In de rechtspraak blijken er derhalve slechts weinig beslissingen van de fiscale overheid te bestaan waartegen geen beroep bij de gewone rechter openstaat. Dit is het geval in een aantal situaties waarbij de overheid over een discretionaire bevoegdheid m.b.t.

-
- (1) In een constante rechtspraak heeft het Arbitragehof geoordeeld dat de rechtsbescherming geboden door beide rechtsinstanties gelijkwaardig is, zodat dit onderscheid (in de tijd) wat de bevoegde rechter betreft, het gelijkheidsbeginsel niet schendt : zie b.v. Arbitragehof, nr. 57/92, 14 juli 1992, J.T., 1993, 67, noot LAGASSE, D.; Arbitragehof, nr. 51/95, 22 juni 1995, R.W., 1995-96, 391, noot SUETENS, S, J.T., 1995, 764, noot LAGASSE, D.; Arbitragehof, nr. 66/95, 28 september 1995.
 - (2) Zie MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 645, noot 25; VAN ORSHOVEN, P., "Het fiscaal contentieux voor de Raad van State" in *Liber amicorum J. Mertens de Wilmars*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen België, 1982, 343.
 - (3) Cf. VAN ORSHOVEN, P., l.c., inz. 350; DE WOLF, P., uittreksel uit het verslag in de zaak R.v.St., Bekaert n.v., nr. 53908, 21 juni 1995, T.B.P. 1996, 28.

individuele beslissingen beschikt (1), zodat de Raad van State zich dan ook ter zake bevoegd heeft verklaard (2).

6.5. Bestaan er algemene regels inzake de gevolgen van een beslissing van een administratief rechtscollege ten aanzien van een later, door een gewone rechtbank gewezen beslissing (of omgekeerd), en zo ja, wat is de strekking ervan ?

Onderzocht wordt enkel het gevolg van een arrest van de Raad van State, optredend als annulatierechter, ten aanzien van de burgerlijke rechter.

Een antwoord op deze vraag houdt verband met het gezag van gewijsde van een arrest dat het beroep tot nietigverklaring respectievelijk afwijst dan wel inwilligt.

De afwijzing van een annulatieberoep houdt enkel in dat de middelen die de verzoekende partij heeft ingeroepen, door de Raad van State niet werden aanvaard en dat de bestreden rechtshandeling door geen onrechtmatigheid, die ambtshalve door de rechter moet worden opgeworpen, is gevitieerd. De afwijzing van een beroep laat derhalve de bevoegdheid van de justitiële rechter onverkort om die beslissing op grond van artikel 159 G.W. voor onwettig te houden. Een en ander kan derhalve met zich meebrengen dat de gewone rechter en de Raad van State tot een tegengestelde uitspraak kunnen komen over de wettigheid van eenzelfde overheidsakte, zonder dat een instantie bevoegd

(1) Algemeen wordt aangenomen dat de Raad van State steeds bevoegd is om alle fiscale reglementen (B.v. provinciale en gemeentelijke reglementen) aan zijn wettigheidstoezicht te onderwerpen : VAN ORSHOVEN, P., l.c., 347.

(2) B.v. een annulatieberoep tegen de weigering van de directeur van de directe belastingen om op grond van artikel 417 W.I.B.92 kwijtschelding van nalatigheidsinteressen te verlenen (R.v.St., nr. 25408, 29 mei 1985; R.v.St., 10 mei 1984, F.J.F., nr. 84/161) en tegen de weigering van de minister van Financiën om geheime commissielonen als bedrijfslasten te aanvaarden (R.v.St., n.v. Sadacam, nr. 25712, 9 oktober 1985, J.T., 1986, 268; R.v.St., nr. 32970, 8 november 1989) : zie DEWOLF, P., l.c., 28. Voor andere toepassingen, zie VAN ORSHOVEN, P., l.c., 347-349. Zie ook SALMON, J., o.c., 239-242.

is deze tegenstrijdigheid op te heffen (1), alsook dat de gewone rechter verplicht is het reeds eerder door de Raad van State gedane onderzoek opnieuw over te doen, op straffe van anders zijn beslissing niet wettig te hebben gemotiveerd (2).

Een arrest waarbij de Raad van State de beslissing vernietigt, geldt *erga omnes*. Het gezag van gewijsde van een dergelijk arrest dringt zich derhalve op aan iedereen : aan de partijen, aan derden, maar ook aan de (overige) rechtscolleges (3).

Ook in omgekeerde zin geldt een analoog principe, met dien verstande dat in de regel het gezag van gewijsde van een uitspraak van de burgerlijke rechter enkel geldt inter partes.

6.6. Bestaan er algemene regels inzake litispendentie of soortgelijke regels voor het geval dat een reeds voor de administratieve rechtbank hangende zaak eveneens voor een gewone rechtbank wordt gebracht (of omgekeerd), en zo ja , wat is de strekking ervan ?

In de hypothese dat de eis gebracht voor zowel de justitiële rechter als voor de Raad van State hetzelfde voorwerp en dezelfde juridische oorzaak hebben en dat de partijen identiek zijn (4), bestaat er naar Belgisch recht geen "preventieve" regeling van rechtsgebied, aangezien het "in kracht van gewijsde gegaan zijn" wordt vereist

(1) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 795, nr. 832; Cass., 7 november 1975, R.C.J.B., 1977, 417, noot VANWELKENHUYZEN, A. In dezelfde zin : GANSHOF VAN DER MEERSCH, W., concl. bij Cass., 16 december 1965, J.T., 1966, 317-318; Cass. 22 oktober 1970, Pas., 1971, I, 162, concl. GANSHOF VAN DER MEERSCH, W. Zie ook LEROY, M., o.c., 525-526; SALMON, J., o.c., 516-517.

(2) Zie Cass., 24 maart 1977, Pas., 1977, I, 789 en LEROY, M., o.c., 525-526 voor toepassingen.

(3) SALMON, J., o.c., 528-529 en de aangehaalde rechtspraak en rechtsleer.

(4) Zoniet hebben de rechterlijke uitspraken die (moge lijks) met elkaar in tegenspraak (kunnen) zijn, geen betrekking op dezelfde eis.

vooraleer er kan worden overgegaan tot regeling van rechtsgebied (1).

Er bestaat wél een regeling indien de afdeling administratie en een hof of een rechtbank van de rechterlijke orde zich beiden hetzij bevoegd, hetzij onbevoegd hebben verklaard (in een derhalve in kracht van gewijsde gegane beslissing) om van dezelfde eis kennis te nemen. In dit geval wordt luidens artikel 34 R.v.St.-wet de bevoegdheidsverdeling ten aanzien van het geschil vervolgd door de meest naarstige partij en door het Hof van Cassatie beslecht zoals bepaald voor de regeling van rechtsgebied in burgerlijke zaken (2), met dien verstande evenwel dat het arrest tot regeling van rechtsgebied door het Hof in verenigde kamers wordt uitgesproken. In de praktijk blijkt deze procedure uiterst weinig toepassing te kennen : het Hof van Cassatie deed driemaal uitspraak op basis van artikel 34 R.v.St.-wet, waarbij het slechts eenmaal een regeling van een conflict van attributie heeft uitgesproken (3).

6.7. Doen de voormelde vragen in de praktijk problemen rijzen en zijn er, in voorkomend geval, voorbeelden van zulke problemen ?

In de praktijk stelt de aflijning van de bevoegdheidssferen van enerzijds de Raad van State en anderzijds de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde zich in rechte niet vaak. Zo blijkt dat tot op 1 januari 1995, het Hof van Cassatie - geadieerd met toepassing van artikel 33 R.v.St.-wet, van hetzij een arrest waarbij de Raad van State beslist heeft van de eis geen kennis te nemen op grond dat die kennisneming binnen de bevoegdheid van de rechterlijke overheden valt, hetzij van een arrest waarbij deze afwijzend heeft beschikt op een declinatoire exceptie gesteund op de grond dat de eis tot de bevoegdheid van de rechterlijke overheden behoort - hieromtrent

(1) PAS, W., comm. bij art. 34 R.v.St.-wet, Comm. Pub., p. 3, pt. 5.2.; Zie Cass., 21 december 1956, Arr. Cass., 1957, 282; concl. KRINGS, E. bij Cass., 8 januari 1982, Arr. Cass., 1981-82, 595. Zie art. 645 Ger.W. m.b.t. de regeling van rechtsgebied in burgerlijke zaken die inzake reële conflicten van attributie krachtens artikel 34 R.v.St.-wet toepasselijk is.

(2) Artt. 645-647 Ger.W.

(3) PAS, W., l.c., p. 1, noot 1.

40 uitspraken heeft gedaan, waarvan 9 beroepen gegrond werden bevonden (1). Conflicten van attributie tussen de Raad van State en de hoven en rechtbanken zijn derhalve zeldzaam.

In de feiten blijkt evenwel de verhouding tussen het administratief kort geding en het kort geding voor de justitiële rechter soms tot (praktische) problemen te leiden. De rechtspraak van het Hof van Cassatie sluit een parallelle bevoegdheid van de Raad van State en de burgerlijk kort geding-rechter niet uit in geschillen waarin de betwisting van een overheidshandeling centraal staat. Zo kan in eenzelfde geschil tegen de overheid onder bepaalde voorwaarden een vordering in kort geding worden ingediend bij zowel de Raad van State als bij de burgerlijke rechter, alternatief of cumulatief, en dit zelfs al kan de onwettigheid van de handeling gesteld door het bestuur, voor vernietiging worden aangebracht bij de Raad van State, of is zij er reeds aangebracht. Dit kan immers, gelet op de bevoegdheidsverdelende regels vervat in de artikelen 144 en 145 G.W., waarbij het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het geschil centraal staat. Beroept de verzoeker zich enerzijds op de miskennis door de overheid van een rechtsplicht waaraan een subjectief recht van de verzoeker beantwoordt, dan kan hij zich wenden tot de burgerlijke kort geding rechter; vordert hij evenwel de schorsing erga omnes van de overheidsbeslissing op grond van de schending van wetsbepalingen overeenkomstig dewelke de bestreden handeling had moeten worden genomen, dan voert de verzoeker een objectief beroep en kan hij zich tot de Raad van State wenden (2). Daargelaten de vraag of deze (grond)wettelijke mogelijkheid tot "forum-shopping" al dan niet wenselijk is (3), levert dat in de praktijk voor de behandeling van het kort geding voor de Raad van State een aantal problemen op indien b.v. de verzoeker van de burger

(1) MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., o.c., p. 860, noot 14.

(2) Voor een status questiones en de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie inzake deze cumulatie van kort gedingen, zie inz. LINDEMANS, D., "Cumulatie van administratief en civiel kort geding" in *Publiek recht. De doorwerking van het publiekrecht in het privaatrecht*, o.c., (315), 325 en LEROY, M., o.c., 630-637, inz. diens kritiek, p. 636-637.

(3) Zie voor een overzicht van de standpunten, inz. LINDEMANS, D., l.c., 334-335.

lijke rechter genoegdoening kreeg of aldaar reeds werd afgewezen (1).

Gustaaf BAETEMAN
Eerste voorzitter van de Raad van State

Geert DEBERSAQUES
Auditeur in de Raad van State

-
- (1) Alwaar oorspronkelijk de rechtspraak, uitgaande van de idee dat wat reeds geschorst is, geen tweede maal hoeft te worden geschorst, neigde tot een afwijzing van de vordering tot schorsing indien de verzoeker genoegdoening had gekregen voor de burgerlijke rechter (Cf. DEBERSAQUES, G., "Over de schorsing door de Raad van State van een reeds door de kort gedingrechter geschorste beslissing", Rec. Arr. R.v.St., 1994, 323) - met alle gevolgen van dien indien nadien bijvoorbeeld in hoger beroep de vordering voor de burgerlijke rechter werd afgewezen - lijkt de recentste rechtspraak van de Raad van State weliswaar aan te nemen dat een schorsing geen nut meer heeft, doch verwijst - "ter bewaring" - de zaak naar de rol (zie b.v. R.v.St., b.v.b.a. Sopotol, nr. 68943, 21 oktober 1997). Aldus kan de meest gereede partij het beroep opnieuw ter terechtzitting brengen. Ook als de kort gedingrechter de vordering reeds heeft afgewezen omdat bijvoorbeeld de voor die rechter aangevoerde subjectieve rechten niet ernstig in het gedrang zouden komen door de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing, heeft de Raad van State reeds beslist "gehouden" te zijn door deze beoordeling : zie ter zake LEROY, M., o.c., 637 en vooral DE WAELE, T., "Het 'moeilijk te herstellen ernstig nadeel" in het administratief kort geding inzake leefmilieu en onroerend goed : een overzicht van rechtspraak met commentaar", C.D.P.K., 1997, (210), 270-271 en de aangehaalde nuanceringsen.